# “SUURIMMAT SYYT JATKAMISEENI OLIVAT JOUKKUE JA SE JOUKKUEHENKI”

**Naispesäpalloilijoiden kokemuksia uran jatkumiseen vaikuttaneista tekijöistä**

Sanna Luoma & Elina Mäki

Liikuntapedagogiikan pro gradu -tutkielma
Syksy 2016
Liikuntakasvatuksen laitos
Jyväskylän yliopisto

**TIIVISTELMÄ**

Luoma, S. & Mäki, E. 2016. “Suurimmat syyt jatkamiseeni olivat joukkue ja se joukkuehenki”: Naispesäpalloilijoiden kokemuksia uran jatkumiseen vaikuttaneista tekijöistä. Liikuntakasvatuksen laitos, Jyväskylän yliopisto, liikuntapedagogiikan pro gradu -tutkielma, 75 s.

Pro gradu -tutkielmamme tarkoituksena oli selvittää huipun saavuttaneiden naispesäpalloilijoiden käsityksiä uransa jatkumiseen vaikuttaneista tekijöistä lopettamisen kannalta kriittisinä nuoruusvuosina ja aikuisiässä. Lisäksi halusimme selvittää, millainen on naispesäpalloilijan urapolku harrastamisen aloittamisesta aina lajin huipulle asti.

Tutkimus oli luonteeltaan narratiivinen tapaustutkimus, ja sen tieteenfilosofisena lähtökohtana toimi fenomenologis-hermeneuttinen lähestymistapa. Tutkimusaineistomme koostui 12 huipun saavuttaneen naispesäpalloilijan kirjoitelmista sekä kahden pelaajan tuottamista lisäkirjoitelmista. Suoritimme aineiston analyysin aineistolähtöisen sisällönanalyysin keinoin. Kaikki tutkimukseemme osallistuneet naispelaajat olivat iältään yli 19- vuotiaita ja 2010-luvulla aikuisten SM- mitalin saavuttaneita tai arvo-otteluun valituksi tulleita

Tutkimus osoitti, että naispesäpalloilijoiden uran jatkumisen kannalta tärkeimpiä tekijöitä ovat joukkue ja joukkuekaverit sekä halu menestyä ja kehittyä. Nuoruusiässä joukkueen ja joukkuekavereiden merkitys korostuu ennen kaikkea urheiluun sosiaalistumisessa, kun taas aikuisiässä naispelaajien kirjoitelmissa painottuvat yhteisten kokemusten ja tunteiden merkitys. Menestyminen joukkueena tai henkilökohtaisesti lisää menestymisen ja kehittymisen halua entisestään. Tämä vaikuttaa positiivisesti myös uran jatkumiseen. Lisäksi uran jatkumiseen ovat vaikuttaneet myös pelaajan tukijoukot, hyvät valmentajat ja monipuolinen valmennus sekä pesäpallon parissa koetut tunteet ja elämykset. Myös harrastuksen vaikutus arjen aikatauluttajana ja yleisen hyvinvoinnin lisääjänä koettiin tärkeänä. Naispesäpalloilijan urapolku saa alkunsa useinmiten kuuden−seitsemän vuoden iässä. Pääsy mukaan aikuisten pääsarjatason joukkueeseen tai joukkueen harjoitusrinkiin tapahtuu pääsääntöisesti 15−18-vuotiaana. Naispesäpalloilun huippu saavutetaan usein 18 ikävuoden jälkeen. Naispesäpalloilijan uran jatkumista ja huipun saavuttamista edesauttaa sisäinen motivaatio lajin harrastamista, harjoittelemista, kehittymistä ja menestymistä kohtaan.

Tutkimustulokset antoivat ymmärtää, että lajista pois putoamista voi naispesäpalloilussa ennaltaehkäistä kiinnittämällä huomiota joukkuehenkeen ja sen kehittämiseen. Myös menestyminen ja pelaajan kokema pätevyyden tunne edesauttavat uran jatkumista huipulle asti.

Avainsanat: pesäpallo, urheilijan urapolku, uran jatkuminen, drop out

**ABSTRACT**

Luoma, S. & Mäki, E. 2016. “The biggest reasons for me continuing was the team and the team spirit": Women Finnish baseball players` experiences on the factors influencing the continuation of their careers. Department of Sport Sciences, University of Jyväskylä, Master`s thesis, 75 pages.

The aim of this study is to figure out what impressions elite women Finnish baseball players have had on the continuation of their careers and thought of as critical drop out years during adolescence and adulthood. In addition we wanted to figure out what is the career path of a woman Finnish baseball player from starting the hobby all the way to the top of the sport.
The study was a narrative case study, and its science philosophical starting point was in phenomenological-hermeneutic approach. Our research material consisted of essays written by 12 elite woman Finnish baseball players and additional essays written by two of those players. We analyzed the material by material oriented content analysis methods. All the woman players who took part in our research were over 19 years old and they have won a Finnish Championship – medal or have been selected to an allstars game during the 2010s.

The research showed that the most important factors on the continuation of elite woman Finnish baseball players’ careers are the team and teammates and the will to succeed and improve. In adolescence the meaning of team and the teammates is highlighted in the socialization in sports before anything, whereas in the essays of the players` the meaning of common experiences and emotions are emphasized in adulthood.

Success as a team or personally adds the will to succeed and improve even more. This affects positively also to the continuation of careers. The players’ support troops, good coaches, varied coaching and the feelings and experiences with Finnish baseball have also contributed to continuing ones career. Also the effect of the hobby as in everyday scheduling and general well-being was thought of as important. The career path of a woman Finnish baseball player often starts between the ages of six and seven. Entrance to the adults top division level team or to the team´s training group happens mainly in 15−18 years of age. The elite level of woman Finnish baseball is often achieved when over 18 years of age. Inner motivation against to Finnish baseball, practising, developing and succeeing will help the continuing of career and achieving the elite level in women Finnish baseball.

The research results let us understand that dropping out of the sport can be prevented by paying attention to the team spirit and developing it. Also the success and the feeling of competence by the player will help the continuation of their career all the way to the elite level.

Key words: Finnish baseball, athlete's career path, the continuation of a career, drop out

SISÄLLYS

1 JOHDANTO ..... 1
2 PESÄPALLO ..... 3
3 DROP OUT ..... 5
3.1 Drop out pesäpallossa ..... 6
3.2 Syitä liikunnanharrastamisen lopettamiseen ..... 6
3.3 Motivaatio urheilussa ..... 8
4 URHEILIJAN URAPOLKU – MATKA LAJIN HUIPULLE ..... 10
4.1 DMSP -malli ..... 11
4.1.1 Huipulle lajikokeilujen kautta ..... 14
4.1.2 Huipulle aikaisen erikoistumisen kautta ..... 17
4.2 Suomalaisen Huippu-urheilun muutostyöryhmän näkemys huipulle tähtäävän urheilijan polusta ..... 18
4.3 Pesäpalloilijan pelaajapolku ..... 20
5 SOSIAALISTUMINEN URHEILUUN ..... 22
5.1 Vanhempien merkitys liikuntaan sosiaalistumisessa ..... 23
5.1.1 Liikuntasuhde ..... 24
5.1.2 Ylisukupolvinen urheilusuhde ..... 25
5.2 Kaverien merkitys urheiluun sosiaalistumisessa ..... 26
5.3 Valmentajien merkitys urheiluun sosiaalistumisessa ..... 27
6 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITTEET ..... 29
7 TUTKIMUKSEN TAUSTA JA TARKOITUS ..... 30
7.1 Tutkimuksen luonne ..... 30
7.2 Tutkimuksen tieteenfilosofinen lähtökohta ..... 32
7.3 Esiymmärrys ..... 34
7.4 Narratiivinen tapaustutkimus ..... 36
7.5 Aineistonkeruu ja tutkimukseen osallistuvien valinta ..... 38
7.6 Tutkimusaineiston käsittely ..... 40
8 TUTKIMUSTULOKSET ..... 42
8.1 Naispesäpalloilijan urapolku ..... 42
8.2 Sosiaalistuminen urheiluun ..... 45
8.3 Uran jatkumisen kannalta merkitykselliset tekijät ..... 48
8.3.1 Joukkue ja joukkuekaverit ..... 48
8.3.2 Menestyminen ja kehittymisen halu ..... 52

8.3.3 Muita uran jatkumisen kannalta merkitsevä tekijöitä ..... 57
9 POHDINTA ..... 60
9.1 Tärkeimmät tulokset ..... 60
9.2 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys..... 65
9.3 Ajatuksia tulosten sovellettavuudesta ja jatkotutkimuksista ..... 68
LÄHTEET ..... 71

# 1 JOHDANTO

Suomalaisen huippu-urheilun on todettu kaipaavan muutosta ja tarvetta uudistua. Tätä koko suomalaisen huippu-urheilun järjestelmää uudistaakseen ja tasoa nostaakseen Suomen Olympiakomitea käynnisti vuonna 2010 yhdessä Paralympiakomitean kanssa huippu-urheilun muutosprojektin. Tämän projektin tarkoituksena oli luoda toimintamalli, jonka avulla suomalaista urheilua voitaisiin ruveta muuttamaan ja kehittämään. Toimintamallin keskiöön asetettiin urheilija ja urheilijan polku, jolla tarkoitetaan urheilijan matkaa lapsuudesta ja lajin aloittamisesta aina uran huippuvaiheeseen. Urheilijan polku sisältää kuvauksen eri vaiheissa olevien toimijoiden rooleista ja yhteistyötarpeesta. (HuMu 2012, 3; 12.) Muutosprojektin seurauksena käynnistyi myös kehitystyö suomalaisissa lajiliitoissa.

Pesäpallo oli yksi yli 40:stä kehitystyöhön mukaan lähteneistä lajeista ja lajiliitoista (HuMu 2012, 12). Pesäpallo on lisenssimäärissä mitattuna suosittu kansallisen tason palloilulaji (Pesäpalloliitto 2016b), joka on viime aikoina saanut osakseen myös kansainvälistä huomiota (esim. Costa 2015). Lisäksi naispesäpallo on katsojamäärissä mitattuna Suomen suosituin naisten palloilulaji (Kihu 2011). Suosiosta ja suurista harrastajamääristä huolimatta kansallisen tason pesäpallo jää kuitenkin usein kansainvälisten yksilö- ja joukkuelajien varjoon niin median kuin tutkijoidenkin keskuudessa. Esimerkiksi viimeisimmässä suomalaisessa urheilijoiden elämänkulkuihin ja urapolkuihin keskittyneessä tutkimuksessa (ks. Salasuo, Piispa & Huhta 2015) pesäpalloilijat tulivat rajatuiksi tutkimuksen ulkopuolelle lajin kansallisuuteen vedoten. Tässä tutkimuksessa haluamme nostaa esiin pesäpallon lajina ja etenkin naispesäpalloilun pureutumalla naispelaajien urapolkuihin ja uran jatkumiseen vaikuttaneisiin tekijöihin.

Lajina vähemmän huomiota osakseen saava pesäpallo kohtaa toiminnassaan samoja haasteita kuin suuremman harrastajamäärän omaavat joukkuelajit. Yksi suurista haasteista on lajista pois putoaminen nuoruudessa tai urheilijan polun päättyminen ennen huipun saavuttamista. Tätä ilmiötä kutsutaan nimellä *drop out* (Lämsä & Mäenpää 2002, 9, 46; Salasuo ym. 2015, 74; 191). Pesäpalloilijoiden drop out on suomalaisten lisenssiaktiivisten seurojen vertailussa toiseksi yleisintä. Suomalaisen urheilun lisenssimääriä tarkastelleesta tutkimuksesta käy ilmi, että jopa kolmannes alle 19- vuotiaista pesäpalloilijoista lopettaa lajin harrastamisen. (Lämsä & Mäenpää 2002, 18.) Aikaisempien tutkimusten perusteella harrastustoiminnan loppumiseen

johtavia syitä ovat muun muassa muut kiinnostuksen kohteet, toiminnasta riittämättömän nautinnon saaminen, motivaation vähyys ja varhainen erikoistuminen. (Lämsä & Mäenpää 2002, 8; Salasuo ym. 2015, 194.)

Tämän fenomenologis-hermeneuttisen pro gradu -tutkielman lähtökohtana on naispesäpalloilijan urapolun tarkasteleminen ja lajin drop out -ilmiöön pureutuminen positiivisesta näkökulmasta käsin. Tarkoituksenamme on selvittää, mitkä tekijät ovat saaneet naispesäpalloilijat jatkamaan pelaajauraansa läpi lopettamisen kannalta kriittisten nuoruusvuosien aina lajin huipulle asti. Lisäksi tarkastelemme naispesäpalloilijoiden urapolkujen vaiheita ja urheiluun sosiaalistumista.

Innostuksemme aiheeseen kumpuaa omasta, yhteensä yli 40 vuoden mittaisesta, pelaajataustastamme. SM- tason pesäpalloilu ja naispesis ovat osa historiaamme ja identiteettiämme. Tavoitteenamme on tämän tutkimuksen avulla laajentaa käsitystä naispesäpalloilijoiden uran jatkumiseen vaikuttaneista tekijöistä ja siten myös huipun saavuttamisesta joukkueurheilussa. Toivomme tutkimuksemme herättävän ajatuksia ja tarjoavan apuvälineitä pesäpallon drop out -ongelman ratkaisemiseksi. Lisäksi toivomme, että saamamme tutkimustulokset auttaisivat muiden joukkuelajien toimijoita kiinnittämään huomiota ja panostamaan uran jatkumiseen myönteisesti vaikuttaviin seikkoihin. Haluamme nähdä, että tämän tutkimuksen tulokset antavat myös keinoja liikkumattomuuden ongelman ratkaisemiseen sekä lasten ja nuorten fyysisen aktiivisuuden lisäämiseen.

## 2 PESÄPALLO

Pesäpallo on Lauri ”Tahko” Pihkalan 1900- luvun alkupuolella kehittämä joukkuepeli. Lajin juuret ovat amerikkalaisessa baseballissa ja suomalaisessa kuningaspallossa. Ensimmäinen nykypesäpallon kaltainen ottelu pelattiin Helsingissä vuonna 1920. Kaksi vuotta myöhemmin, vuonna 1922, pelattiin ensimmäiset viralliset ottelut, ja pelin nimi muutettiin pitkäpallosta pesäpalloon. Lajin ensimmäiset Suomen mestaruudet ratkottiin myös samana vuonna. (Pesäpalloliitto 2016a.)

Pihkala yhdisti ajatuksissaan maanpuolustuksen ja urheilun vahvasti toisiinsa linkittyviksi, ja lajin alkuvuosina pesäpallo nähtiinkin vahvasti maanpuolustushenkisenä suojelukuntien taisteluharjoituspelinä. Pallonheiton nähtiin olevan yhteydessä kranaatinheittoon, lyömisen ammuntaan ja pesään heittäytymisen eli syöksymisen syöksynä tulisuojaan. (Ylen Elävä arkisto 2012a.) Pesäpallon termistössä on edelleen käytössä maanpuolustusta ja sotia henkivät sanat ”kuolema”, ”haavoittuminen” ja ”palaminen”. Vanhan myytin mukaan peli olisi luotu vain armeijalle sotilastaitojen opettelua ja kehittämistä varten, mutta todellisuudessa Pihkala halusi luoda suomalaisille oman pallonlyöntipelin, jolla oli myös selkeitä kasvatuksellisia ja kansanterveydellisiä tavoitteita (Jyväskylän yliopiston museo 1997).

Pesäpallon suosio kasvoi merkittävästi sotien jälkeisessä Suomessa. Mestaruussarjaa pelattiin niin kaupungeissa kuin maaseutupitäjissäkin. 1950- luvulla sarjaa hallitsivat Lahden Maila-Veikot ja Jyväskylän Kiri, kun taas 1960- luvulla menestystä niittivät pohjalaisseurat Vimpelin Veto ja Ilmajoen Kisailijat. 1970- ja 1980- luvun mestarit löytyivät keskisuurista kaupungeista, kuten Seinäjoelta, Oulusta, Hyvinkäältä, Jyväskylästä ja Imatralta. 70- ja 80- lukujen aikaan seurat alkoivat panostaa juniorityöhön, ja myös tytöt alkoivat kiinnostua pesäpallosta yhä enenevissä määrin. (Jyväskylän yliopiston museo 1997.)

1990- luvulla pesäpallossa puhalsivat muutoksen tuulet. Pesäpallon pääsarjatason nimi muuttui vuonna 1990 Mestaruussarjasta Superpesikseen. Nimenvaihdosta seurasi myös siirtyminen yhdeksän vuoroparin pelistä kahden jakson jaksojärjestelmään ja Veikkauksen vedonlyöntikohteeksi. Pesäpallo alkoi muuttua urheilulajina ammattimaisemmaksi, ja sponsorointi tuli yhä näkyvämmäksi. Lajin valtikka oli miehissä Sotkamossa, naisissa se vaihteli pääasiassa Lapuan, Jyväskylän ja Oulun välillä. (Jyväskylän yliopiston museo 1997.)

Kansallispelimme eli suosionsa huippua aina vuosikymmenen loppupuolelle saakka, kunnes 1998 lajin toimihenkilöiden aikaansaama sopupeliskandaali romutti lajin suosiota ja tahrasi imagoa (Ylen Elävä arkisto 2012b). Jälkiä on korjattu pitkään, ja lajin uutta suosiota on rakennettu siitä lähtien.

Naisten puolella Suomen mestaruuksia on ratkottu aina vuodesta 1931 lähtien. Alkuun naiset pelasivat cup- järjestelmän mukaisesti, mutta vuonna 1955 hekin alkoivat pelata SM- eli Mestaruussarjaa. Naispesäpallo alkoi kehittyä huippu-urheiluksi 1980- luvulla pelaajien fyysisten ominaisuuksien ja lajitaitojen kehittyessä huomattavasti. 1970- luvulle asti naispesistä hallinneet helsinkiläisjoukkueet saivat vuosikymmenen vaihtumisen myötä väistyä uusien mestareiden, kuten Ikaalisten Tarmon, Siilinjärven Pesiksen, Vihdin Pallon ja Oulun Lipon tieltä. (Ylen Elävä arkisto 2012a.) Aivan kuten miehilläkin, myös naisten pääsarjataso kantaa tänä päivänä nimeä Superpesis. 2000- ja 2010 luvuilla Naisten Superpesistä ovat hallinneet jo 90- luvulta tutut mestarit Lapuan Virkiä ja Jyväskylän Kirittäret, joka esiintyi aiemmin Jyväskylän Kirin nimellä myös naisten sarjassa (Pesäpalloliitto 2016c). Vuosien saatossa pesäpallosta on kehkeytynyt katsojamäärissä mitattuna Suomen suosituin naisten palloilulaji (Kihu 2011).

## 3 DROP OUT

Kun nuori urheilija päättää lopettaa lajinsa harrastamisen ennen varsinaiseen huippu-urheiluvaiheeseen siirtymistä, puhutaan *drop outista*. Drop out on ilmiö, joka urheilun parissa liitetään ennen kaikkea nuoriin, murrosikää eläviin liikunnan harrastajiin. (Lämsä & Mäenpää 2002, 9; Salasuo ym. 2015, 74.) Drop out, keskeyttäminen tai pelistä putoaminen, on maailmanlaajuinen ilmiö, ja se koskettaa lajiliittoja niin yksilö- kuin joukkueurheilunkin puolella (Lämsä & Mäenpää 2002, 9; 46. Salasuo ym. 2015, 74; 191). Huolta ilmiön yleisyydestä selittää se, että nuorten pelätään lopettavan liikunnan harrastaminen kokonaan ja valitsevan oman terveytensä kannalta epäedullisempia vapaa-ajanviettotapoja. Vaikka kaikista liikuntaharrastuksen aloittaneista ei tulisikaan huippu-urheilijoita, olisi toivottavaa, että harrastaminen jatkuisi aikuisuuteen ja aina vanhuuteen saakka. Tämä olisi kansanterveydellisestikin merkittävä asia. (Lämsä & Mäenpää 2002, 47; Salasuo ym. 2015, 74; 191.)

Vapaa-ajan liikkuminen ja urheiluseuratoimintaan osallistuminen alkavat vähentyä jo 12 -vuotiaana, ja 2009−2010 Suomessa tehdyn kansallisen liikuntatutkimuksen mukaan enää joka kolmas 15−18 -vuotiaista liikkuu urheiluseurassa. (Kansallinen Liikuntatutkimus 2010, 29−35.) Liian aikainen urheilun harrastamisen loppuminen voi vaikeuttaa nuorten yksilöllistä ja yhteisöllistä kasvua ja siitä saatujen merkitysten saavuttamista. Tällainen drop out -ilmiön yleisyys ei suinkaan ole uusi asia vaan se on jo lähes sata vuotta vanha. Urheilemisen ja sosiaalisten joukkuepelien merkitys on laskenut 15 vuoden iässä läpi koko Suomen itsenäisyyden ajan ja lopettamisesta on tästä näkökulmasta tarkasteltuna tullut enemmänkin sääntö kuin poikkeus. (Salasuo ym. 2015, 193–194.)

Suomalaisista 11- vuotiaista pojista 48 % ja samanikäisistä tytöistä 37 % ilmoitti Maailman Terveysjärjestö WHO:n tutkimuksessa (World Health Organization 2008) harrastavansa päivittäin vähintään tunnin ajan liikuntaa sykettä nostattavasti. Liikunnan harrastaminen hiipuu huomattavasti 15- vuotiailla, ollen pojilla enää 15 % ja tytöillä 9 %. Tällainen trendi on havaittavissa myös muualla länsimaissa. (World Health Organization, 2008, 105–108.) Nuorten liikunta-aktiivisuuden yleinen väheneminen on kansanterveydellisten syiden lisäksi ongelmallista myös huippu-urheilun näkökulmasta; nuorten fyysisen aktiivisuuden

väheneminen on todettu rapauttava potentiaalista huippu-urheilun “resurssipohjaa”. (Salasuo ym. 2015, 194).

### 3.1 Drop out pesäpallossa

Lämsän ja Mäenpään (2002) tekemän tutkimuksen mukaan Suomessa lisenssiaktiivisten seurojen välisessä vertailussa pesäpalloilijoiden drop out on ollut toiseksi suurinta. Tutkimuksesta käy ilmi, että kaudella 1998−1999 pesäpalloa pelanneiden alle 19- vuotiaiden nuorten lopettamisprosentti oli 32,2 %. (Lämsä & Mäenpää 2002, 18.) Tämä tarkoittaa, että nuorista harrastajista jopa kolmannes lopetti lajin tuon kyseisen kauden jälkeen. Urheiluharrastuksen lopettaminen nuorena oli yleisempää vain yleisurheilijoiden keskuudessa. Lopettaneista pesäpalloilijoista suurin osa oli 15- vuotiaita urheilijoita (Lämsä & Mäenpää 2002, 18; 23).

Vuonna 2008 tehty vastaava katsaus lajiliittojen lisenssimääristä ja lopettaneiden lukumääristä antoi samankaltaisia tuloksia kuin edeltäjänsäkin: 15- vuotiaat muodostivat yhä kymmenen vuoden jälkeenkin suurimman lopettavien ryhmän. Heti heidän perässään tulivat 14- ja 13-vuotiaat pesäpalloilijanalut. (Laine & Lämsä 2011, 15.) Suomen Pesäpalloliiton (2016b) laatiman lisenssimäärätaulukon mukaan alle 19- vuotiaiden tyttöpesäpalloilijoiden lisenssimäärien kehitys on pudonnut vuosien 2007 ja 2014 välillä lähes kuudenneksen (14,7%). Vuonna 2007 tyttöpesäpalloilijoiden lisenssimäärä oli 4325 kappaletta, kun se vuonna 2014 oli 3689 kappaletta. Naispesäpalloilijoiden (yli 19-vuotiaat) lisenssimäärissä vuosien 2011 ja 2015 välillä on tapahtunut vaihtelua. Vuonna 2011 lisenssimäärä oli noin 940, kun se vuonna 2014 oli tippunut 880 kappaleeseen. Vuonna 2015 lisenssimäärä taas nousi, ollen noin 920 kappaletta. (Pesäpalloliitto 2016b.)

### 3.2 Syitä liikunnanharrastamisen lopettamiseen

Harrastuksen loppumiselle voidaan erottaa kolme erilaista tilannetta. Seuratoiminnasta pois jättäytynyt voi jatkaa urheilun harrastamista pelkästään omalla vapaa-ajallaan, osallistumatta organisoituun urheiluseuratoimintaan. Toiseen seuraan tai toisen lajin pariin siirtyminen on

myös mahdollista. Kolmantena vaihtoehtona on passivoituminen ja organisoidun urheiluharrastuksen lopettaminen kokonaan, mistä seuraa fyysisen aktiivisuuden huomattava vähentyminen, jopa alle liikuntasuositusten. (Lämsä 2009, 40–41; Puronaho 2006.)

Nuoret ovat aikaisemmissa tutkimuksissa ilmoittaneet lopettamisen syiksi muut kiinnostuksen kohteet, vapaa-ajan puutteen, toiminnasta riittämättömän nautinnon saamisen, motivaation vähyyden, varhaisen erikoistumisen sekä yksipuolisen harjoittelun. Muita syitä ovat olleet ylikorostunut kilpaileminen, kiinnostuksen loppuminen, loukkaantuminen ja huono valmennus. Edellä mainitun taustalta voi löytyä myös huono joukkuehenki, kiusaaminen ja muut ristiriidat, jotka voivat henkilöityä valmentajaan. Myös harrastuksen kalleus ja stressaavuus ovat olleet lopettamisen syinä. Keskeisenä syynä lopettamiseen on ollut useiden tutkimusten mukaan lisäksi se, ettei urheilu yksinkertaisesti ole enää hauskaa. (Lämsä & Mäenpää 2002, 8; Salasuo ym. 2015, 194.)

Eroja löytyy myös yksilö- ja joukkuelajien välillä. Yksilölajeissa useimmiten lopettamisen syyksi on ilmoitettu menestyksen heikkeneminen ja valmentajan puuttuminen. Joukkueen toiminnalla, kuten harjoituksissa viihtymisellä ja otteluissa saadulla peliajalla on eniten syytä lopettamiseen joukkueurheilussa. Drop out on myös yleisempää joukkuelajeissa, koska usein muiden toimijoiden tekemiset vaikuttavat enemmän kuin yksilöurheilussa. (Lämsä & Mäenpää 2002, 8−9; Salasuo ym. 2015, 197–198.) Urheilujärjestöjen toimintaa tulisi näiden edellä mainittujen syiden pohjalta miettiä tarkasti. Organisoinnin kannalta on myös huomioitavaa, että suurin osa harrastuksen lopettaneista olisi kiinnostuneita jatkamaan harrastusta jossain muodossa. (Lämsä & Mäenpää 2002, 6; Salasuo ym. 2015, 193–194.)

Urheiluharrastuksen lopettamista on tutkittu teini-iän drop out -ilmiön lisäksi myös huippu-urheilun näkökulmasta. Huippu-urheilun ja -urheilijan kohdalla kilpailemisen ja harrastuksen katsotaan loppuneeksi silloin, kun urheilija ei enää kilpaile tai urheile tavoitteellisesti. Suurelle osalle huippu-urheilijoista urheilun lopettaminen on luonnollinen ja yksinkertainen päätös. Urheilun tuoma menestys ja tulevaisuudessa siintävät muut mielenkiintoiset haasteet vaikuttavat lopettamispäätökseen. Salasuon ym. (2015) tutkimuksessa huomion kohteena ovat erityisesti olleet lupaavat urheilijat, jotka syystä tai toisesta ovat lopettaneet urheilun juuri ennen potentiaalisen huipun saavuttamista. Näiden urheilijoiden kohdalla lopettamisen syyt ovat tyypitelty elämänkulkuun kytkeytyvinä siirtyminä. Näitä siirtymiä ovat olleet menestys juniorina, urheilun sisäiset pettymykset, loppuunpalaminen, loukkaantumiset, vaikeudet

elämässä, muut polut ja raha. Vastaavanlaisia jaotteluita lopettamisen syistä on tehty myös muissa tutkimuksissa. (Salasuo ym. 2015, 194–213.)

### 3.3 Motivaatio urheilussa

Urheiluharrastuksen jatkamiseen tai sen lopettamiseen vaikuttaa aina urheilijan motivaatio. Motivaatio ohjaa toimintaamme ja erilaisten motiivien avulla toimimme niin, että tarpeemme tulisivat tyydytetyiksi. Toimimme erilaisissa tilanteissa motiivien avulla, ja ne saavat meidät innostumaan uusista asioista sekä pitämään yllä mielenkiintoa aiemmin aloitettuja aktiviteetteja kohtaan. Motiivien ansiosta henkilöissä syntyy voimakkaita tahtotiloja, ja tällöin valintoja ja toimintaa ohjailee intohimo. Lapsuus- ja nuoruusvaiheessa motivaation kohteet ja voimakkuus saattavat vaihdella hyvinkin lyhyessä ajassa. Äskettäin hyvin motivoiva asia on voinut jonkin ajan kuluttua muuttua jopa tylsäksi ja tavanomaiseksi toiminnaksi. Motivaation tehtävänä on siis antaa energiaa ja voimaa ylläpitämään ja harjaannuttamaan lajin vaatimia ominaisuuksia ja kohdata matkan varrella eteen tulevia mahdollisia vastoinkäymisiä. (Konttinen 2014, 18.) Vahvan motivaatiotason omaava henkilö myös yrittää enemmän ja pysyy toiminnan parissa kauemmin. Tällainen henkilö valitsee vaativampia tehtäviä, suoriutuu niistä paremmin ja sitoutuu toimintaan intensiivisemmin kuin alhaisemman motivaatiotason omaava henkilö. (Jaakkola 2010, 118.)

Konttisen (2014, 18–19) mukaan urheilijan motivaatioon vaikuttaa iästä riippumatta aina sekä ulkoiset että sisäiset tekijät. Sisäinen motivaatio johdattaa urheilijaa hakeutumaan mielenkiintoiseksi kokemiensa aktiviteettien pariin sekä toimimaan niiden parissa ilman ulkoista ohjausta. Tällaisten aktiviteettien parissa suorittamiseen ei liity mitään välineellisiä arvoja vaan ne ovat itsessään kiintoisia, palkitsevia sekä positiivisia elämyksiä tarjoavia. (Konttinen 2014, 18–19.) Myös Jaakkolan (2010, 118) mukaan useat tutkimukset liikunnan ja urheilun kentällä ovat ilmentäneet sisäisen ja itsestä lähtöisin olevan motivaation olevan oppimisen kannalta keskeisin tekijä sekä toiminnassa viihtymisen, että toiminnassa pysyvyyden kannalta.

Jaakkolan (2010) mukaan toiminnassa ja kaikissa oppimisen vaiheissa keskeistä on sisäisen motivaation luominen. Oppijan sisäinen motivaatiotaso kasvaa jo harjoittelun alussa, jos se

tuottaa hänelle koetun pätevyyden, autonomian sekä sosiaalisen yhteenkuuluvuuden tuntemuksia. Uusien taitojen opettelun alkuvaiheessa on tyypillistä, että oppijan toimintaa leimaa epävarmuus. Tällöin pätevyyden kokemusten tuottaminen ja tarjoaminen on oleellista. Oppijan kannalta on myös tärkeää, että harjoittelu ja yrittäminen johtavat onnistuneisiin suorituksiin. (Jaakkola 2010, 155–156.) Koettu pätevyys yhdessä sosiaalisen ympäristön kanssa havainnollistaa urheilijan näkemystä omista kyvyistään. Menestyksen lisäksi pätevyyden kokemukseen vaikuttavat urheilijan omat tuntemukset liittyen tehtävän suorittamiseen sekä tehtävän suorittamisesta saatu ulkoinen palaute. Koettu autonomia sen sijaan osoittaa, että urheilijalla on mahdollisuus osallistua omaan valmennukseen liittyviin ratkaisuihin ja päätöksiin. Vastaavasti sosiaalinen yhteenkuuluvuus merkitsee yksilön luontaista halua tulla hyväksytyksi sekä halua kuulua ryhmään. Urheilijalle on siis tärkeää saada positiivisia tunteita ja kokemuksia ryhmässä olemisesta ja sen mukana toimimisesta. (Konttinen 2014, 18–19.)

Ulkoinen motivaatio, kuten paine, pakote, erilaiset palkkiot tai toiminnasta mahdollisesti aiheutuvat rangaistukset voivat ohjata urheilijan valintoja ja toimintaa tavoitteiden ja odotusten suuntaisesti. Ulkoinen motivaatio voi olla yhteydessä esimerkiksi harrastuksen lopettamiseen, sopimattomien harjoitusohjelmien valintaan, sekä toiminnassa koettuihin negatiivisiin tuntemuksiin. Lyhyellä aikavälillä myös ulkoapäin ohjautuva motivaatio voi olla tehokas kannustin toimintaan. Ulkoapäin ohjautuva motivaatio ei kuitenkaan toimi ihanteellisesti pidemmällä aikavälillä, koska ulkoisen motiivin kaikotessa sen käyttäytymistä energisoiva vaikutus loppuu. (Jaakkola 2010, 118; Konttinen 2014, 18–19.)

Nuori voi päätyä urheilijan polullaan tilanteeseen, jossa hän ei enää havaitse toiminnan ja tuloksen välillä yhteyttä. Konttisen (2014, 18–19) mukaan tällöin voidaan puhua amotivaatiosta, jossa nuori kokee tulleensa ohjatuksi kokonaan ulkoa päin ja toimintaan tarvittava sisäinen motivaatio puuttuu täysin. Konttinen (2014, 18–19) toteaa myös, että urheilullisten tavoitteiden saavuttamiseksi ja huipputasolle pääsemiseksi nuori tarvitsee ajoittain voimakasta ulkoista motivointia, mutta se kuitenkin edellyttää urheilijalta aina vahvaa sisäistä tahtotilaa itsensä kehittämiseen sekä paloa kokea oman lajin parissa erilaisia elämyksiä ja kokemuksia.

## 4 URHEILIJAN URAPOLKU – MATKA LAJIN HUIPULLE

Urheilijan urapolku on käsite, jonka avulla kuvataan urheilijan matkaa lapsuudesta ja lajin aloittamisesta uran huippuvaiheeseen. Urapolulle on ominaista erilaiset ikään, urheilijan kehitykseen, harjoitteluun ja tavoitteisiin liittyvät − huipun saavuttamisen kannalta kriittiset − siirtymät tai urapolun vaiheet (esim. Côté, Baker & Abernethy 2007, 184–202; Humu 2012, 13). Onnistuneen siirtymän myötä lajinsa huippua tavoitteleva urheilija on aina askeleen lähempänä eliittiä. Urheilijan urapolkua voi tarkastella useasta eri näkökulmasta ja toimijasta käsin.

Urheilun uratutkimusta on tehty 1960- luvulta lähtien. Uratutkimuksen alussa tutkijat olivat kiinnostuneita etenkin urheilu-uran päättymisestä, urheilijan eläköitymisestä sekä niihin liittyvistä tekijöistä. Vuosien myötä urheilu-uraa koskettava tutkimus on laajentunut käsittelemään myös urheilu-uran aikaisia muutoksia, näiden muutosten vaikutusta uran päättymiseen ja uran jälkeisen elämän kokemiseen ja elämiseen. (Stambulova, Alfermann, Statler & Côté 2009; Wylleman, Alfermann & Lavallee 2004, 11.) 1980- ja 1990- luvuilta alkaen vallitseva tutkimussuuntaus on puolestaan keskittynyt huippu-urheiluun, lahjakkuuteen ja menestykseen. Huippu-urheiluun ja eksperttiyteen keskittyvän tutkimuksen alullepanijoina ja uranuurtajina voidaan pitää muun muassa yhdysvaltalaista Benjamin Bloomia sekä ruotsalaista K. Anders Ericssonia, joista jälkimmäisen tutkimustyöhön viittaamme myöhemmin työssämme. Bloom loi teorian urheilijan kolmivaiheisesta matkasta menestykseen, kun taas Ericsson vannoi 10 intensiivisen harjoitusvuoden nimeen urahuipun saavuttamisessa (ks. esim. Huhta & Nipuli 2011, 51–53; Ericsson, Krampe & Tesch-Römer 1993, 366–368).

Nykyisin urheilun uratutkimuksen kentällä suositaan holistista tutkimussuuntausta, joka pyrkii tarkastelemaan urheilijaa ja tämän uraa yhä kokonaisvaltaisemmin. Enää ei siis keskitytä niinkään yksin urheilijaan, tämän urakehitykseen tai uran aikana koettuihin muutoksiin, vaan urheilija nähdään kokonaisvaltaisena toimijana maailmassa, jossa urheilu-ura on vain yksi, joskin tärkeä osa elämää. Nykyaikaisissa tutkimuksissa huomioidaan myös urheilun ulkopuolinen elämä, kuten sosiaaliset suhteet, ystävät, perhe, työ, opinnot ja niiden vaikutus urheilu-uraan. Urheilu-uran tutkimiseen liittyvät suurimmat haasteet liittyvät monikulttuurisesti pätevien tutkimustulosten hankintaan. Ainakin toistaiseksi tutkimukset ovat kulttuurisidonnaisia, mistä johtuu, ettei tuloksia voida yleistää kaikkialla maailmassa.

(Stambulova ym. 2009.) Suomessa huippu-urheiluun ja huippu-urheilijaksi kasvamiseen liittyvän tutkimuksen voidaan todeta olleen määrällisesti vähäistä ja laadullisesti puutteellista (ks.esim. Salasuo ym. 2015, 78–80). Salasuon ym. (2015) tutkimus on kattavuudessaan ensimmäinen, joka paneutuu toden teolla suomalaisten huippu-urheilijoiden urakehitykseen ja elämän kulkuun.

Tässä tutkimuksessa käytämme käsitteitä *urheilijan urapolku* ja *urheilijan polku* tasavertaisia termeinä kuvatessamme urheilijan tietä lajin aloittamisesta uran huippuvaiheeseen saakka. Tutkimuksessamme poisluemme liikunnan harrastajat ja keskitymme tarkastelemaan urapolkua nimenomaan menestyksekkään urheilu-uran saavuttaneiden naispesäpalloilijoiden näkökulmasta. Rajaamme oman tutkimuksemme ulkopuolelle myös nuoret lahjakkaat urheilijanalut, joiden pääsystä lajin huipulle ei ole vielä varmuutta. Kuten Côté, Ericsson ja Law (2005, 15–16) huomauttavat, lajinsa huipun saavuttavia urheilijoita on vaikea ennustaa. Tämän vuoksi ainoa tapa tutkia huippu-urheilijoita on asettaa tutkimuksen kohteeksi huipun jo saavuttaneet urheilijat. Tutkimuksessamme paneudumme huipun saavuttaneiden naispesäpalloilijoiden urapolkuihin ennen kaikkea uran jatkumiseen vaikuttaneiden tekijöiden näkökulmasta.

### 4.1 DMSP -malli

Urheilun urapolku- tutkimuksen kentällä on olemassa useita erilaisia malleja siitä, kuinka lasten ja nuorten liikunta ja kilpaurheilu tulisi järjestää. Mallit määrittelevät lasten ja nuorten kehitysvaiheita, ja ottavat kantaa siihen, millaista harjoittelun ja valmennuksen tulisi missäkin kehitysvaiheessa olla. Yksi paljon käytetty malli on Jean Côtén ja kollegoiden kehittämä *Developmental Model of Sport Participation* -malli (DMSP) (Côté ym. 2007, 197). Tämä malli korostaa lapsen ja nuoren kehityksen kannalta sopivien fyysisen harjoittelun muotoja ja psyko-sosiaalisen ilmapiirin tärkeyttä. DMSP -malli esittää kolme erilaista liikunnan ja urheilun polkua: yhden harrasteliikuntapolun ja kaksi kilpaurheilun polkua (kuvio 1). Harrasteliikuntapolku kuvaa yksilön matkaa liikuntaharratuksen aloittamisesta elämäntavan omaksumiseen, kun taas kilpaurheilun polut mallintavat lajinsa huipun saavuttaneiden urheilijoiden läpikäymiä siirtymävaiheita. Siirtymävaiheet eroavat toisistaan muun muassa harrastettavien lajien määrän ja harjoittelun luonteen suhteen. Tutkittaviensa avulla Côté ym. (2007, 184–202) ovat pystyneet myös määrittelemään sen, missä vaiheessa nuoret urheilijat

suorittavat lajivalinnan heidän päälajinsa suhteen. Kilpaurheilun polkuja on kaksi, koska lajin eliitti voidaan saavuttaa joko lajikokeilujen tai varhaisen erikoistumisen kautta. (Côté ym. 2007, 197; Salasuo ym. 2015, 126.) Tutkimuksiin vedoten (esim. Côté ym. 2007, Côté ym. 2009) malli kuitenkin päätyy painottamaan lajikokeilujen polkua huipun saavuttamisessa. Aivan kuten Aarresola ja Konttinen (2012b) sekä Salasuo kollegoineen (2015) suomalaisurheilijoiden urapolkuja ja siirtymiä tutkiessaan, myös me tukeudumme työssämme DMSP -malliin.

<table>
<tr><td>1. Todennäköinen tulos<br>Liikunnasta elämäntapa<br><br>-Fyysisen terveyden koheneminen<br>-Urheilusta saatavan ilon ja nautinnon lisääntyminen</td><td>2. Todennäköinen tulos<br>Huipun saavuttaminen<br><br>-Fyysisen terveyden koheneminen<br>-Urheilusta saatavan ilon ja nautinnon lisääntyminen</td><td>3. Todennäköinen tulos<br>Huipun saavuttaminen<br><br>-Heikentynyt fyysinen terveys<br>-Urheilusta saatavan ilon ja nautinnon väheneminen</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Harrastamisvaihe<br>-Paljon lajinomaista leikkiä ja pelailua<br>-Vähän tavoitteellista harjoittelua<br>-Kuntoa ja terveyttä edistävien lajien harrastaminen</td><td>Panostusvaihe<br>-Paljon tavoitteellista harjoittelua<br>-Vähän lajinomaista leikkiä<br>-Yhteen lajiin keskittyminen</td><td rowspan="3">Varhainen erikoistuminen<br>-Paljon tavoitteellista harjoittelua<br>-Vähän lajinomaista leikkiä<br>-Yhteen lajiin keskittyminen</td></tr>
<tr><td>Erikoistumisvaihe<br>-Lajinomaisen leikin ja tavoitteellisen harjoittelun tasoittuminen<br>-Keskittyminen muutaman lajin harrastamiseen</td></tr>
<tr><td colspan="2">Lajikokeilujen vaihe<br>-Paljon lajinomaista leikkiä<br>-Vähän tavoitteellista harjoittelua<br>-Useiden lajien harrastaminen</td></tr>
<tr><td colspan="3">Liikuntaharrastuksen aloittaminen</td></tr>
</table>

**KUVIO 1**. Developmental Model of Sport Participation (Côtén ym. 2007, 197 mukaan)

Laji, jossa urheilija pyrkii saavuttamaan huipun, määrittää hyvin pitkälti sen, kumpaa polkua urheilija urallaan kulkee. Urheilulajit eroavat toisistaan muun muassa urheilijalta vaadittavien ominaisuuksien suhteen, mutta huipulle pyrittäessä myös erikoistumisiän ja siirtymävaiheiden ajoittumisen suhteen. Varhaisen erikoistumisen lajeissa, kuten taito- ja muodostelmaluistelussa sekä telinevoimistelussa erikoistuminen omaan lajiin tapahtuu usein jo viiden−seitsemän vuoden iässä, jolloin motorisen kehityksen kiivaimmat vuodet tulevat hyödynnetyiksi lajitaitojen kehittämisessä. Varhaisen erikoistumisen lajeissa huippu saavutetaan jo 15−20 vuoden iässä, ja eläköityminen urheilu-uralta tapahtuu usein varhaisaikuisuudessa 20−25-vuotiaana. Vastavuoroisesti esimerkiksi kestävyys- ja joukkuelajien edustajat tekevät lajikokeilujen jälkeen lopullisen lajivalintansa usein vasta varhaisaikuisuudessa ja elävät uransa huippuvuosia 25−35 vuoden ikäisinä. (Stambulova ym. 2009; Salasuo ym. 2015, 124–162.)

Salasuon, Piispan ja Huhdan (2015, 124) mukaan lähes jokainen huippu-urheilija käy läpi hänen lajilleen ominaisen polun sen sisältämine siirtymineen. Suomalaisten huippu-urheilijoiden urapolkuja ja elämänkulkuja tarkastelleessa tutkimuksessa muistutetaan, että siirtymävaiheiden yhtäläisyyksistä huolimatta aineistoon mahtuu myös poikkeuksia, kuten eritahtisuutta ja normeista poikkeamisia. Ymmärtääkseen urheilijan polkua kokonaisuudessaan, urheilu-ura tulee myös nähdä osana yksilön muuta elämänkulkua. (Salasuo ym. 2015, 125.)

Jokainen urheilija on yksilö ja siten jokaisen urheilijan polku on yksilöllinen. Koska tutkimuskohteenamme olevat naispesäpalloilijat saavuttavat lajinsa huipun kuitenkin pääasiassa lajikokeilujen polun kautta, seuraavaksi esittelemämme lajikokeiluja koskevan teoriakatsauksen laajuus suhteessa varhaisen erikoistumisen teoriaan on tietoinen valinta. Seuraavassa esittelemme nämä kaksi DMSP -mallin mukaista huippu-urheilun urapolkua.

### 4.1.1 Huipulle lajikokeilujen kautta

Ensimmäiseksi tarkastelemme urheilun huipun saavuttamista lapsuuden lajikokeilujen näkökulmasta. Eri lajien huippu-urheilijoita käsitelleissä tutkimuksissa, niin kansainvälisissä (esim. Carlsson 1988) kuin kotimaisissakin (Salasuo ym. 2015), eliitin saavuttaneiden urheilijoiden on havaittu harrastaneen lapsuudessaan useita eri lajeja sen sijaan, että he olisivat erikoistuneet vain yhteen.

Lajikokeilijan matka oman lajinsa huipulle sisältää kolme kriittistä siirtymävaihetta: lajikokeilujen, erikoistumisen ja panostamisen vaiheet. Lajikokeilujen vaiheessa (*sampling years*) (6−12v.) toiminnan fokus on ensisijaisesti lajinomaisessa leikissä ja pelailussa (*deliberate play*) sekä liikunnasta saatavan ilon maksimoimisessa tavoitteellisen ja spesifin lajiharjoittelun sijaan (*deliberate practice*). Lajikokeilujen vaiheessa pidetään tärkeänä sitä, että eri lajien harjoituksissa liikunnalliset tehtävät sekä leikkien ja pelien säännöt ovat ikätasolle sopivia, motivoivia ja siten lapsille hyvää mieltä tuottavia. (Côté & Fraser-Thomas 2008, 19.) Eri lajien harrastamisella lapsuudessa on todettu olevan myönteistä vaikutusta urheilijan koettuun motivaatioon (Carlson 1988).

Côté, Lidor ja Hackfort (2009) tuovat esiin lajikokeilujen kannalta positiivisen näkökulman, jonka mukaan lajien kokeileminen lapsuudessa tarjoaa yksilölle mahdollisuuden olla osana erilaisia fyysisiä, kognitiivisia, affektiivisia ja psyko-sosiaalisia toimintaympäristöjä. Heidän mukaansa eri lajeissa vaadittavien taitojen haltuunottaminen valmistaa myös lasta jo niihin fyysisiin ja psyykkisiin taitoihin, joita yhteen lajiin erikoistuvalta urheilijalta myöhemmin vaaditaan. Lajikokeilun vuosina eri lajien harrastaminen voi olla organisoitua, mutta myös täysin organisoimatonta, kuten katukoriksen pelaaminen kavereiden kanssa ilman erillisen valmentajan läsnäoloa. (Côté ym. 2009.) Lämsän ja Mäenpään (2002, 6) mukaan suomalaisessa urheilukulttuurissa on aina korostettu monipuolisuutta, ja lasten ja nuorten on haluttu kokeilevan mahdollisimman monia eri lajeja löytääkseen niistä itselleen sopivimman. Salasuon ym. (2015, 135) mukaan lajikokeilun kautta huippuvaiheen saavuttaneet suomalaisurheilijat ovat harrastaneet lapsuudessa useita lajeja, joiden joukossa on ollut sekä yksilö- että joukkuelajeja.

Kokeiluvaiheen jälkeen lajikokeilujen kautta huipulle päätyvä urheilija elää erikoistumisen vuosia, *specializing years*. Näinä vuosina harrastettavien lajien määrä vähenee ja 13−15-vuotias urheilija osoittaa aiempaa suurempaa sitoutuneisuutta tiettyjä lajeja tai lajia kohtaan. Vaikka leikit ja pelit kuuluvat yhä harrastamiseen, harrastustoiminta muuttuu aiempaa lajikohtaisemmaksi ja kilpailullisemmaksi. Erikoistumisen vuodet nähdään eräänlaisena välivaiheena ennen yhteen tai kahteen lajiin panostamisen ja sitoutumisen, *investment years* (16−22v.), aikaa, jolloin harjoittelusta tulee määrätietoista ja tiettyihin tavoitteisiin tähtäävää. (Côté & Fraser-Thomas 2008, 19.) Tämä edellä esitelty kolmivaiheinen malli urheilijan urapolusta ei luonnollisestikaan päde kaikkien urheilijoiden kohdalla tällaisenaan, mutta se on

suuntaa ja suosituksia antava malli urheilijan matkasta lajikokeilun kautta oman lajinsa huipulle.

Sen lisäksi, että tutkijat ovat määritelleet urapolun kriittisiä siirtymävaiheita, niiden ajallista sijoittumista urheilijan polulle sekä kehitystehtäviä yleisellä tasolla, he ovat tutkimuksissaan keskittyneet tarkastelemaan myös siirtymävaiheiden yksityiskohtaisempia menestystekijöitä. Côté ja Fraser-Thomas (2008, 23) ovat muun muassa antaneet ohjeistuksen harrastettavien urheilulajien määrästä ja harjoittelun laadusta lajeissa, joissa huippu saavutetaan varhaisaikuisuudessa (esimerkikisi jääkiekko ja koripallo). Ohjeistuksen mukaan lajikokeilujen vuosina (6−12- vuotiaat) 80% urheilutoiminnasta pitäisi perustua leikinomaiseen liikuntaan ja ainoastaan 20% määrätietoiseen lajiharjoitteluun. Lajikokeilujen vuosina lapsella olisi hyvä olla jopa kolmesta neljään eri liikuntaharrastusta. Erikoistumisen vuosina (13−15- vuotiaat) harrastettavien lajien määrä olisi ohjeistuksen mukaan hyvä vähentää kahteen-kolmeen lajiin. Tässä vaiheessa leikinomaista harjoittelua ja lajispesifiä treenaamista tulisi tutkijoiden mukaan olla yhtä paljon. Viimeisessä, sitoutumisen ja panostamisen vaiheessa (16−22- vuotiaat), urheilijan on valittava, mihinkä yhteen tai enintään kahteen, lajiin hän haluaa keskittyä. Tässä vaiheessa lajinomainen harjoittelu on keskiössä (80%) vapaamuotoisemman pelailun jäädessä vähemmälle (20%). (Côté & Fraser-Thomas 2008, 23.)

Salasuon ym. (2015, 135) tekemässä suomalaisurheilijoiden elämänkulkua ja urapolkuja koskettavassa tutkimuksessa todetaan, että lähes kaikki joukkuelajien urheilijat ovat etsimis- ja kokeiluvaiheessa harrastaneet muitakin joukkuelajeja kuin vain sitä, joka on myöhemmin valikoitunut heidän päälajikseen. Päälajin valintaan ovat vaikuttaneet muun muassa koettu pätevyys ja osaaminen kyseisessä lajissa, mutta myös varhain syntynyt kiintymys päälajia kohtaan. Naispalloilijoiden todetaan kokeilleen lapsuudessa eri lajeja miespalloilijoita useammin, vaikka palloilulajit ovat naisillakin pysyneet heidän harrastamisensa keskiössä. (Salasuo ym. 2015, 135.)

Huipun saavuttamista voidaan tarkastella lapsuudessa ja nuoruudessa harrastettavien lajien määrän lisäksi myös harjoittelun intensiivisyyden näkökulmasta. Tanskalaisia joukkueurheilijoita tarkastelleessa tutkimuksessa on saatu tuloksia, joiden mukaan eliitin saavuttaminen joukkueurheilussa on todennäköisempää myöhäisen erikoistumisen kautta. Tutkimus ei painota niinkään lapsuuden lajikokeilujen merkitystä huipun saavuttamiseksi, vaan nostaa esiin harjoittelun intensiivisyyteen liittyviä seikkoja. Huipun saavuttaneita ja lähelle

huippua päässeitä joukkueurheilijoita tutkittaessa ryhmien välillä on havaittu eroja, vaikkakin eroavaisuudet todetaan yllättävän vähäisiksi. Huipun saavuttaneiden ja lähes huipulle päässeiden urheilijoiden urapolut eroavat toisistaan siten, että huipun saavuttaneet aloittavat varsinaisen (kilpa)uransa ja intensiivisen harjoittelun vertailuryhmää myöhemmin. Eliitin saavuttamista ennustaa harjoitusmäärien pitäminen maltillisena aina 12 ikävuoteen saakka, ja harjoittelun määrän huomattava lisääntyminen 15 ikävuoteen asti. Tutkimuksen otosryhmien väliset urapolut ovat yhtenevät muun muassa kokonaisharjoittelumäärien, harrastettavien lajien määrän ja motivaatiotekijöiden suhteen. (Moesch, Trier Hauge, Wikman & Elbe 2013, 94; 97.)

### 4.1.2 Huipulle aikaisen erikoistumisen kautta

Toinen tapa saavuttaa lajin huippu on erikoistua aikaisin. Aikainen erikoistuminen tarkoittaa lajivalinnan tekemistä jo varhaisessa lapsuudessa. Sen lisäksi, että urheilija profiloituu tietyn lajin edustajaksi jo hyvin nuorena, myös harjoittelun luonne poikkeaa lajikokeilujen mallista: leikin (*deliberate play*) sijaan harjoittelu on alusta alkaen määrätietoista ja tavoitteellista toimintaa (*deliberate practice*). Varhaisen erikoistumisen näkökulma lajihuipun saavuttamisessa korostaa harjoittelun määrää ja laatua. Siinä, missä leikinomaisen harjoittelun tavoitteena on liikunnan ilo ja toiminta itsessään, tämän organisoidun ja tavoitteellisen harjoittelun tähtäin on puhtaasti yksilön kehittämisessä. Varhaisesta erikoistumisesta ja suurista harjoittelumääristä seuraa se, että lajin huippu saavutetaan suhteellisen nuorena. Oman lajin eliittiin murtautuminen ei tapahdu sattumalta, vaan se on vähintään kymmenen vuoden ajan tapahtuneen tavoitteellisen harjoittelun ja lukemattomien harjoitustuntien tulos. (Ericsson ym. 1993, 366; 368.)

Ericssonin ym. (1993, 368–369) teorian mukaan nimenomaan sitoutuneisuudella ja harjoitteluun käytetyllä ajalla on yhteys oman lajin huipun saavuttamiseen. Sitoutuminen päämäärätietoiseen harjoitteluun ei kuitenkaan ole helppoa. Täysipainoinen harjoittelu vaatii paljon niin urheilijalta itseltään kuin hänen valmentajaltaankin. Jos kyseessä on lapsi tai nuori, tavoitteellinen työskentely ja eteneminen kohti oman lajin huippua vaatii sitoutuneisuutta sekä aikaa ja energiaa myös urheilijan huoltajilta. Myös taloudellisten resurssien täytyy olla kunnossa, sillä rahaa kuluu valmennuspalkkioihin, välineisiin, kyydityksiin ja kilpailumaksuihin. (Ericsson ym. 1993, 366–368.)

Suurten harjoitusmäärien ja sitoutuneisuuden lisäksi muita aikaisen erikoistumisen mallille tyypillisiä, joskin melko negatiivisia piirteitä ovat harjoittelun heikko luontainen motivoivuus ja vähäiset välittömän ilon ja palkitsevuuden kokemukset. Varhaisen erikoistumisen lajeissa harjoittelussa keskitytään enemmän tulosten saavuttamiseen kuin liikkumisen iloon ja palkitsevuuteen (*vrt. deliberate practice vs. deliberate play*). Ilman säännöllisiä palkintoja tai palkkioita urheilija on kuitenkin vaarassa palaa loppuun. Loppuunpalamisen on todettu olevan yksi varhaisen erikoistumisen malliin kuuluvista riskitekijöistä. Loppuunpalamista välttääkseen ja parhaan mahdollisen harjoitusvasteen saadakseen urheilijoiden täytyy tarkkailla ja säädellä harjoitusmääriään sekä palautumistaan. (Ericsson ym. 1993, 368–369.)

Salasuon ym. (2015) tutkimuksesta käy ilmi, että varhaisen erikoistumisen lajeissa suomalaisten huippu-urheilijoiden harrastuksen aloittaminen tapahtuu useinmiten jo viiden vuoden iässä. Siinä missä lajikokeilujen kautta huipun saavuttavat urheilijat elävät alakouluaikanaan kiivainta lajikokeilujen aikaa, varhaisen erikoistumisen kautta huipun saavuttavat siirtyvät urapolullaan seuraavalle tasolle usein jo ennen kymmenettä ikävuottaan. Panostamis- tai huippuvaiheeseen siirtyminenkin tapahtuu heillä aiemmin, 14−19- vuotiaana, ja kansallista tai kansainvälistä menestystä he niittävät ensimmäisen kerran jo ennen 20. ikävuotta. (Salasuo ym 2015, 141–143.) Tutkimustulokset ovat yhteneväiset Stambulovan ym. (2009) näkemysten kanssa.

### 4.2 Suomalaisen Huippu-urheilun muutostyöryhmän näkemys huipulle tähtäävän urheilijan polusta

Kansallista näkökulmaa huippu-urheiluun ja nimenomaan urheilijoiden urapolku-näkökulmaan tuo Huippu-urheilun muutosryhmän eli HuMu:n laatima kuvaus urheilijan polusta. Suomen Olympia- ja Paralympiakomiteoiden vuonna 2010 yhdessä perustaman huippu-urheilun muutosprojektin taustalla on ajatus suomalaisen urheilun kehittämisestä ja sen eteenpäin viemisestä lajiliitot ylittävän yhteistyön ja urheilijan polun osaamisen kautta. Huippu-urheilulle laaditun vision mukaan tavoitteena on, että Suomi nousisi urheilumenestyksen, urheilujärjestelmän toimivuuden ja urheilun arvostuksen perusteella parhaaksi Pohjoismaaksi vuoteen 2020 mennessä. (HuMu 2012.) Suomalaisen huippu-urheilun piirissä urheilijan polku ja siihen vaikuttavat tekijät määrittyvät seuraavasti:

*”Urheilijan polulla kuvataan urheilijan kokonaisvaltaista fyysistä, henkistä ja sosiaalista kasvua ja matkaa lapsuusvaiheesta valintavaiheen kautta huippuvaiheeseen ja urheilu-uran jälkeiseen elämään. Muuttuvassa maailmassa on tarkoituksenmukaista tarkastella koko polkua ja sen kehittymiseen tarvittavia ja sitä tukevia tekijöitä polun eri vaiheissa. Polku luo kuvaa eri vaiheissa olevien toimijoiden rooleista ja yhteistyötarpeista. Lajikohtainen urheilijan polun kuvaus kertoo konkreettisesti sen, mitä taitoja, harjoitusmääriä ja valmennuksen sisällön painopisteitä polulla tulisi eri ikävaiheissa olla. Urheilijat etenevät polulla yksilöllisten taipumustensa harjoitustaustojensa mukaisesti.”*
*(Paavolainen, Mononen, Aarresola, Nummela & Viitasalo 2013, 3.)*

Huippu-urheilun muutostyöryhmä kuvaa projektin loppuraportissaan urheilijan polkua niin ikään matkana lapsuudesta ja lajin aloittamisesta urheilu-uran huippuvaiheeseen. Suomalaisista urheiluasiantuntijoista koostuva ryhmä tarkastelee urheilijan polkua Côtén ja kumppaneiden (2007, 197) tavoin kolmen eri vaiheen, lapsuusvaiheen, valintavaiheen ja huippuvaiheen kautta. Urapolun eri vaiheissa korostuvat eri asiat, mutta toiminnan päämäärä on koko ajan sama: suomalaisen urheilijan saattaminen uransa huipulle, menestyväksi urheilijaksi. (HuMu 2012, 13.) HuMu:n työn seurauksena useat eri lajiliitot ovat luoneet oman mallinsa urheilijan polusta ja siitä, millaista harjoittelun tulisi missäkin ikävaiheessa olla. Seuraavaksi esittelemme nämä polun kolme eri vaihetta, jonka pohjalta lajiliittojen urheilijapolut on luotu.

*Lapsuusvaihe*. Muutosryhmä kuvaa lapsuusvaiheen kriittiseksi menestystekijäksi monipuolisen urheilun ja liikkumisen riittävän määrän. Urheilevan lapsen tulisi liikkua vähintään 20 tuntia viikossa. Tämä tuntimäärä ylittää reilusti terveyden edistämiseksi suunnitellun lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuuden suosituksen (kts. Nuori Suomi 2008). Valtaosa lapsen liikuntamäärästä tulisi koostua monipuolisesta omaehtoisesta liikunnasta ja urheilusta, ja lapsella tulisi olla mahdollisuus harrastaa monia eri lajeja. Lapsen kasvua urheilijaksi tulisi tukea ja mahdollistaa yhtä lailla kotona, koulussa kuin urheiluseuroissakin. Aikuisten yhteistyöllä ja kasvatuskumppanuudella koetaan olevan iso rooli lapsen urapolulla etenemisen suhteen. (HuMu 2012, 13.)

*Valintavaihe*. Valintavaiheen ikävuosiksi on määritelty vuodet 13-
−19. Nuori elää tuolloin suurten muutosten aikaa niin urheilun saralla kuin muillakin elämän osa-alueilla. (Mononen, Aarresola, Sarkkinen, Finni, Kalaja, Härkönen & Pirttimäki 2014, 17.)

Valintavaiheessa urheilija tekee valinnan huippu-urheilijaksi ryhtymisestä eli huippu-urheilijan polulle siirtymisestä. Eteenpäin vievinä voimina toimivat intohimo urheiluun ja usko tulevaan, kuten myös ammattitaitoinen valmennus, treenikaverit sekä omalta perheeltä saatu tuki. Jokapäiväisessä toiminnassa keskeiseen asemaan nousevat monipuolisuuden sijaan harjoittelun suunnitelmallisuus sekä harjoittelun määrä ja laatu suhteessa lajin vaatimuksiin. Myös toimintaympäristön tulee olla urheilijaksi kasvamista tukeva. Huipulle päästäkseen, mutta samalla jo uran jälkeistä elämää helpottaakseen, urheilijalla tulisi olla mahdollisuus urheilun ja opiskelun joustavaan yhdistämiseen. Tämä tarkoittaa, että urheilijan olisi saatava elää täysipainoista urheilijan elämää samalla, kun hän kouluttautuu ammattiin. Valintavaiheen kriittinen menestystekijä on usko siihen, että urheilu on arvostettu uravalinta. (HuMu 2012, 13; Mononen ym. 2014, 11.) Valintavaihe voi nimensä mukaisesti tarkoittaa myös valintaa uran jatkamisen ja päättämisen välillä. Tutkimustulosten ja lajiliittojen lisenssimäärien mukaan urheileminen on seuratasolla huipussaan 12- vuotiaana, mutta vähenee murrosiästä lähtien. Lopettaminen on siis yleisintä juuri valintavaiheen ikäisten nuorten keskuudessa (Lämsä & Mäenpää 2002).

*Huippuvaihe.* Huippu-urheilun muutosryhmän kuvaaman urheilijan polun viimeinen vaihe on nimeltään huippuvaihe. Tavoitteena on, että tätä vaihetta elävä urheilija saisi harjoitella parhaissa mahdollisissa olosuhteissa yhdessä osaavan valmentajan ja toimivan lähipiirin kanssa. Ideaalitilanteessa urheilu olisi urheilijalle elämäntapa, ja motivaatio ja intohimo menestymiseen kumpuaisivat tavoitteista, tunteista, itsensä kehittämisestä ja urheilun laajasta arvostuksesta. Huippuvaiheessa urheilijan olisi saatava keskittyä ainoastaan urheilemiseen kaikkien taustatekijöiden, kuten talouden, terveydenhuollon ja koulutukseen liittyvien asioiden ollessa kunnossa. (HuMu 2012, 13.)

### 4.3 Pesäpalloilijan pelaajapolku

Useat eri lajiliitot ovat luoneet Huippu-urheilun muutosryhmän ja Olympiakomitean kannustamina kuvauksen urheilijan polusta heidän oman lajinsa näkökulmasta. Pesäpalloliitto on yksi näistä. Pesäpalloliiton kokoama pesäpalloilijan pelaajapolku antaa kuvauksen pesäpallossa tarvittavista lajitaidoista, pelitaidoista ja taktisesta osaamisesta sekä niistä fyysisistä ominaisuuksista, joita pelaajalta vaaditaan. Pesäpalloilijan pelaajapolusta käy ilmi, millä tavalla nämä osa-alueet painottuvat eri ikäluokkien harjoittelussa. Pesäpallon

pelaajapolku huomioi myös kullekin ikävuodelle suositellut harjoitusmäärät, testauksen, seurannan, kilpailujärjestelmän sekä valmentajan roolin ja tähän tehtävään tarjottavan koulutuksen. Pesäpallon pelaajapolku huomioi harrastajansa aina 21: n ikävuoteen saakka. Toiminnan taustalla vaikuttavista arvoista ja kasvatusajatuksesta kertomalla Pesäpalloliitto tekee työstään ja toimintaperiaatteistaan läpinäkyvää. (Pesäpalloliitto 2013.) Pesäpallon seuratoiminnan ja valmentajien apuvälineeksi ja ohjenuoraksi kootun pelaajapolun myötä myös lajirajat ylittävä yhteistyö helpottuu, kun eri lajien toimihenkilöt voivat kehittää toimintaansa tutustumalla toisten lajien polkuihin (ks. HuMu 2012, 12).

## 5 SOSIAALISTUMINEN URHEILUUN

Sosiaalistuminen on kasvatuksen ja vuorovaikutuksen kautta tapahtuvaa sopeutumista siihen kulttuuriin ja ympäristöön, jossa yksilö elää. Sosiaalistumista tapahtuu erilaisissa toimintaympäristöissä ja -konteksteissa, kuten esimerkiksi kotona ja koulussa. Lapsen ja nuoren sosiaalistumiseen vaikuttavat etenkin heidän kanssaan vuorovaikutuksessa olevat henkilöt, kuten vanhemmat ja vertaiset. Yksilön persoonallinen identiteetti on seurausta varhaislapsuudessa tapahtuneesta primaarisosialisaatiosta, kun taas hieman myöhemmin ilmenevän sekundaarisosialisaation seurauksena yksilö rakentaa niin sanotun sosiaalisen identiteettinsä. (Antikainen 1998, 14; 104.)

Erilaisten ryhmien merkitys sosialisaatiolle on suuri. Ryhmään kiinnittymisen ajankohdasta, elämänvaiheesta ja olosuhteista riippuen sosiaalistumiseen vaikuttavat ryhmät voidaan niin ikään jakaa primaari- ja sekundaariryhmiin. Primaariryhmiin liittyy vahvoja tunnesiteitä, ja niissä opitut taidot ja toiminta luovat pohjan lapsen elämälle. Primaariryhmistä tärkein ja alkujaan ainut lapsen sosiaalistumiseen vaikuttava tekijä on perhe. Sekundaariryhmät koostuvat puolestaan toisiaan säännöllisesti tapaavista ihmisistä (esimerkiksi kaverit) ja heidän välisistä -ei niin intiimeistä ja henkilökohtaisista- tunnesiteistä ja suhteista. Sekundaariryhmien toimintaa ja vuorovaikutusta ohjaavat yhteinen arvomaailma sekä yhdessä asetetut toiminnan tavoitteet ja päämäärät. Sosialisaatioprosessi kestää koko ihmisen eliniän ajan, ja se voi olla sekä tiedostettua että tiedostamatonta. (Antikainen, Rinne & Koski 2006, 18–19; 37.)

Urheilu voidaan nähdä yhdenlaisena yhteiskunnan alakulttuurina, joka muuttuu ja kehittyy uusien sukupolvien omaamien ideologioiden ja normien myötä. Sosiaalistuminen urheiluun, aivan kuten sosiaalistuminen yhteiskuntaan, on yksilön ja ympäristön välisen vuorovaikutuksen seurausta. Sosiaalistuminen urheiluun vaatii yhtä lailla olemassaolevien normien ja roolien hyväksymistä ja niihin mukautumista kuin sosiaalistuminen yhteiskuntaankin. (Carlson 1988, 243; Antikainen 1998, 14.) Aarresolan ja Konttisen (2012a) mukaan urheiluun sosiaalistuminen tapahtuu mitä suurimmissa määrin tiedostamatta.

Aarresola ja Konttinen (2012a) jäsentävät urheiluun sosiaalistumista kontekstuaalisten ja prosessimaisten tarkastelutapojen avulla. Kontekstuaalisilla tarkastelutavoilla he tarkoittavat urheilijan kehittymisen tutkimista yksilön ja ympäristön vuorovaikutuksen näkökulmasta, ja

sitä, miten eri tekijät vaikuttavat yksilön sosiaalistumiseen. Prosessimallit kuvaavat puolestaan sosiaalistumisen etenemistä ja yksilön kehitystä ”*harrastavasta lapsesta urheilevaksi aikuiseksi ja siirtymisestä vaiheesta toiseen”.* Yhtenä urheiluun sosiaalistumisen teorian ja kontekstuaalisuusmallin perustana voidaan pitää amerikkalaisen Urie Bronfenbrennerin vuonna 1979 esittämää ekologista systeemiteoriaa (Härkönen 2007, 21–23; Aarresola & Konttinen 2012a). Härkönen (2007, 26) viittaa Bronfenbrennerin (1979) systeemiteoriaan todetessaan yksilön tulevan ympäröidyksi erilaisin mikro-, meso-, ekso- ja makrojärjestelmin. Bronfenbrennerin (1979) mallia soveltanut ruotsalainen Carlson (1988) nimeää mikrotason vaikuttajiksi muun muassa urheilijan perheen, ystävät, valmentajan ja urheiluseuran. Mikrotasolta makrotasolle edettäessä urheilijan sosiaalistumiseen nähdään vaikuttavan yhä laaja-alaisemmat tekijät, kuten urheilujärjestöt ja yhteiskunnan poliittinen ja taloudellinen tilanne. (Carlson 1988, 244–245.) Mari Lehmuskallion (2011) tutkimuksesta ilmenee, että juuri mikrotason vaikuttajat eli kaverit, valmentajat ja vanhemmat ovat 11−12- ja 15−16- vuotiaiden suomalaisnuorten mielestä tärkeimpiä heidän liikuntakiinnostukseensa vaikuttavia henkilöitä. Mielenkiintoista on, että liikunnanopettaja nähdään eniten liikuntainnostusta vähentävänä tahona.

Urheiluun sosiaalistumista ja urheilijaksi kehittymistä on tutkittu useista eri näkökulmista käsin. Tässä tutkimuksessa kiinnitämme huomiomme mikrotason tekijöihin. Olemme ennen kaikkea kiinnostuneita siitä, millainen rooli urheilijan vanhemmilla, vertaisilla ja valmentajilla on ollut naispesäpalloilijoiden urheiluun sosiaalistumisessa.

## 5.1 Vanhempien merkitys liikuntaan sosiaalistumisessa

Vanhempien merkitys lapsen liikuntaan sosiaalistumiselle ja liikunta- ja urheiluharrastamiselle on kiistatta suuri. Tämä käy ilmi muun muassa Aarresolan ja Konttisen (2012b) Nuori urheilija-tutkimuksesta. Tämä 14−15- vuotiaiden joukkueurheilijoiden harjoittelua, urheilupolkuja ja mikroympäristöjä tarkasteleva tutkimus osoittaa vanhempien tukevan ja mahdollistavan lasten harrastustoimintaa monin eri tavoin.

Yleisin vanhempien urheilevalle lapselleen osoittama tukemisen muoto on harjoituksiin ja peleihin kyyditseminen. Lisäksi useat vanhemmat osallistuvat lastensa urheiluharrastukseen

seuraamalla aktiivisesti lapsen edustaman joukkueen kotipelejä. Vanhemmat tukevat lapsensa urheiluharrastusta myös keskustelemalla tämän kanssa lajista, seuraamalla lajia televisiosta ja huoltamalla lapsensa varusteita. Talkootoimintaan joukkueurheilijanuorten vanhemmista osallistuu vähintäänkin satunnaisesti 89 % vanhemmista, aktiivisesti noin kolmannes. Sen sijaan valmentajan, joukkueenjohtajan tai huoltajan tehtäviä hoitavat vain harvat vanhemmat. (Aarresola & Konttinen 2012b.)

Piispa (2013) vahvistaa sen, että lapsen urheiluharrastus vaatii vanhemmilta ajallista panostamista esimerkiksi juuri harjoituksiin kuljettamisen muodossa, mutta nostaa esiin myös harrastamisen taloudellisen näkökulman. Lapsen harrastustoiminta vaatii etenkin huippua kohti siirryttäessä vanhempien taloudellista tukea, ja siten taloudellisesti hyväosaisten perheiden lapset saattavat olla paremmassa asemassa heikompituloisten lapsiin verrattuna. (Piispa 2013, 21.) Taloudellisten ja muiden harrastustoimintaa tukevien tekijöiden lisäksi vanhempien tarjoama emotionaalinen tuki ja kannustus urheilevalle lapselle ja nuorelle ovat tärkeässä asemassa urheilijan myönteisen urakehityksen kannalta (Wylleman, De Knop, Ewing & Cumming 2000, 156–157). Vanhempien rooli lapsen urheilu-uran mahdollistajana ja tukijana voidaan tiivistää niin sanottuun kolmen K:n sääntöön: kannusta, kuljeta, kustanna (Piispanen, Lamminaho & Tervonen 2009, 402; Kovanen & Paananen 2009, 416).

### 5.1.1 Liikuntasuhde

Vanhemmat voivat tukea lapsensa liikuntaharrastusta edellä mainituin keinoin, mutta yhtä lailla vanhempien oma suhde liikuntaan ja urheiluun sekä heidän harrastustaustansa vaikuttavat lapsen urheiluun sosiaalistumiseen ja lajikiinnittymiseen (Salasuo ym. 2015, 93; Aarresola & Konttinen 2012a). Tarkastelemme vanhempien liikuntasuhdetta Pasi Kosken (2004, 190) esiintuoman teorian avulla. Koski käyttää käsitettä *liikuntasuhde* kuvaamaan yksilön asemaa liikunnan sosiaalisessa maailmassa ja suhdetta, jonka tämä on luonut liikuntaan sosiaalisena maailmana. Liikuntasuhteella hän viittaa yksittäisen ihmisen omiin liikuntasuorituksiin, mutta myös tämän asennoitumiseen ja suhtautumiseen liikuntakulttuuria ja sen eri osa-alueita kohtaan.

Koski (2004, 191) jakaa liikuntasuhteen neljään eri ideaalityppiin: muukalaisiin, turisteihin, regulaareihin ja insaidereihin. *Muukalaiset* ovat henkilöitä, joille urheilun sosiaalinen maailma

ei ole avautunut. Heidän suhtautumisensa liikuntaan ja urheiluun saattaa olla epäilysten ja ennakkoluulojen sävyttämää. Muukalaiset eivät ymmärrä yksittäisten asioiden merkityksellisyyttä, kuten hole in onen merkitystä golfin pelaajalle tai kunnarin lyömisen hienoutta pesäpalloilijalle. *Turistit* puolestaan saattavat osallistua ja kokeilla liikunnan ja urheilun sosiaalisessa maailmassa mukanaoloa, mutta suhde tähän sosiaaliseen maailmaan jää hetkelliseksi. Liikunnan ja urheilun sosiaalinen maailma näyttäytyy turisteille mielenkiintoisena kenttänä, mutta asioiden merkityksellisyys jää pinnalliseksi. *Regulaarit* ovat sisäistäneet urheilun sosiaalisen maailman, ja he ovat kiinnittyneet siihen turisteja pysyvämmin. Regulaareja voi kutsua vakio-osallistujiksi. *Insaiderit* muodostavat liikunnan ja urheilun sisäpiirin. Insaiderit ovat niin syvällä liikunnan ja urheilun sosiaalisessa maailmassa, että heidän identiteettinsä ja ja elämänpiirinsäkin rakentuvat tälle pohjalle. (Koski 2004, 191.) Kosken näkemystä tukien Salasuo ym. (2015, 84–85) nimittävät regulaareiksi muun muassa eri lajien aktiiviharrastajia, jotka eivät kuitenkaan omaa kilpailullisia tavoitteita. Heidän mukaansa huippu-urheilijat muodostavat insaiderien ryhmän ytimen.

### 5.1.2 Ylisukupolvinen urheilusuhde

Siinä, missä Pasi Koski (2004, 191) määrittelee liikunnan ja urheilun maailmaan sosiaalistumisen liikuntasuhde- käsitteen kautta, Salasuo ym. (2015, 85) tuovat rinnalle ajatuksen *ylisukupolvisesta urheilusuhteesta* ja sen välittymisestä lapsen urheilu-uralle. Kun Kosken (2004, 191) liikuntasuhde -teoria viittaa yksilön ja liikunnan sosiaalisen maailman väliseen suhteeseen, Salasuon ym. (2015, 85) ylisukupolvisella urheilusuhteella tarkoitetaan perheen sisäiseen, vanhempien ja lasten väliseen suhteeseen liittyvää urheiluun sosiaalistumista. Ylisukupolvisesta urheilusuhteesta puhutaan silloin, kun urheilijan vanhemmista ainakin toinen kuuluu liikunnan ja urheilun sisäpiiriin, on itse entinen huippu- tai kilpaurheilija tai osallistuu aktiivisesti liikunnan kansalaistoimintaan (vrt. Kosken kuvaamat insaiderit). Ylisukupolvinen urheilusuhde on urheilijan kokemus vanhemman liikuntasuhteen heijastumisesta perheen arkeen. (Salasuo ym. 2015, 85.)

Ylisukupolvisessa urheilusuhteessa välittymistapoja on kaksi: *aktiivinen välittäminen ja hiljainen välittyminen*. *Aktiivinen välittäminen* tarkoittaa, että urheilu on vahvasti läsnä perheen arjessa, vanhemmilla itsellään on vahva suhde liikuntaan ja he ohjaavat jälkikasvuaan urheiluharrastusten pariin. *Hiljaisesta välittymisestä* puhutaan puolestaan silloin, kun vähintään

toisella vanhemmista on kyllä insaiderin suhde liikunnan sosiaaliseen maailmaan, mutta sitä ei aktiivisesti välitetä lapsille. Välittämisen tavat eivät ole toisiaan kokonaan poissulkevia. (Salasuo ym. 2015, 85.)

Suomalaisten huippu-urheilijoiden elämänkulkuja tarkastelleessa tutkimuksessa yli puolet urheilijoista (51/96) oli kasvanut perheessä, joissa urheilusuhde oli välittynyt ylisukupolvisesti. Näistä 51:stä 33 urheilijaa koki urheilusuhteen välittämisen olleen aktiivista, kun taas 18 urheilijaa mielsi urheilusuhteen välittyneen hiljaisesti. Usean huippu-urheilijan (45/96) taustalla vaikuttivat urheilun sisäpiirin ulkopuolella eläneet vanhemmat. Vaikka nämä vanhemmat eivät itse omanneet kilpaurheilutaustaa, heidän koettiin olevan kiinnostuneita urheilusta ja kannustaneen ja tukeneen urheilijan uraa lapsuudessa. (Salasuo ym.2015, 86–87.)

### 5.2 Kaverien merkitys urheiluun sosiaalistumisessa

Siinä, missä lapsuudessa urheiluharrastusta aloitettaessa omat vanhemmat nähdään selvästi suurimpina innostajina ja urheiluun sosiaalistajina, nuoruusvuosina kaverit menevät edelle (Lehmuskallio 2011; Aarresola & Konttinen 2012b). Esimerkiksi murrosikäisten joukkueurheilijoiden keskuudessa kiinnostuksen säilymisen ja uran jatkumisen kannalta tärkeimmiksi vaikuttajiksi mielletään kaverit. Vanhemmat, ohjaajat ja valmentajat tulevat heti heidän perässään. Koulun ja opettajan merkitys kilpaurheiluun sosiaalistumisessa nähdään heikkona. (Aarresola & Konttinen 2012b, 32.) Lehmuskallion (2011) mukaan liikunnanopettajan koetaan toiminnallaan voivan jopa heikentää nuorten liikuntakiinnostusta ja hankaloittaa siten urheiluun sosiaalistumista.

Urheilun sosiaalisen luonteen ja kavereiden kanssa harrastamisen tärkeydestä kertoo myös kansallinen lasten ja nuorten liikuntakäyttäytymiseen keskittynyt LIITU- tutkimus, joka paljastaa, että yli 60 % viides-, seitsemäs- ja yhdeksäsluokkalaisista oppilaista kokee yhdessäolon ja yhteistoiminnan kavereiden kanssa oman liikuntaharrastuksen kannalta vähintäänkin melko tärkeäksi. Yhdessäolon merkitys, aivan kuten uusien kavereiden saaminen, korostuu tyttöjen kohdalla tärkeänä liikuntaharrastuksen mielekkyyteen vaikuttavana tekijänä. Urheilutoiminnan sosiaalisuus on tutkijoiden mukaan selkeä motivaatiotekijä etenkin tyttöjen liikuntaharrastamisessa. (Palomäki, Huotari & Kokko 2015, 68–70.)

Siinä missä liikunnan ja urheilun sosiaalinen ulottuvuus on harrastamiseen ja harrastustoiminnassa pysymiseen kannustava tekijä, liikuntaharrastaminen ja sosiaalisuus ovat yhteydessä toisiinsa myös muilla tavoin. Esimerkiksi nuoruudessa harrastus suuntaa nuorten urheilijoiden sosiaalista elämää. Lajin harrastaminen etenkin kilpatasolla vaatii entistä enemmän ajallista panostamista, ja tämä vaikuttaa urheilijoiden vapaa-ajanviettoon ja sosiaaliseen elämään. Tutkimus osoittaa, että urheilua säännöllisesti harrastavat nuoret viettävät vapaa-aikaansa harrastuksesta tuttujen kavereiden kanssa muita nuorisoryhmiä enemmän. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö urheilevilla nuorilla olisi myös harrastuksen ulkopuolisia ystäviä ja kavereita. (Korkiamäki & Ellonen 2010, 24.)

### 5.3 Valmentajien merkitys urheiluun sosiaalistumisessa

Vanhempien ja vertaisten lisäksi **y**ksi lapsen ja nuoren liikuntaan ja urheiluun sosiaalistumiseen merkittävästi vaikuttava tekijä on valmentaja tai harrastustoiminnan ohjaaja (Lehmuskallio 2011). Valmentajan tehtävä on opettaa, ohjata ja auttaa urheilijaa etenemään urallaan. Lisäksi valmentajalla on tärkeä rooli realististen tavoitteiden asettamisessa yhdessä urheilijan kanssa. Harrastustoiminnan ohjaajasta puhutaan puolestaan silloin, kun harrastaminen ei ole niin tavoitteellista ja pitkäjänteistä, ja kun osallistuminen on kehittymistä tärkeämpää. (Lämsä 2009, 29–30.) Valmentajan merkitys nuorelle urheilijalle voi olla moninainen ja paljon enemmänkin kuin pelkkä valmentaja. Kuten Hämäläinen (2014, 61) kirjoittaa, valmentaja voi olla nuorelle urheilijalle myös niin sanottu varavanhempi, luotettava keskustelukumppani, eräänlainen opettaja ja ystävä.

Valmentajan ja urheilijan välinen suhde on lähtökohtaisesti valtasuhde, jossa valmentajalla on mahdollisuuksia vaikuttaa urheilijan toimintaan. Valtaan liittyy olennaisesti myös auktoriteetti, joka valmentajan kohdalla koetaan perustuvan ennen kaikkea asiantuntemukseen. Urheilijat arvostavat valmentajaa, joka on vaativa, mutta joka osaa olla myös kannustava. Oikeudenmukaisuus ja tasapuolisuus valmennettavia kohtaan koetaan tärkeänä, samoin kuin valmentajan kyky keskustella ja kuunnella valmennettaviaan. (Hämäläinen 2003, 76–117.) Valmentaja−urheilija- suhteen on merkityksellinen sekä suomalaisten joukkueurheilijanuorten uran jatkumiselle, että sen päättymiselle. Uraansa jatkaneet urheilijat kokevat valmentaja-urheilija- suhteen paremmaksi kuin uransa lopettaneet. Uransa lopettaneet urheilijat näkevät

puolestaan, että valmentaja on kaikkein tärkein heidän lopettamispäätökseensä vaikuttanut henkilö. (Rottensteiner 2016.)

Suomen Liikunta ja Urheilu Ry:n laatiman selvityksen mukaan suomalainen valmennus on hyvin miesvaltaista. Julkaisun mukaan esimerkiksi lajiliitoissa ja seuroissa vuonna 2004 työskennelleistä valmentajista jopa 74 % oli miehiä. Urheilupainotteisissa lukioissa ja urheilulukioissa vastaavat luvut olivat 85 % ja 87 %. Selvityksen mukaan vuonna 2004 urheiluopistoilla työskennelleet valmentajat olivat kaikki miehiä. (SLU 2005.) Lukemat ovat saattaneet muuttua viimeisen kymmenen vuoden aikana, mutta miesenemmistö valmennustehtävissä lienee edelleen säilynyt.

## 6 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Tutkimme työssämme suomalaisen naispesäpalloilun huipun saavuttaneiden urheilijoiden uran jatkumiseen vaikuttaneita tekijöitä. Olimme ennen kaikkea kiinnostuneita selvittämään, mitkä tekijät ovat merkityksellisiä naispesäpalloilijoiden urheilu-urien jatkumiseen lopettamisen kannalta kriittisinä nuoruusvuosina, mutta myös, mitkä tekijät vaikuttavat uran jatkumiseen aikuisiällä. Lisäksi tutkimme naispesäpalloilijoiden urapolkuja ja urheiluun sosiaalistumista.

Tutkimuskysymyksemme olivat seuraavanlaiset:

1. Millaiset tekijät ovat naispesäpalloilijoiden uran jatkumisen kannalta merkityksellisiä nuoruus- ja aikuisiässä?

2. Millainen on naispesäpalloilun huipun saavuttaneen urheilijan urapolku?

# 7 TUTKIMUKSEN TAUSTA JA TARKOITUS

Siitä huolimatta, että tutkimustietoa urheilijoiden urapoluista, urheiluun sosiaalistumisesta ja drop outista oli ollut olemassa jo vuosien ajan, kohdejoukkomme edustaman lajin kansallisuus asetti haasteita olemassaolevien tutkimustulosten hyödynnettävyyteen työssämme. Maailmalla tehtyjen tutkimusten kulttuurisidonnaisuuden (esim. Stambulova ym. 2009) vuoksi tarvitsimme oman työmme tueksi myös kotimaisia lähdeteoksia urheilijan urapolkuun, uran jatkumiseen ja päättymiseen liittyviin tekijöihin sekä elämänkulkuun liittyen. Vuonna 2015 valmistunut tutkimus suomalaisten huippu-urheilijoiden elämänkuluista (ks. Salasuo ym. 2015) ja siten myös urheilu-urista julkaistiin tutkimuksemme kannalta parhaaseen mahdolliseen aikaan. Vaikka tässä tutkimuksessa pesäpalloilijat oli jätetty tutkimusjoukon ulkopuolelle juuri lajin kansallisuuden vuoksi, tarjosi se meille paljon kaipaamaamme suomalaista näkökulmaa urheilun urapolkututkimukseen.

Pesäpallo on lajina vähän tutkittu. Tähän asti pesäpallosta harrastuksena ja kilpaurheilulajina on ollut olemassa lähinnä vain määrällistä faktaa katsoja-, lisenssi- ja drop out- lukujen muodossa. Tällaiselle laadulliselle tutkimukselle, joka pyrkii selvittämään lukujen taustalla vaikuttavia syy−seuraus- suhteita, on tarvetta.

## 7.1 Tutkimuksen luonne

Tutkimuksemme on luonteeltaan laadullinen eli kvalitatiivinen. Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen mahdollisimman kokonaisvaltaisesti (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 157). Laadullisen tutkimusperinteen erityispiirteenä pidetään sitä, että ihminen on sekä tutkijana että tutkimuksen kohteena. Kvalitatiivisen menetelmin tehdyssä tutkimuksessa tarkastellaan yleensä ihmistä ja ihmisen maailmaa koettuine ja omaksuttuine merkityksineen. (Varto 1992, 23; 26.)

Laadullinen tutkimus määritellään usein määrällisen eli kvantitatiivisen tutkimuksen kautta tai suhteessa siihen. Siinä missä kvantitatiivinen tutkimus pohjautuu laajoihin aineistoihin ja tähtää tulosten yleistettävyyteen, kvalitatiiviselle tutkimukselle on ominaista pienemmän aineiston syvällinen analysointi ja pyrkimys ilmiön ymmärtämiseen laaja-alaisesti. Kvantitatiivista

tutkimusta tehdään usein erilaisten kyselylomakkeiden avulla, kun taas kvalitatiiviset tutkimukset pohjautuvat enemmän esimerkiksi haastatteluihin, kirjoitelmiin ja havainnointiin. (Eskola & Suoranta 2003, 13–15.) Laadulliselle tutkimukselle on tyypillistä pyrkimys löytää ja paljastaa tosiasioita eikä niinkään olemassa olevien väittämien todentaminen tai totuuden löytäminen (Vilkka 2005, 98; Hirsjärvi ym. 2007, 157). Laadullisen tutkimuksen keinoin hankittava tieto on aina yksittäisen tutkijan tulkinta kyseisestä ilmiöstä, eikä se siksi ole sellaisenaan yleistettävissä (Kiviniemi 2015, 86). Tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteivätkö saadut tulokset olisi tutkimuksellisesti arvokkaita.

Laadullisen tutkimuksen tunnusmerkkeinä voidaan pitää muun muassa hypoteesittomuutta sekä pyrkimystä ymmärtää tutkimuskohteena olevaa ilmiötä tutkittavien näkökulmasta käsin (Eskola & Suoranta 2003, 15). Urapolku -tutkimuksen ollessa Suomessa vielä suhteellisen nuorta ja urheilulajien suhteen rajoittunutta, koimme, että tarkoituksenmukaisin tapa tutustua naispesäpalloilijoiden urapolkuihin oli kuulla, mitä naispuoliset pelaajat itse kertovat urapoluistaan ja uran jatkumiseen vaikuttaneista tekijöistä. Entisinä huippupesäpalloilijoina osasimme odottaa joukkueurheilun sosiaalisen luonteen ja yhteisöllisyyden nousevan tavalla tai toisella esiin. Koimme kuitenkin erillisten hypoteesien luomisen olevan merkityksetöntä, ellei jopa haitallista, tutkimuksellisia valintoja ja aineiston analysointia ajatellen. Hypoteesien myötä objektiivisen otteen löytäminen tähän subjektiivisesti koettuun aiheeseen olisi ollut entistä haastavampaa. Kuten Eskola ja Suoranta (2003, 20), myös Hirsjärvi ym. (2007, 157) toteavat teoksessaan, ettei laadullisessa tutkimuksessa ole keskeistä hypoteesien todentaminen, vaan uusien näkökulmien ja hypoteesien löytäminen. Tutkija ei voi, eikä hänen pidäkään ennakoida kaikkea, mitä tutkimusprojekti tuo tullessaan (Eskola & Suoranta 2003, 20; kts. myös Alasuutari 2007, 268–269).

Laadullinen tutkimus on prosessiluontoista. Laadullisessa tutkimuksessa muun muassa tutkimustehtävä, tutkimussuunnitelma, tutkimuksen teoriakehys ja aineiston analysointi muotoutuvat tutkimuksen edetessä ja muokkaavat toinen toistaan. (Eskola ja Suoranta 2003, 15–16; Kiviniemi 2015, 74.) Laadullisen tutkimuksen prosessiluonteisuus tulee ilmi myös silloin, kun tutkimustoiminta, näkökulmat ja tulkinnat nähdään tutkijan tietoisuudessa tutkimuksen edetessä kehittyvinä elementteinä (Kiviniemi 2015, 74). Itse tutkimusta tehdessämme koimme, että käsiteltäessä aihetta, josta aikaisempaa tutkimusta oli tässä kontekstissa vain niukasti saatavilla, olemassa oleva teoria ja hankittu aineisto tarvitsivat muotoutuakseen toinen toistaan. Omassa tutkimuksessamme teoriakatsaus sai lopullisen

muotonsa vasta aineiston hankinnan ja analysoinnin myötä. Myös tutkimussuunnitelmamme koki muutoksia tutkielman edetessä. Kokonaisuudessaan prosessimme eteni edestakaisin liikkein uusien näkökulmien muokatessa aiemmin luotua (vrt. *hermeneuttinen kehä* luvussa 7.2).

## 7.2 Tutkimuksen tieteenfilosofinen lähtökohta

Tutkimuksemme tieteenfilosofinen lähtökohta on fenomenologis−hermeneuttinen. Kuten Tuomi ja Sarajärvi (2004, 35) kuvaavat, fenomelogis−hermeneuttisen tutkimuksen tarkoituksena on merkitysten, tulkinnan ja ymmärtämisen kautta tehdä jotain jo ennestään tuttua tai itsestäänselvää tietoiseksi ja näkyväksi. Fenomenologis−hermeneuttinen tutkimus ei tavoittele yleistettävää tietoa, vaan pyrkii ymmärtämään yksittäisen ihmisen tai tietyn ihmisjoukon merkitysmaailmaa (Laine 2007, 32).

Fenomenologis-hermeneuttisessa tieteenfilosofiassa fenomenologia on tutkimuksellinen viitekehys ja filosofian haara, jonka pyrkimyksenä on lisätä ymmärrystämme jostain inhimillisen elämän ilmiöstä (Laine 2007, 50; Metsämuuronen 2008, 18). Fenomenologia keskittyy kokemusten ja niille annettujen merkitysten tutkimiseen. Fenomenologisessa tutkimuksesssa tarkastellaan ihmisen suhdetta omaan elämäntodellisuuteensa. Suhde nähdään intentionaalisena, mikä tarkoittaa, että kaikella, mitä olemme kokeneet, on meille merkityksensä. (Laine 2007, 29–32.)

Fenomenologit näkevät, että ihmisyksilöt rakentuvat suhteessa maailmaan. Yksilöt sekä elävät että rakentavat tätä maailmaa, ja jokaisella on omanlaisensa suhde elämän eri asioihin. Laineen antamaa esimerkkiä mukaillen urheilun maailmassa urheilijoiden, valmentajien, huoltajien, tuomareiden, kannattajien ja katsojien kokemukset eroavat toisistaan esimerkiksi yhden ottelutapahtuman, sen näkemisen ja kokemisen, suhteen. Jokaisella heillä on oma elämänhistoriansa, kokemuksensa, käsityksensä ja arvonsa, joiden kautta he tätä maailmaa ja sen tapahtumia tulkitsevat. (Laine 2007, 30.) Tähän näkökulmaan viitaten myös jokaisella huipun saavuttaneella naispesäpalloilijalla on omanlaisensa näkemys naispesäpalloilusta ja lajin huipulla olemisesta sekä siitä, mitkä tekijät ovat merkityksellisiä uran jatkumiseen läpi lopettamisen kannalta kriittisten nuoruusvuosien. Tämän lisäksi myös meillä tutkijoilla on omat näkemyksemme naispesäpalloilijan urapolusta ja uran jatkumiseen vaikuttaneista tekijöistä.

Nämä kokemukset vaikuttavat tahtomattammekin siihen, miten tulkitsemme aineistoamme. Sen sijaan, että voisimme ulkoistaa omat elämänkokemuksemme ja lajin parissa koetut hetket tätä tutkimusta tehdessämme, pyrimme hallitsemaan subjektiivisuuttamme tiedostamalla aiheeseen liittyvän esiymmärryksemme ja tuomaan sen myös lukijan tietoisuuteen seuraavassa alaluvussa.

Hermeneuttinen ulottuvuus fenomenologisessa tutkimuksessa ilmenee ennen kaikkea tulkinnan, mutta myös ymmärtämisen tarpeena (Varto 1992, 64; Laine 2007, 33). Tulkinta ja ymmärtäminen kulkevat käsi kädessä. Jotta käsitys tutkimuskohteesta voi muodostua kokonaisuudeksi, tulkintaa on seurattava ymmärtäminen. (Varto 1992, 64.) Kuten Laine (2007, 34) toteaa, kokemukset, ilmaisut ja tulkinta ovat osa meidän jokapäiväistä elämää, mutta yleensä me emme analysoi niiden merkityssisältöjä tai sitä, tulkitsimmeko tai ymmärsimmekö kaiken, kuten oli tarkoitettu. Toisin on tutkimusta tehtäessä.

Hermeneuttisessa tutkimuksessa tutkimusaineistosta pyritään tulkitsemaan ilmaisuja ja niiden merkityksiä. Hermeneuttisessa tutkimuksessa keskitytään kielellisten ja kehollisten ilmaisujen mahdollisimman todenmukaiseen tulkintaan ja siten ymmärryksen laajenemiseen tutkittavan ilmiön suhteen. (Laine 2007, 33–34.) Hermeneuttista metodia ja tapaamme ymmärtää kuvaa hyvin käsite *hermeneuttinen kehä*. Hermeneuttisen kehän malli osoittaa, kuinka kokonaisuuden ymmärtäminen ei koskaan ala tyhjästä, vaan lähtökohtana on aina tutkijan esiymmärrys aiheesta. Eteneminen kehällä tapahtuu tutkimusaineiston kanssa käytävän tutkimuksellisen vuoropuhelun keinoin. Tutkimuksen aikana tutkija käy vuoropuhelua tutkimusaineiston kanssa, tekee tulkintoja, laajentaa ymmärrystään ja palaa toistuvasti takaisin lähtökohtaisten oletustensa äärelle voidakseen arvioida niitä ja ylittää ne uudelleen. Hermeneuttinen kehä on avoin ja spiraalimainen. (Varto 1992, 69; Vilkka 2005, 146–150; Laine 2007, 37–38.)

Tässä tutkimuksessa tarkoituksenamme oli löytää naispesäpalloilijoiden kirjoitelmista pelaajien itsensä antamia merkityksiä uran jatkumiselle läpi lopettamisen kannalta kriittisten nuoruusvuosien aina lajin huipulle asti. Tutkimme uran jatkumisen ilmiötä tiedostamalla esiymmärryksemme, tulkitsemalla pelaajien kirjoitelmia ja tapaa ilmaista asioita sekä käymällä jatkuvaa keskustelua tutkimusaineiston ja olemassaolevan teoriatiedon kanssa palaten aina uudelleen tutkimusaineiston äärelle.

### 7.3 Esiymmärrys

Ihminen havainnoi, tulkitsee ja ymmärtää maailmaa omasta kokemusmaailmastaan ja elämänhistoriastaan käsin (Perttula 2005, 115). Näin ollen myös tutkijat käyttävät työnsä lähtökohtana omaa käsitystään ihmisestä ja merkityksistä ollen samalla osa sitä merkitysyhteyttä, jota tutkivat (Varto 1992, 26–27). Tämä hankaloittaa objektiivisen tutkimuksen tekemistä ja mahdollisesti heikentää tutkimuksen luotettavuutta. Juuri tutkimuksen luotettavuuden vuoksi tutkijoiden tulee pyrkiä oman kokemusmaailman ja ennakko-oletusten sulkeistamiseen. Sulkeistaminen tarkoittaa, että tutkija tunnistaa tutkittavaan ilmiöön ennalta liittämänsä merkitykset ja pyrkii tietoisesti irrottautumaan niistä tutkimuksen ajaksi. Tällä tavalla toimimalla tutkijan on mahdollista löytää aineistostaan jotain uutta ja yllättävää. Ilman sulkeistamista tutkija näkee aineistossaan vain ne seikat, joita hän odottaakin näkevänsä. (Perttula 2005, 145.) Tutkimuksen kvalitatiivisen ja fenomenologis-hermeneuttisen luonteen sekä luotettavuuden vuoksi kerromme nyt omista ennakko-oletuksistamme ja urheilijataustasta, josta käsin tätä tutkielmaa laadimme.

Mielenkiintomme tutkittavaa ilmiötä kohtaan pohjautuu omakohtaisiin kokemuksiin lajin parista. Olemme kummatkin yli 20 vuotta pesäpalloa pelanneita naisia, ja yhteinen pesishistoriamme on pitkä ja vaiheikas. Aloitimme harrastuksen 7- vuotiaana, pelasimme yhdessä kaikki juniorivuotemme ja nousimme yhtä aikaa kasvattajaseuramme edustusjoukkueeseen. Olimme nostamassa kasvattajaseuraamme pesäpallon ylimmälle sarjatasolle ja aloitimme siten samaan aikaan myös uran naisten Superpesiksessä. Yhdessä olemme kokeneet sekä lajin tarjoamia huippuhetkiä, että karvaita pettymyksiä. Menestystä olemme saavuttaneet sekä yhdessä että erikseen: nuorten sarjoissa olemme voittaneet useita SM- mitaleja saman seuran joukkueissa, mutta aikuisiällä mitaleja on saavutettu sekä yhdessä että erikseen. Huomion arvoisena yksityiskohtana voitaneen pitää myös sitä, että samassa joukkueessa pelatessa me muodostimme rooliemme myötä usein tiiviin parin joko pelaamalla vierekkäisillä pelipaikoilla tai peräkkäisillä lyöntinumeroilla. Vastakkain pelatessamme joukkueemme olivat keskenään toinen toisensa päävastustajia, ja näinä vuosina kaudet päättyivät edustamiemme joukkueiden välisiin finaalitaistoihin. Olemme kummatkin tulleet valituksi sekä junioreiden että aikuisten arvo-otteluihin. Toisen ura naispesäpallon pääsarjatasolla Superpesiksessä kesti 10 vuotta päättyen kauteen 2013, toisen taas 12 vuotta päättyen kauteen 2015.

Innostus naispesäpalloilijoiden uran jatkumiseen vaikuttaneiden tekijöiden tutkimiseen kumpuaa omista kokemuksistamme. Siitä huolimatta, että urheilu-uramme jatkui vielä pitkään nuoruusvuosien jälkeen, emme vuosien saatossa itsekään välttyneet lopettamispäätöksen pohtimiselta. Urheilun ulkopuolisen elämän ja sen tarjoamien mahdollisuuksien houkuttelevuus sekä motivaation riittävyys saivat meidät miettimään uran päättämistä. Etenkin täysi-ikäisyyden kynnyksellä koemme tehneemme suuria arvovalintoja urheilijan polun ja muun elämän välillä. Jouduimme puntaroimaan muun muassa matkustelun, ABI− risteilyn, erilaisten opiskelijatapahtumien sekä illanviettojen ja urheilijan elämän välillä. Vaikka jatkuva kieltäytyminen edellä mainitun kaltaisista tapahtumista harmitti, halu elää urheilijan elämää ja pyrkiä kohti tavoitteita oli niin vahva, ettei lopettaminen tullut aiemmin kysymykseen.

Pelivuosinamme huomasimme**,** ettemme olleet ainoita, jotka usein kilpailukauden päätyttyä miettivät uransa jatkoa. Pohdinnoista huolimatta uran jatkuminen oli kuitenkin useimmiten täysin selvää. Omalla kohdallamme yksi suurimmista uran jatkumiseen vaikuttaneista tekijöistä oli joukkuekaverit ja se sosiaalinen yhteisö, jonka joukkue kokonaisuudessaan muodosti. Tuntui mahdottomalta jättäytyä pois ryhmästä, jonka kanssa oli tekemisissä lähes päivittäin. Nuoruudessa suurin osa kavereistamme pelasi pesäpalloa, ja myöhemmin myös puolisomme löytyivät saman lajin harrastajien joukosta. Edellä mainitut tekijät helpottivat harrastuksen jatkamista siltä osin, ettei omaa ajankäyttöä tai yhteisen ajan vähyyttä tarvinnut selitellä. Kaverit ja puolisot ymmärsivät pääsarjatasolla pelaamisen asettamat vaatimukset meille urheilijoille, eivätkä näin ollen vaatineet meiltä asioita, joihin emme urheilun vuoksi olisi pystyneet.

Koemme, että perheidemme osoittamalla tuella harrastustamme kohtaan oli suuri merkitys uran alkamiselle ja jatkumiselle etenkin lapsuudessa ja nuoruudessa. Oikeastaan uramme lajin parissa eivät olisi olleet mahdollisia ilman vanhempien tarjoamia kyydityksiä harjoituksiin ja peleihin, kuten ei myöskään ilman heidän harrastamisellemme tarjoamaa taloudellista tukea. Aikuistumisen myötä vanhempien rooli muuttui kyyditsijästä ja harrastustoiminnan kustantajasta enemmän henkisen tukijan, kannustajan ja keskustelukumppanin suuntaan. Vanhempamme ovat harrastaneet liikuntaa lapsuus- ja nuoruusiässä, mutta he eivät ole omanneet kansallisen tai kansainvälisen tason pelaaja- tai urheilutaustaa. Vanhempiemme suhde liikunnan ja urheilun sosiaaliseen maailmaan on ollut lähinnä Kosken (2004, 191) kuvaamaa *turistia* tai *regulaaria* vastaavaa.

Olemme myös sitä mieltä, että koululaisena ja opiskelijana olemisella oli merkitystä uran jatkumiselle. Opintojen yhdistäminen aikaa vievään harrastukseen sujui suhteellisen helposti. Uramme naispesäpallon huipulla tuli päätökseen samaan aikaan työelämään siirtymisen kanssa. Koimme, että siirtyminen opiskelijaelämästä työelämään asetti haasteita uran jatkumiselle etenkin ajankäytöllisistä ja taloudellisista syistä. Meidän olisi täytynyt elää ja harjoitella kuin ammattiurheilijat, mutta harrastelijan resurssein, sillä naispesäpalloilijoiden urheilusta saamat korvaukset ovat minimaalisia. Työelämään siirtyminen puolsi pelaajauran päättymistä, mutta ei ollut ainut syy urheilu-uran loppumiseen. Joukkuekavereiden, vanhemmilta saadun tuen ja opiskelijana olemisen ohella muita uran jatkumiseen vaikuttaneita tekijöitä olivat halu olla ja elää kuin urheilija, kiinnostus tavoitteellista harjoittelua kohtaan, halu menestyä sekä eräänlainen pelko urheilijaidentiteetin ja statuksen menettämisestä uran päättymisen myötä.

Oman urheilijataustamme lisäksi edustamamme lajin suuri drop out -lukema on saanut meidät kiinnostumaan uran jatkumiseen vaikuttaneista tekijöistä siitä näkökulmasta, että tiettyjä asioita huomioimalla ja niihin panostamalla yhä useampi nuori voitaisiin saada pysymään lajin parissa yli drop out -kriittisten nuoruusvuosien. Omien kokemustemme ja vuosien mittaan eri joukkuetovereiden kanssa käytyjen keskustelujen perusteella oletimme, että tutkielmasta saamamme tulokset ovat ainakin jossain määrin omien kokemustemme kaltaisia. Osasimme odottaa joukkuekavereiden ja yhteisöllisyyden tunteen puoltavan uran jatkumista sekä nuoruudessa että aikuisiässä. Tämä lienee melko ilmeistä, kun on kyse joukkueurheilijoista. Odotimme kuitenkin aineistosta nousevan esiin myös uudenlaisia näkökulmia tutkimusaiheen tarkastelemiseen.

### 7.4 Narratiivinen tapaustutkimus

Tutkimuksemme keskeisenä tarkoituksena on syventää ymmärrystä huipun saavuttaneiden naispesäpalloilijoiden uran jatkumiseen vaikuttaneista tekijöistä. Päästäksemme mahdollisimman lähelle tutkittavien omia kokemuksia koimme soveltuvimmaksi aineiston hankkimisen menetelmäksi narratiivisen eli kerronnallisen menetelmän. Tutkimuksessa narratiivisuus viittaa lähestymistapaan, jossa huomion kohteena ovat tiedon välittäjänä ja rakentajana toimivat kertomukset (Heikkinen 2007, 142). Kertomuksia voidaan tuottaa

esimerkiksi haastatteluiden, omaelämäkertojen, päiväkirjojen tai kirjoituskilpailujen keinoin (Eskola & Suoranta 2003, 22–24; Heikkinen 2007, 147; Hirsjärvi ym. 2007, 212–215). Tässä tutkimuksessa tutkimusaineistona toimineet kertomukset hankittiin naispelaajille suunnattujen teemakirjoitelmien avulla.

Narratiivisten tutkimusmenetelmien keskeinen periaate on tutkittavien näkeminen aktiivisina subjekteina (Eskola & Suoranta 2003, 124). Kuten Eskola ja Suoranta (2003, 23) toteavat, *"ihmisten maailma perustuu tarinoiden kertomiseen ja niiden kuuntelemiseen."* Tutkittavien tarinoista ja kertomuksista käy ilmi ne asiat, jotka he ovat halunneet nostaa esiin. Toisaalta he voivat jättää kertomatta ne asiat, joita he eivät halua muistella. (Eskola & Suoranta 2003, 124.) Narrativiisuus ja narratiivien tutkiminen ovat olleet osa suomalaista tutkimusta vasta 1990-luvulta alkaen (Heikkinen 2000, 48). Narratiivisuuden synonyymeinä käytetään termejä *kerronnallisuus* ja *tarinallisuus* (Heikkinen 2007, 142; Hirsjärvi ym. 2007, 212–213).

Tässä tutkimuksessa narratiivisuus ilmenee ennen kaikkea huomion kohdentamisella kirjoitelmien sisältöihin, eikä niiden kirjoitustapaan. Ohjeistimme tutkimukseen osallistuneita kirjoittamaan meille uran jatkumiseen vaikuttaneista tekijöistä rajaamalla aiheen kahteen eri ajanjaksoon, nuoruus- ja aikuisikään. Tällä tavalla toimimalla pyrimme selvittämään tutkimusongelmamme kannalta keskeisiä teemoja. Mikäli pelaajat olisivat saaneet lähestyä kirjoitelman aihetta ilman eriteltyjä ajanjaksoja, kertomusten perspektiivit olisivat saattaneet vaihdella suurestikin, eikä hankkimamme aineisto olisi välttämättä vastannut tutkimuksellisia tarpeitamme (ks.esim.Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006).

Tutkimuksessamme on myös tapaustutkimuksen piirteitä. Tapaustutkimus on yksi monista laadullisen tutkimuksen tutkimustyypeistä. Tapaustutkimusta käytetään silloin, kun tutkijalla on tarve ymmärtää ilmiötä yhden tai useamman erillisen tapauksen avulla (Eskola & Suoranta 2003, 65). Tapaustutkimus yhtenä tutkimuksellisena näkökulmana tai strategiana pohjautuu ajatukseen, että yksittäinenkin tapaus perusteellisesti kuvailtuna ja eriteltynä sisältää aineksia tulosten yleistämiseen. (Leino 2007, 214; Eskola & Suoranta 2003, 65.) Metsämuurosen (2008, 18) mukaan lähes kaikki kvalitatiivinen tutkimus voidaan nähdä tapaustutkimuksena.

Omassa tutkimuksessamme tutkittava tapaus oli naispesäpalloilijan urapolku yhdessä uran jatkumista puoltavine tekijöineen. Tutkimuksessamme tapausta tarkasteltiin lopulta 12 naispelaajan ja heidän kirjoitelmiensa kautta. Naispelaajia yhdistäviä tekijöitä olivat muun

muassa sukupuoli, harrastettava laji, samalla sarjatasolla pelaaminen, uran jatkuminen harrastuksen jatkamisen kannalta kriittisten nuoruusvuosien aikana ja sen jälkeen, sekä naispesäpallon huipun ja aikuisten Suomen mestaruus- mitalien saavuttaminen tai arvo-otteluun valituksi tuleminen 2010- luvun Suomessa. Vaikka tutkimukseemme osallistuneet naispelaajat olivatkin eri ikäisiä, eri paikkakunnilta kotoisin olevia ja erilaisen harrastushistorian omaavia pesäpalloilijoita, lajin, sarjatason ja harrastuksen jatkumisen ohella heitä yhdistivät myös pesäpallon sarjajärjestelmä ja lajiliitto.

### 7.5 Aineistonkeruu ja tutkimukseen osallistuvien valinta

Tarkoituksenmukainen aineisto on tärkeä osa onnistunutta tutkimusta. Koska tutkielmamme tarkoituksena oli selvittää naispesäpalloilun huipun saavuttaneiden pelaajien uran jatkumiseen vaikuttaneita tekijöitä, luontevin tapa kerätä tutkimusaineisto oli kysyä asiasta naispesäpalloilijoilta itseltään. Tutkimusongelmamme kannalta sopivinta aineistonkeruumenetelmää pohtiessamme päädyimme hankkimaan aineistomme pelaajilla teetettävien kirjoitelmien avulla. Pohdimme myös haastattelua varteenotettavana vaihtoehtona tutkimusaineiston keräämiseen. Suljimme kuitenkin tämän aineistonkeruumenetelmän pois ajallisten ja maantieteellisten haasteiden vuoksi. Koimme myös, että pelaajataustamme vuoksi molemminpuolinen tunnettavuus olisi saattanut muodostua ongelmalliseksi. Kirjoitelmien avulla naispelaajat pystyivät tuomaan vapaammin esille ajatuksiaan ja kokemuksiaan. Tällä tavalla toimimalla pelaajat saivat miettiä uran jatkumiseen vaikuttaneita tekijöitä ilman haastattelutilanteen kaltaista aikarajaa. He pystyivät tarvittaessa myös palaamaan kirjoitustensa ääreen ja tehdä niihin muutoksia. Testasimme menetelmää ja sen mahdollisia rajoitteita kirjoittamalla oman kirjoitelman tutkimusaiheesta. Samalla selvensimme itsellemme esiymmärrystämme ja sen merkitystä tämän tutkimuksen tekemisessä.

Laadullisessa tutkimuksessa aineiston tieteellisyyden kriteeri ei ole sen määrä vaan laatu (Eskola & Suoranta 2003, 18). Alustavissa suunnitelmissamme rajasimme tutkimukseen osallistuvien joukon seuraavasti: kirjoitelman tekevien joukko tulisi sisältämään kymmenestä kahteenkymmeneen pelaajaa ja mahdollisiin tarkentaviin kysymyksiin vastaavien joukko enintään neljä pelaajaa. Koimme, että suurempi osallistujajoukko ei pro-gradun laajuisessa laadullisessa tutkielmassa olisi ollut tarkoituksenmukainen. Olimme kuitenkin valmiita

joustamaan ennakkosuunnitelmistamme, mikäli Eskolan ja Suorannan (2003, 62) kuvaamaa aineiston kylläänytymistä eli saturaatiota ei olisi havaittavissa.

Tutkimusongelmaa vastaavien lausuntojen saamiseksi kirjoitelmien laatijat oli valittava harkiten. Kuten kvalitatiiviselle tutkimukselle on ominaista (ks. Eskola & Suoranta 2003, 18), emme käyttäneet tutkimuksessamme kohdejoukon valinnassa satunnaisotantaa, vaan näytteemme oli harkinnanvarainen. Tarvitsimme haastateltavaksi henkilöitä, jotka voisivat kertoa omakohtaisia kokemuksia urheilu-uran jatkumisesta läpi lopettamisen kannalta kriittisten nuoruusvuosien ja naispesäpalloilun huipun saavuttamisesta. Tarkoituksenamme oli koota joukko, jonka jokainen jäsen täyttäisi tutkimuksemme kannalta vaadittavat kriteerit iän, sukupuolen, nykyisen sarjatason ja menestyksen suhteen. Haastateltavien oli siis oltava yhä uraansa jatkavia, vähintään 19-vuotiaita SM- tason naispesäpalloilijoita, jotka kaikki olivat aloittaneet harrastuksensa ennen 12. ikävuotta ja kulkeneet siten Côtén ym. (2007, 197) sekä HuMu:n (2012, 13) kuvaaman urheilijan polun vaiheet lapsuudesta aina huippuvaiheeseen. Tuomen ja Sarajärven (2002, 88) teokseen viitaten, tutkielmassamme hyödynnettiin niin sanottua eliittiotantaa.

Löytääksemme tutkielmaamme SM- tasolla menestyneitä yli 19- vuotiaita naispesäpalloilijoita, olimme tammikuussa 2013 yhteydessä viime vuosina naisten Superpesiksen mitalipeleihin yltäneiden joukkueiden pelaajiin. Lähestyimme tutkimukseen osallistuvia henkilöitä ensin joukkuetasolla tutkielmastamme ja sen tavoitteista heille kertoen. Esitimme pelaajille kriteerit, joita me tutkijat tulevilta kirjoitelmien kirjoittajilta tulisimme vaatimaan. Tällä tavalla saimme selville, kuinka monen pelaajan kohdalla tutkimukseen osallistuminen olisi ylipäätään mahdollista. Tämän selvitettyämme kartoitimme kirjoitelmien laatimiseen osallistuvien määrän virallisten tutkimuslupa-anomusten avulla ja aloimme valmistautua kirjoitelmien teettämiseen. Mukaan tutkimukseen lupautui yhteensä 15 naispesäpalloilijaa. Kaikilla tutkimukseen osallistuneilla oli takanaan vuosien pelikokemus pesäpallon parista ja vähintään kolmen vuoden kokemus naispesäpallon pääsarjatasolta. Kaikki kirjoitelman laatineet pelaajat olivat aloittaneet pesäpallon harrastamisen ennen 12 vuotta täytettyään. Pelaajista kaksi oli edustanut koko uransa kasvattajaseuraansa. Muilla tutkimukseen osallistuneilla naispelaajilla seuravaihdoksia oli takana yhdestä seitsemään.

## 7.6 Tutkimusaineiston käsittely

Maaliskuussa 2013 olimme saaneet kirjoitelman yhteensä 12 naispelaajalta. Kolme tutkielmaan mukaan lupautunutta pelaajaa jätti vastaamatta. Naispelaajat saivat valita, kirjoittivatko kirjoitelmansa käsin vai sähköisessä muodossa. Kymmenen pelaajaa palautti kirjoitelmansa meille käsinkirjoitettuna, ja materiaalia tästä kertyi 32 konseptisivun verran. Sähköisessä muodossa, Word -tekstitiedostona, kirjoitelman palauttaneita oli kaksi. Näissä kirjoitelmissa tekstiä oli seitsemän sivua. Tekstitiedoston kirjoitustyylinä oli Times New Roman, fonttina 12, rivivälinä 1,5 ja kappaleet oli tasattu reunoilta. Myöhemmin teetettyjen lisäkirjoitelmien myötä sähköisen aineiston määrä kasvoi vielä lähes kuudella sivulla, jolloin lopullinen sähköisen tutkimusmateriaalin määrä oli 13 sivua.

Aloitimme kirjoitelmien läpikäymisen lukemalla ne ensin useaan kertaan. Samalla annoimme pelaajille omat koodinimet P1−P12, joita käytämme koko tutkimuksen ajan. P- kirjain tarkoitti pelaajaa, ja numero erotti naispelaajat toisistaan. Sisällön analyysin aloitimme poimimalla pelaajien kirjoitelmista syitä uran jatkumiselle alleviivaamalla ja ympyröimällä esiin nousseita tekijöitä. Keräsimme kirjoitelmista uran jatkumista puoltaneet syyt ensin pelaajakohtaisesti. Tämän jälkeen aloitimme Hirsjärven ym. (2007, 219) kuvaaman tulosten teemoittelun esiin nousseiden syiden perusteella. Poimimme aineistosta yksityiskohtaisia kuvauksia uran jatkumiseen vaikuttaneista tekijöistä, ja jaoimme ne värikoodien avulla omiin ryhmiinsä. Esimerkiksi joukkuetta ja joukkuekavereita koskettaneet asiat merkitsimme vihreällä, valmennukseen liittyvät punaisella ja menestymiseen yhteydessä olevat tekijät sinisellä. Värikoodien käyttö selkeytti aineiston tarkastelua visuaalisesti, ja aineiston käsittelystä tuli helpompaa.

Teemoittelun jälkeen näimme, mitkä uran jatkumiseen vaikuttaneet tekijät korostuivat pelaajien kirjoitelmissa. Pystyimme jopa laskemaan, kuinka moni 12 pelaajasta nosti tietyn teeman esille. Tutkimusprosessimme tässä vaiheessa saimme selville, mitkä olivat tähän tutkimukseen osallistuneiden huippunaispesäpalloilijoiden nimeämät tärkeimmät syyt uran jatkumiselle nuoruus- ja aikuisiässä. Tämän jälkeen loimme vielä katsauksen jokaisen pelaajan kulkemaan urapolkuun siinä määrin kuin se kunkin pelaajan kirjoitelman puolesta oli mahdollista. Urapolkujen tarkastelun taustalla oli halu syventää ymmärrystä naispelaajien urakehityksestä ja uran jatkumiseen vaikuttaneista tekijöistä.

Kirjoitelmia läpi käydessämme ja niiden sisältöjä analysoidessamme esiin nousi kolme pelaajaa, joiden urapoluissa tai uran jatkumiseen vaikuttaneissa tekijöissä ilmeni seikkoja, jotka herättivät meissä erityisen kiinnostuksen. Pyysimme näitä pelaajia tarkentamaan heidän kirjoitelmissaan esiin tulleita asioita vastaamalla esittämiimme lisäkysymyksiin. Lähetimme lisäkysymykset pelaajille kirjallisesti sähköisessä muodossa. Saimme vastaukset kahdelta pelaajalta kolmesta. Yksi pelaaja jätti vastaamatta. Käsittelimme ja analysoimme saatua lisäaineistoa samalla tavalla kuin aiempaakin aineistoa. Lisäaineisto ei tuonut tutkimukseemme tutkimusongelman kannalta uutta tietoa naispelaajien uran jatkumiseen vaikuttaneista tekijöistä, mutta se syvensi jo olemassa olevia sisältöjä. Koimme myös, ettei tutkimusaineistoa ollut tarvetta laajentaa teetättämällä kirjoitelmia muilla huippupelaajilla, koska ne tuskin olisivat muuttaneet tutkimuksemme tärkeimpiä tuloksia. Nähdäksemme tutkimuksemme saturaatiopiste oli saavutettu.

# 8 TUTKIMUSTULOKSET

Naispesäpalloilijoilla teetettyjen kirjoitelmien ohjeistuksessa tutkielmaan osallistuneita pelaajia pyydettiin kertomaan tekijöistä, jotka ovat saaneet heidät jatkamaan uraansa. Pelaajia ei erikseen pyydetty kuvailemaan omaa urapolkuaan, sen sisältämiä siirtymävaiheita, harrastettavien lajien määrää lapsuudessa ja nuoruudessa tai urheiluun sosiaalistumista. Uran jatkumiseen vaikuttaneita syitä selvittäessämme saimme kuitenkin tietoa myös yllä mainituista asioista, joten päätimme luoda lyhyen katsauksen naispesäpalloilijan urapolkuun ja urheiluun sosiaalistumiseen. Seuraavat kuvaukset naispesäpalloilijan urapolusta ja urheiluun sosiaalistumisesta laajentavat käsitystä huipun saavuttaneen pelaajan pelaajapolusta. Koemme naispesäpalloilijan urapolun ja urheiluun sosiaalistumisen kuvaamisen ennen varsinaisten tulosten esittämistä lisäävän ymmärrystä tutkimusongelmaamme kohtaan.

## 8.1 Naispesäpalloilijan urapolku

Naispesäpalloilijan urapolku saa teettämiemme kirjoitelmien mukaan useinmiten alkunsa ennen seitsemän vuoden ikää, tarkemmin sanottuna kuuden−seitsemän vuoden iässä. Tulos vastaa Salasuon ym. (2015, 95; 128; 131) tutkimuksessa ilmenneitä tuloksia harrastustoiminnan aloittamisiästä. Ensikosketus lajiin tapahtuu joko seuran järjestämässä pesiskoulussa tai pelaajan osallistuessa juniorijoukkueen toimintaan. Kolme kahdestatoista tutkielmaamme osallistuneesta pelaajasta ilmoittaa aloittaneensa pesäpallon harrastamisen 4- tai 5- vuotiaana ja yksi 9−10- vuoden iässä. Yksi pelaaja muotoilee pesäpallon harrastamisen alkaneen “pikkulikkana pesiskoulussa”. Loput seitsemän ovat aloittaneet pelaamisen 6−7- vuotiaina.

Tutkielmaamme osallistuneista naispesäpalloilijoista 11 on pelannut ensimmäiset viralliset sarjapelinsä silloisissa F-tytöissä, yksi E-tytöissä 9−10- vuotiaana. Kaikkien tutkielmaan osallistuneiden naispelaajien eläessä lapsuuttaan ensimmäinen sarjataso, jolla pesäpallossa pystyi kilpailla, oli F- tytöt eli 7- ja 8- vuotiaat tyttöjuniorit. Nykyään nuorimmat tyttöjuniorit ovat G- tyttöjä eli 0−8- vuotiaita, kun taas F-tyttöjen sarjataso on kohdennettu 8−10- vuotiaille pesäpalloilijan aluille (Pesäpalloliitto 2013).

Huipun saavuttaneen ja menestyneen naispesäpalloilijan urapolku etenee pesäpalloilijan pelaajapolun (ks. Pesäpalloliitto 2013) mukaisesti sarjatasolta toiselle aina C- tyttöihin saakka. Tämän jälkeen urapoluissa ilmenee eroavaisuuksia ja eritahtisuutta: C- tyttöjen jälkeen osa pelaajista pelaa ainoastaan B- tytöissä, kun taas toiset ovat mukana sekä B-tytöissä että naisten joukkueessa. Pääsy mukaan aikuisten pääsarjatason joukkueeseen tai joukkueen harjoitusrinkiin tapahtuu useinmiten B-tyttöiässä 16−18- vuotiaana (vastanneista 6/12). 15-vuotiaana naisten Superpesisjoukkueen mukaan oli päässyt neljä pelaajaa. Kaksi pelaajaa ilmoitti nousseensa pääsarjatason joukkueeseen 19 tai 20 vuoden iässä.

Lajin huippu, kuten se tässä tutkielmassa määritellään, saavutetaan usein 18 ikävuoden jälkeen. Saamamme tulos mukailee Salasuon ym. (2015, 188) kuvaamaa suomalaisten joukkueurheilijoiden urakehitystä. Osa kirjoitelman tuottaneista naispesäpalloilijoista oli kuitenkin saavuttanut aikuisten SM- mitalin jo ennen täysi-ikäisyyttään. Alle 18- vuotiaana menestyneet päätyivät mitalisijoille myös täysi-ikäistymisen jälkeen. Henkilökohtaiset saavutukset naisten pääsarjatasolla ajoittuvat aikuisuuteen. Stambulovan ym. (2009) sekä Salasuon ym. (2015, 124–162) saamiin tuloksiin verrattuna naispesäpalloilijat näyttäisivät elävän uransa huippuvaihetta nuorempana kuin monet muut joukkuelajien edustajat. Merkillepantavaa on se, että suurin osa huipun saavuttaneista naispesäpalloilijoista on saavuttanut Suomen mestaruus -mitaleja jo juniorivuosinaan. Kahdestatoista naispelaajasta yhdeksän on sijoittunut mitalisijoille valtakunnallisilla pesäpalloleireillä tai B- tytöissä nuorten Superpesiksen kilpasarjassa. Näistä yhdeksästä pelaajasta kahdeksalla oli vähintään kaksi mitalia junioreiden SM- mitalia.

Huipun saavuttaneiden naispesäpalloilijoiden lapsuuden ja nuoruuden harrastustoiminnan luonne mukailee Côtèn ja Fraser-Thomasin (2008, 19) kuvaamaa *deliberate play* -mallia. Harrastustoimintaa kuvaa yhdessätekemisen ja kokemisen ilo, yhteisöllisyys ja menestyminen. Harjoittelusta ja sen luonteesta pelaajat eivät mainitse mitään ennen fysiikkaharjoittelun mukaantuloa 14−15 vuoden iässä. Tämän jälkeen harjoittelun koveneminen käy ilmi naisten Superpesisjoukkueen harjoitusrinkiin pääsemisen yhteydessä. Silloinkin pelaajat kuvaavat muutosta pääasiassa henkilökohtaisen harjoittelun kovenemisena ja oman työnteon lisääntymisenä. Pelaajat eivät kommentoi joukkueen harjoitusohjelmia, harjoittelun määrää ja laatua tai harjoittelua koko joukkueen näkökulmasta.

Aivan kuten Salasuon ym. (2015, 135) tutkimuksessa joukkuelajien urheilijat olivat harrastaneet lapsuudessa oman lajin lisäksi myös muita urheilulajeja, tutkimukseemme osallistuneiden naispesäpalloilijoiden kirjoitelmista käy ilmi, että pelaajilla on ollut lapsuudessa ja nuoruudessa mahdollisuus harrastaa urheilua monipuolisesti. Osa on harrastanut useampaakin lajia. Pesäpallon rinnalla harrastetut lajit ovat olleet sekä yksilö- että joukkuelajeja, kesä- ja talvilajeja. Vaikka muiden urheilulajien harrastaminen on koettu mielekkäänä, kiinnittyminen pesäpalloon on tapahtunut jo varhaisessa vaiheessa.

> *"Pesäpallo kun oli aina ollut lapsuudesta asti se ykkösjuttu, niin sen mukana olen jatkanut." (p2)*

> *"Kaikki muu sai väistyä, mutta pesis oli ja pysyi." (p3)*

Naispesäpalloilijoille lajivalinnan tekeminen on ollut helppoa. Lajivalinta on ollut pelaajille selvä jo ennen varsinaisen valinnan suorittamista.

SM- tasolla menestyneen naispesäpalloilijan urapolku mukailee Côtén ym. (2007, 197) mallia lajikokeilujen kautta huipulle päätyvän ja myöhään erikoistuvan urheilijan urapolusta erilaisine siirtymineen. Naispesäpalloilijoiden kirjoitelmista käy selvästi ilmi liikuntaharrastuksen aloittamisen ja lajikokeilujen vaiheet. Nämä urapolun vaiheet ilmenevät kertomuksina lajin aloittamisesta pesiskoulussa, F- ja E- tyttöjen joukkueeseen liittymisestä, useiden urheilulajien harrastamisesta ja harrastamisesta saatuina positiivisina kokemuksina (vrt. Côtén & Fraser-Thomasin 2008, 19 *deliberate play*). Naispesäpalloilijan urapolulta on vaikea erottaa erillistä erikoistumisvaihetta, jolloin harrastettavien lajien määrä vähenee ja harjoittelun luonne muuttuu tavoitteellisempaan suuntaan. Sen sijaan siirtyminen Salasuon ym. (2015, 118) kuvaamaan panostusvaiheeseen on selkeä. Naispesäpalloilijan kohdalla panostusvaihe alkaa usein noin 15 vuoden iässä, jolloin tulevat huippupesäpalloilijat ovat C- ja B- tyttöikäsiä. Useat pelaajat pääsevät tässä vaiheessa myös mukaan naisten Superpesisjoukkueen harjoitusrinkiin. Muut urheiluharrastukset jäävät, ja harjoittelu muuttuu määrätietoiseksi ja tavoitteelliseksi toiminnaksi (vrt. Côtén & Fraser-Thomasin 2008, 19 *deliberate practice)*. Naispesäpallossa lajin huippu saavutetaan ensisijaisesti vasta täysi-ikäistymisen jälkeen. Tämä tieto yhdessä edellisten tulosten kanssa tukee käsitystä pesäpallosta myöhäisen erikoistumisen lajina.

## 8.2 Sosiaalistuminen urheiluun

Lajinsa huipun saavuttaneiden naispesäpalloilijoiden sosiaalistuminen urheiluun on tapahtunut lapsuudessa. Pelaajien lajikokeilun ja -kiinnittymisen sekä siten myös urheiluun sosiaalistumisen taustalta on löydettävissä useita eri vaikuttajia. Pelaajien vanhemmat, koulu tai siellä työskennellyt opettaja ja lapsuuden ystävät ovat kaikki olleet osaltaan vaikuttamassa naispesäpalloilijoiden urheiluun sosiaalistumiseen.

Koti ja vanhemmat muodostavat naispesäpalloilijoiden urheiluun sosiaalistumisen perustan, tai primaariryhmän, kuten Antikainen ym. (2006, 18–19; 37) asian ilmaisevat. Vanhempien rooli naispesäpalloilijan urheiluun sosiaalistumisessa lapsuusiässä on ollut olla harrastamisen mahdollistaja ja harrastustoiminnan tukija. Vanhemmat ovat kyydinneet ja huoltaneet pelaajia, mutta ennen kaikkea he ovat toiminnallaan osoittaneet tukevansa lapsensa pesäpalloharrastusta.

> *"Vanhempani mahdollistivat monin eri tavoin harrastamista; tukivat toki taloudellisesti alkuun, kun tarvitsi hankkia välineitä, kuljettivat, osallistuivat talkoisiin ym. Ja ennen kaikkea olivat kiinnostuneita siitä mitä teen, seurasivat pelejä -- ja olivat tukena vaikeina hetkinä, niitäkin kun uraan sattuu." (p1)*

> *"Vanhempani eivät olleet erityisen kovia kuntoilijoita, mutta kuskasivat kyllä minua treeneihin, vaikka eri paikkakunnalle." (p6)*

> *"Myös perheen tuki on ollut tärkeää. Kotona on aina kannustettu ja tuettu pesäpalloharrastusta. Vaikka välillä on tullut asiantuntevia kommentteja, joihin on mennyt hermo, on kuitenkin aina voinut luottaa perheen tukeen --." (p8)*

Naispesäpalloilijoiden vanhemmat ovat siis toteuttaneet Piispasen ym. (2009, 402) sekä Kovasen ja Paanasen (2009, 416) kuvaamaa kolmen K:n sääntöä. Tutkimusten mukaan (esim. Aarresola & Konttinen 2012b) vain pieni osa vanhemmista osallistuu lapsensa urheiluharrastukseen valmentajan, huoltajan tai joukkueenjohtajan roolissa. Osa kirjoitelman laatineista naispelaajista on kuitenkin toiminut samassa joukkueessa oman vanhempansa − tässä aineistossa isän − kanssa. Isien roolit lastensa joukkueissa ovat vaihdelleet huoltajasta

pelinjohtajaan. Roolista riippumatta isän mukanaolo joukkueessa on nähty positiivisena asiana. Pelaajat ovat kokeneet yhteisen harrastuksen vaikuttaneen vahvan isä–tytär -suhteen muodostumiseen. Tässä tutkimuksessa äidit ovat puolestaan toimineet enemmän pelaajien henkilökohtaisina tuki- ja huoltojoukkoina jääden varsinaisen joukkuetoiminnan taustavaikuttajiksi. Aivan kuten Aarresolan ja Konttisen (2012b) tutkimuksestakin ilmenee, iän, aikuistumisen ja itsenäistymisen myötä vanhempien merkitys pelaajan urapolulla vähenee, ja kavereiden vaikutus kasvaa.

> *”Isäni on ollut paljon mukana harrastuksessani, kuljettanut ja huoltanut, vielä superissa pelatessanikin. Äiti on sitten hoitanut tuon pyykkipuolen, istunut katsomossa kannustamassa ja pitänyt tarvittaessa kioskia yllä ja tehnyt paljon kökkiä! Molemmat vanhempani olivat muutoinkin paljon mukana seuratoiminnassa. ” (p1)*

> *”Isäni mukana olo oli yksi tärkeä tekijä. Olen aina ollut isän tyttö ja pesis on ollut meidän yhteinen juttu.” (p7)*

> *”--että vaikka kukaan muu ei mulle katsomossa hurraisi, niin äiti ainakin kannustaisi.” (p8)*

Tässä tutkielmassa naispesäpalloilijoiden vanhempien suhde lajiin näyttäytyy lähinnä lapsen harrastuksen kautta. Yksi pelaaja mainitsee aloittaneensa uran *“isän puulaakipelien innoittamana”*, mutta muuten kirjoitelmista ei käy ilmi, että pelaajien vanhemmat olisivat olleet itse entisiä pesäpalloilijoita, saati huippupesäpalloilijoita, ja näin ollen pesäpallon insaidereita (ks. Koski 2004, 191). Naispesäpalloilijat eivät myöskään kerro, että olisivat sosiaalistuneet urheiluun omien sisarustensa harrastusten myötä, vaikkakin yksi pelaaja epäilee lapsuudessa tulleensa palanneeksi lajin pariin välivuoden jälkeen, ellei olisi päätynyt seuraamaan siskonsa harjoituksia ja tullut pyydetyksi osallistumaan niihin.

Toisin kuin suurin osa tutkimustuloksista osoittaa (esim. Lehmuskallio 2011; Aarresola & Konttinen 2012b), koululla ja opettajilla on ollut merkitystä naispesäpalloilijoiden urheiluun sosiaalistumisessa. Koulun rooli on ollut tarjota naispelaajille kokemuksia pesäpallon harrastamisesta ja tukea nuoren pesäpalloilijan harjoittelua. Opettajien myönteinen asenne pesäpalloa kohtaan on koettu tärkeänä lajiin sosiaalistavana tekijänä. Naispesäpalloilijoita opettaneiden opettajien joukosta löytyy myös huippupesäpalloilijan tai -valmentajan taustan omaavia liikunnanopettajia, jotka pesäpallomyönteisen asenteen lisäksi ovat tarjonneet ammattimaista ohjausta lajitaitojen oppimiseen jo uran varhaisissa vaiheissa. Näin ollen pelaaja on saanut ammattimaista valmennusta ja ohjausta sekä koulun liikuntatunneilla, että oman joukkueen harjoituksissa. Lisäksi joillain pelaajilla on ollut mahdollisuus päästä yläkoulussa tai lukiossa urheiluluokalle. Urheiluluokalla oleminen on tukenut ennestään urheiluun sosiaalistumista ja lajin parissa pysymistä.

Naispesäpalloilijan urheiluun sosiaalistumiseen ovat vaikuttaneet myös lapsuuden ystävät. Useat kirjoitelman laatineet pelaajat kertovat, että joukkuekaverit pesäpallossa muodostivat kaveripiirin myös vapaa-ajalla. Tämä on yleistä säännöllisesti urheilua harrastaville nuorille (ks. Korkiamäki & Ellonen 2010, 24).

> *“Oma kaveripiiri koostui pääosin joukkueen tytöistä.” (p10)*

> *”Nuoruusvuosina (ainakin ala- ja yläasteikäisenä) suurin innoittajani pesäpalloon oli ystävät. Melkein kaikki parhaat ystäväni pelasivat pesäpalloa, joten mikäs oli sen mukavampaa kuin viettää aikaa mukavan lajin parissa.” (p12)*

Kirjoitelmista ei ilmene, onko ystävystyminen tapahtunut ennen pesäpalloharrastuksen aloittamista vai sen myötä. On kuitenkin selvää, että ystävystyminen on omalta osaltaan vaikuttanut urheiluun sosiaalistumiseen ja lajin parissa pysymiseen.

## 8.3 Uran jatkumisen kannalta merkitykselliset tekijät

### 8.3.1 Joukkue ja joukkuekaverit

Joukkue ja joukkuekaverit ovat tärkeässä asemassa naispesäpalloilijoiden urapoluilla ja uran jatkumisen kannalta merkityksellisinä tekijöinä. Naispesäpalloilijoista 10 pelaajaa toi esille joukkueen ja joukkuekavereiden merkityksen heidän pesäpalloharrastamiselleen nuoruusiässä. Nuoruudessa kavereiden onkin todettu olevan yksi suurimmista liikuntakiinnostukseen vaikuttavista tekijöistä (Lehmuskallio 2011). Aikuisiällä naispesäpalloilijoista joukkuetta ja joukkueen tärkeyttä korostivat 9 pelaajaa. Vaikka joukkueen ja joukkuekavereiden merkitys naispesäpalloilijoille on kiistatta suuri sekä nuoruus- että aikuisiässä, merkityksen sisältö muuttuu ajan myötä.

Nuoruusiässä naispesäpalloilijat ovat kokeneet joukkueen ja joukkuekavereiden tärkeyden ennen kaikkea urheiluun sosiaalistumisessa. Joukkueessa mukana oleminen on laajentanut pelaajien kaveripiirejä ja tuonut mukanaan yhteenkuuluvuuden tunnetta. Joukkuekaverit ovat usein koostuneet samasta kaveripiiristä, jonka kanssa on vietetty vapaa-aikaa pesäpalloharrastuksen ulkopuolellakin. (vrt. Korkiamäki & Ellonen 2010, 24.) Toisaalta joukkueessa mukana oleminen on mahdollistanut myös uusien kaveruus- ja ystävyyssuhteiden syntymisen, minkä on todettu olevan erityisen tärkeää juuri tytöille (Palomäki ym. 2015, 72).

> *”Joukkue toi paljon kavereita ja tutustuin myös uusiin ihmisiin.” (p1)*

> *”Kaikesta tästä voi päätellä, että ympärillä oleva joukkue on ollut minulle ehkä se suurin syy pelaamisen jatkumiseen.” (p7)*

> *”Mutta kaikkein suurimpana asiana pidän sitä, että melkein koko kaveripiirini muodostui siitä silloisesta joukkueesta.” (p9)*

*”Olimme koko joukkue tuolloin todella tiivis porukka, samat tytöt pelasivat vuodesta toiseen. Ehkä se oli tekijä minkä takia halusi pelata, koska me oltiin hyviä kavereita myös harjoitusten ulkopuolella.” (p11)*

Pesäpallossa, kuten muissakin joukkuelajeissa, on mahdollista, että joukkue koostuu eri-ikäisistä ja eri elämänvaihetta elävistä pelaajista. Tämä ilmenee myös aineistostamme. Juniorijoukkueissa pelaajat ovat sarjajärjestelmien vuoksi iältään suunnilleen saman ikäisiä, koska tietyssä iässä pelaaja voi pelata vain oman ikäistensä ja itseään vanhempien sarjassa. Sen sijaan aikuisten sarjatasolle noustessa pelaaja voi saada joukkuekaverikseen jopa yli kymmenen vuotta itseään vanhemman pelaajan, sillä 19 vuotta täytettyään pelaaja voi pelata ainoastaan aikuisten sarjoja (Pesäpalloliitto 2013).

Tutkielmaamme osallistuneista naispesäpalloilijoista nuorimmat aikuisten sarjatasolle nousseet pelaajat ovat olleet C- tyttö- ikäisiä, eli 14−16-vuotiaita. Heidän kirjoitelmista käy ilmi vanhempia pelaajia kohtaan koettu kunnioitus. Samankaltaista kunnioitusta on havaittavissa myös niiden pelaajien kohdalla, jotka ikänsä puolesta aikuisten sarjatasolle noustuaan ovat olleet joukkueensa nuorimpia. Nuoret pelaajat kokevat saaneensa arvokasta oppia vanhemmilta pelaajilta niin harjoitteluun, pelaamiseen kuin psyykkisten ominaisuuksien kehittämiseen. Naispesäpalloilijoiden kirjoitelmista käy ilmi, että nuoruusiässä joukkueen on koettu olevan kasvu- ja kehitysympäristönä luonteva ja turvallinen. Pelaajat ovat kokeneet tärkeäksi sen, että joukkue on pysynyt pitkään samana.

Aikuisiässä naispesäpalloilijat ovat kokeneet joukkueen ja joukkuekavereiden merkityksen tärkeyden etenkin sosiaalisen elämän rikastuttamisessa. Pelaajat kokevat, että ilman pesäpalloa heidän sosiaalinen elämä saattaisi olla suppeampaa ja he eivät välttämättä tulisi viettäneeksi niin paljon aikaa harrastuksesta saatujen kavereiden kanssa. Naispesäpalloilijat vertaavat joukkuetta isoon perheeseen, jonka kanssa koetaan sekä ilon että surun hetkiä ja luodaan ja jaetaan yhteisiä kokemuksia ja muistoja. Pelaajat kokevat, että joukkueessa heitä arvostetaan.

Aikuisiässä joukkueessa mukana olemisessa korostuu nyt viihtyminen porukassa, yhteenkuuluvuuden tunne sekä urheilijana elämisen ainutkertaisuus ja sen jakaminen joukkueen jäsenten kesken. Joukkue on yksittäisen urheilijan tukipilari ja joukkueyhteisö

motivoi urheilijaa silloinkin, kun urheilullinen tulos jää asetetusta tavoitteesta. Tällä tavalla naispesäpalloilijat kuvaavat edellä mainittuja asioita kirjoitelmissaan:

> *”Pesäpallourani jatkumiseen ovat vaikuttaneet myös ihmiset, joihin olen tutustunut. Yli puolet kavereistani ovat pelanneet tai pelaavat pesäpalloa. Pesisjoukkue ja –yhteisö on kuin yksi iso perhe, joka huolehtii minusta. Ihmiset ovat vaikuttaneet urani jatkumiseen enemmän aikuisiällä, kuin nuoruudessa.” (p4)*

> *”Tärkeintä on se, että pelaaminen on kivaa, siitä pitää nauttia. Joukkueessa pitää viihtyä ja tuntea itsensä arvostetuksi niin pelikavereiden, kuin valmentajankin saralta. Onneksi olen saanut pelata joukkueissa, jossa nämä asiat ovat olleet jotakuinkin kohdallaan niin lopettaminen ei ole vakavasti edes mielessä tähän mennessä. ” (p6)*

> *”Suurimmat syyt jatkamiseeni olivat joukkue ja se joukkuehenki, sosiaalinen elämäni olisi vähentynyt puoleen, jos olisin lopettanut.” (p11)*

> *”Edelleen nautin joukkueessa olemisesta, mikä on suuri vaikuttaja urani jatkumiseen. Kesä ei mennyt pelillisesti joukkueeltamme putkeen, joten siitäkin syystä se joukkueesta saatu tunne oli voima, mikä sai jatkamaan eteenpäin, vaikka pelit eivät menneet kovin hyvin.” (p12)*

Sosiaalisen elämän rikastuttamisen ja koetun ystävyyden lisäksi naispesäpalloilijat ymmärtävät joukkueen ja joukkuekavereiden merkityksen myös laajemmassa mittakaavassa. Nuoruudessa, jolloin yhteenkuuluvuuden tunne ja osallisuus omanikäisten ryhmiin on tärkeää (Korkiamäki & Ellonen 2013, 29), joukkue ja joukkuekaverit mahdollistavat tällaisen ympäristön olemassaolon. Yksi pelaajista kirjoittaa, että omassa joukkueessaan hän “*tunsi kuuluvansa joukkoon, eikä tarvinnut hirveästi miettiä treeneihin menoja, kun sinne oli mukava mennä ja tunsi porukan (p2)*”. Naispelaajat kokevat, että joukkueessa on saanut olla oma itsensä ja tuntea itsensä hyväksytyksi.

Aikuisiällä pelaajat näkevät joukkueessa mukana olemisen kehittävän pelaajan ihmissuhdetaitoja, sillä joukkueessa on tultava toimeen erilaisten ihmisten kanssa, noudatettava yhteisiä sääntöjä ja pystyttävä kompromisseihin. Joukkueessa oleminen opettaa myös hyväksymään päätöksiä tai toimintaa, jotka ovat ristiriidassa omien näkemysten kanssa. Kuten eräs pelaajista toteaa, "*15 naisen yksimielistä mielipidettä, kun ei vaan ole! (p1)".* Joukkueessa pelaajat oppivat sietämään sellaisia asioita, joita he urheilun ulkopuolisessa elämässä mahdollisesti karttaisivat. Edellä mainittuihin vuorovaikutus- ja ihmissuhdetaitoihin viitaten, osa naispesäpalloilijoista kokee joukkueessa olemisen myös työelämään valmentavana toimintaympäristönä.

Joukkueessa toimiessaan pelaajat oppivat siis erilaisia sosiaalisia taitoja. Sen lisäksi osallisuus joukkueessa on myös viihdyttävää, ja joukkueen kanssa vietetty vapaa-aika koetaan tärkeäksi. Lapsuudessa ja nuoruudessa tällä yhdessä vietetyllä vapaa-ajalla tarkoitetaan leirejä, pelimatkoja ja muuta varsinaisten harjoitusten ja pelien ulkopuolella tapahtuvaa toimintaa. Leirit ovat olleet lapsuus- ja nuoruusiässä kesän kohokohtia ja niiden aikana joukkuekavereista on muodostunut entistä läheisempiä ystäviä. Aikuisiässä joukkueena vietetty vapaa-aika ilmenee pelireissuina ja yhteisinä illanviettoina. Pelaajat kokevat tällaisen oheistoiminnan tärkeänä.

> *"Pesisleirit olivat aina minun, kuin myös koko joukkueen kohokohtia." (p3)*
>
> *"Ikävuodet 10-14 menivät todella nopeasti, en kauheasti muista tuolta ajalta muuta kuin pesisleirit ja mukavat pelireissut." (p11)*
>
> *"Se oheistoiminta, pelireissut ja saunaillat ovat minulle myös hyvin tärkeitä." (aikuisiässä) (p5)*

Joukkueen ja joukkuekavereiden merkitystä naispelaajille selvitettäessä esiin nousee poikkeuksellisesti myös kokemus poikien joukkueessa pelaamisesta. Pääsy poikien joukkueeseen ja kovempien pelien pariin on toiminut uran jatkumiseen positiivisesti vaikuttavana tekijänä yhden tutkimukseen osallistuneen naispelaajan kohdalla.

*”Olin jo lopettamassa, kun ajattelin, ettei mistään tule enää mitään. Sitten minua pyydettiin pelaamaan poikien joukkueeseen. Talvella ja vielä kesän alussakin jännitin poikia ja pelinjohtajaa ihan älyttömästi. He kuitenkin ottivat minut hyvin osaksi joukkuetta ja tuntui, kuin olisin ollut heidän jokaisen paras ystävä. (p5)*

Tässä tutkielmassa joukkuekavereiden merkitys uran jatkumiselle ei siis katso, onko joukkuekaveri samaa vai eri sukupuolta. Pesäpallossa, kuten muissakin joukkuelajeissa tyttöjen on mahdollista pelata poikien joukkueessa, mutta poikien pelaaminen tyttöjen joukkueessa on kiellettyä. Asiasta ei ole kirjattua sääntöä, mutta siitä on sovittu yhteisesti eri lajiliittojen edustajien ja urheiluvaikuttajien kesken. (Henkilökohtainen tiedoksianto, Pesäpalloliiton toiminnanjohtaja A. Ojaniemi, 3.3.2016.)

### 8.3.2 Menestyminen ja kehittymisen halu

Menestyminen ja halu kehittyä ovat olleet joukkueen ja joukkuekavereiden lisäksi tärkeitä tekijöitä naispesäpalloilijoiden uran jatkumiseen sekä nuoruus- että aikuisiässä. Menestyminen saa pelaajat tavoittelemaan lisää menestystä, ja halu kehittyä kasvaa. Tämä kaikki liittyy pelaajan kokemaan motivaatioon. Nuoruusiässä joukkueena menestyminen on lisännyt henkilökohtaista menestymisen nälkää ja halua kehittyä entistä paremmaksi pelaajaksi, mikä käy ilmi muun muassa seuraavasta katkelmasta:

*”Myös itse pelaaminen ja siinä onnistuminen, niin joukkueena kuin henkilökohtaisestikin, motivoi minua. Erilaista intoa sain pelaamiseen myös siitä, että pääsin C-ikäisenä pelaamaan toiseen seuraan B-tyttöihin. Se antoi aivan uudenlaista haastetta ja kokemuksia, mitkä ovat varmasti vaikuttaneet positiivisesti siihen, että olin leirivuosien päättymisen jälkeen valmis jatkamaan pesäpalloa. Kauden päättyminen suomenmestaruuteen antoi paljon lisää motivaatiota pelaamiseen. ” (p12)*

Menestys voi olla myös henkilökohtaista. Henkilökohtaiset onnistumiset ja saavutukset, kuten arvo-ottelu- valinnat ja niistä saadut palkinnot ovat lisänneet yksittäisen pelaajan treeni-intoa ja

motivaatiota. Toisaalta motivaation lisääntymiseen ei vaadita ulkopuolisia palkintoja tai huomionosoituksia, vaan kuten eräs pelaaja kirjoittaa: "N*uorena suurin motivaatio tuli siitä, että olin aina joukkueeni parhaimmistoa. (p6) ".* Joillekin pelaajille jo pelkästään tunne siitä, että kuuluu joukkueen parhaimmistoon, on riittävä motivaatiotekijä uran jatkumisen kannalta. Koettu pätevyys siis ruokkii ja ylläpitää Jaakkolan (2010, 155–156) kuvaamaa sisäistä motivaatiota.

Aikuisiässä menestymisen tärkeyttä luonnehditaan pääosin joukkueena saavutettuina tuloksina, kuten nousuna ylemmälle sarjatasolle tai SM- mitaleiden voittamisena. Kuitenkin myös henkilökohtaisia saavutuksia, kuten arvo-otteluvalintaa tai pääsyä Superpesisjoukkueen harjoitusrinkiin pidetään motivaatiota lisäävänä tekijänä. Näin pelaajat kertovat menestymisen tärkeydestä kirjoitelmissaan:

> *"Luulen, että into pelaamisen jatkamiseen on osittain joukkueen menestyksessä. Kaksi mestaruutta antaa koko ajan lisää intoa ja halua pelata." (p5)*

> *"19- vuotiaana pääsimme sarjatasoa ylemmäs pelaamaan ja se toi taas lisää motivaatiota. Syksyllä 2007 rohkaistuin ja ajattelin, että nyt on viimeinen aika yrittää pelaamaan superiin. Pääsin harjoitusrinkiin ja se lisäsi tietenkin motivaatiota. -- Ehkä ymmärrys siitä, että voi menestyä ja pelata huippujoukkueessa auttoi jaksamaan. Nyt kun menestystä on tullut, ei halua tyytyä vähempään. Vain voitto kelpaa." (p6)*

> *"Ensimmäinen aikuisiän mitali ja itä−länsi -edustus ovat myös isoja tekijöitä siihen, että urani jatkuu." (p12)*

Joukkueen saavutukset ja menestyminen siis korostuvat uran jatkumisen kannalta aikuisiässä, vaikka henkilökohtainen menestyskin on tärkeää. Pelaajien kehittymisen halua nuoruusiässä on lisännyt haaveilu Superpesiksessä pelaamisesta. Kehittymisen motivaattoreina ovat toimineet joko oman seuran tai muiden seurojen naisten Superpesispelaajat. Superpesispelaajien ihailu ja

heidän pelien katselu on luonut halua ja intoa päästä toteuttamaan omaa pelaajauraa. Idoleiden merkitys nuorille urheilijoille on todettu myös aiemmissa tutkimuksissa. Esimerkiksi Aarresolan ja Konttisen (2012b) Nuori urheilija -tutkimuksesta selviää, että urheiluidolit toimivat vanhempien, kavereiden ja valmentajien ohella yhtenä suurena kiinnostuksen herättäjänä urheilua kohtaan. Näin pelaajat kertovat idoleiden vaikutuksesta kirjoitelmissaan:

> *”Toki joskus sitä haaveili naisten supersarjan pelejä katsoessa, olisihan se mahtavaa pelata noin hyvin.” (p1)*

> *”Muistan, että haaveenani on aina ollut pelata naisten superpesiksessä. Erinomaisina motivaattoreina toimivat oman paikkakunnan naisten superpesisjoukkue ja sen pelaajat.” (p3)*

> *”Kun ala- ja ylä- asteella kyseltiin luokkalaisilta, miksi haluamme isona, minä kirjoitin lappuuni superpesispelaaja. Se oli suurin haaveeni lapsuudessa. Haave superpesispelaajan urasta antoi voimia harjoitteluun ja itsensä kehittämiseen aina paremmaksi pelaajaksi. Vielä kun itä-lännet tulivat tv:stä, kannustin suosikkejani--. ” (p4)*

Superpesisurasta haaveilu sekä kehittymisen halu ovat innostaneet pelaajia entistä kovempaan ja määrätietoisempaan treenaamiseen. Nuoruusiässä fysiikkaharjoittelun lisääntyminen on kehittänyt pelaajien suorituskykyä sekä lajitehokkuutta. Kehittymisen myötä pelaajat ovat saattaneet päästä vanhempien pelaajien tai heti jopa naisten Superpesiksen harjoitusrinkiin. Näytönpaikkojen saaminen harjoitus- ja pelitilanteissa on ollut tärkeää pelaajan kehittymisen ja uran jatkumisen kannalta. Näin naispesäpalloilijat kertovat näistä asioista kirjoitelmissaan:

> *”Voimaharjoittelu 1-2 kertaa viikossa tuli mukaan harjoitusohjelmaan 14-vuoden iässä. Tästä innostuneena sai pieneen kroppaan voimaa ja sitä kautta ns. uuden elementin osaksi pesäpalloharjoittelua.” (p10).*

*”Suurin käännekohta pelaajaurallani oli, kun sain puhelun **** naisten superin pelinjohtajalta, joka kysyi, olisinko halukas tulemaan naisten harjoitusrinkiin mukaan, ikää oli tuolloin 15 vuotta. Tarkoitus oli tietysti kehittää tuon talven aikana minua pelaajana ja itse olin ajatellut, että pelaisin kesällä silti vain b-tytöissä. Mutta suunnitelmistani huolimatta pääsin jo heti seuraavana kesänä pelaamaan täyden naisten superin kauden.” (p11)*

Nuoruusiässä saadut näytönpaikat naisten joukkueen harjoituksissa ja peleissä ovat antaneet pelaajille mahdollisuuden osoittaa omaa kyvykkyyttä ja potentiaalia kehittyä SM-tason pesäpalloilijaksi. Onnistumisten ja kovan treenaamisen myötä pelaajat ovat pystyneet vakiinnuttamaan asemansa joukkueessa, mikä on luonut uskoa omaan tekemiseen sekä antanut lisää motivaatiota kehittyä ja jatkaa uraa. Niin ikään myös aikuisiällä kyvykkyys ja pätevyyden tunne ovat lisänneet pelaajien treenimotivaatiota ja halua jatkaa uraa. Vaikka menestystä on tullut, pelaajat kokevat, että heillä on vielä saavutettavaa ja mahdollisuus kehittyä. Näytönpaikat ja onnistumiset ovat saaneet pelaajat pyrkimään henkilökohtaisen suoritustason nostoon ja tavoittelemaan suurempaa roolia joukkueessa.

*”…oli kova kilpailu pelipaikoista. Olen aina ollut kova harjoittelemaan ja tekemään töitä, enkä juurikaan lahjakas. Kovan reenauksen kautta myös unelma pelaamisesta ja ehkä myös pärjäämisestä superissa sai tuulta siipien alle.” (p1)*

*”Oma halu kehittyä lajin parissa ja se tunne, etten ole vielä kaikkea saavuttanut, on ollut myös yksi syy jatkamiseen. Olen aina halunnut kehittyä ja haastaa itseäni, joten mikäpä siihen olisi parempaa kuin pesäpallo. Vaikka menestystäkin on tullut, niin itsellä silti on vielä tunne, että vaikka musta nyt ei ehkä Vuoden pesäpalloilijaa tuu, niin ainakin mulla on vielä jotain saavutettavaa urallani.” (p8)*

*”Suurin asia, mikä vaikutti urani jatkumiseen, oli lopulta oma tahtoni jatkaa ja katsoa mihin minusta on. Ilman omaa tahtoani en olisi pelkällä läheisten kannustamisella pystynyt jatkamaan pelaamista…. Tämän kauden jälkeen*

*jatkamiseen vaikutti myös se, että pelasin itse uudessa roolissa aivan hyvän kauden. Tämän ansioista ajattelin, että ehkä minulla on vielä annettavaa…Aikuisiällä merkittäväksi tekijäksi uran jatkumisen suhteen nousi siis myös halu menestyä ja saavuttaa jotain urallaan. Totta kai se on jollain tavalla motivoinut myös nuoruusvuosina, mutta ei yhtä vahvasti kuin aikuisena." (p12)*

Pelaajien uran jatkumisen ja kehittymisen halun kannalta on ollut siis tärkeää, että he ovat saaneet mahdollisuuden näyttää omia taitojaan ja kehittyä entistä paremmiksi pelaajiksi. Osa pelaajista on jopa vaihtanut seuraa ja joukkuetta saadakseen lisää vastuuta, säilyttääkseen sisäisen motivaation, peli-ilon ja halun jatkaa uraa. Seurasiirtoja on ilmennyt sekä nuoruus että aikuisiässä. Myös joukkueen sisällä tapahtuneet pelaajavaihdokset ovat joidenkin pelaajien kohdalla antaneet lisää motivaatiota uran jatkumiseen.

*"Harjoittelin kovasti ja halusin kehittyä. Oikeastaan tuossa haluan kehittyä-sumussa meni monta vuotta, välillä seurankin vaihtuessa. "(p3)*

*"B- tyttöikäisenä *********(seuran nimi) loppui pesistoiminta. Tiesin, että olin parissa kuukaudessa noussut ykköspesiksen parhaimmistoon. Olin jo lähellä unelmaani, enkä halunnut lopettaa, koska tiesin, että voin vielä kehittyä, enkä ole näyttänyt kaikkea mihin pystyn. Tuli seuravaihdon aika. " (p4)*

*"Siinä kohtaa (nuoruusiässä) päätös seuran vaihtamisesta tuntui elämäni isoimmalta päätökseltä. Tein kuitenkin sen päätöksen ja lähdin **** (seuran nimi) pelaamaan. Se päätös todellakin kannatti. Sain uutta virtaa pelaamiseen ja samalla paljon uusia ystäviä. -- Iso tekijä (aikuisiässä) uudenlaisen innon löytymiseen oli seuran vaihto. Tuntui, että alkoi puhaltaa uudet tuulet ja löytyi uudenlainen motivaatio. " (p12)*

### 8.3.3 Muita uran jatkumisen kannalta merkitsevä tekijöitä

Naispesäpalloilijoiden kirjoitelmista nousevat esille joukkueen ja joukkuekavereiden, sekä menestymisen ja kehittymisen halun lisäksi myös muita uran jatkumiseen vaikuttavia tekijöitä. Nämä muut uran jatkumisen kannalta tärkeänä nähdyt seikat ilmenevät pelaajien kirjoitelmista sekä nuoruus- että aikuisiässä, mutta eivät yhtä usein kuin edellä mainitut. Pelaajien uran jatkumiseen ovat aiemmin mainittujen tekijöiden lisäksi vaikuttaneet tukijoukot, kuten perhe, poikaystävä, puoliso ja työnantaja. Myös hyvät valmentajat ja monipuolinen valmennus on koettu tärkeäksi uran jatkumisen kannalta. Lisäksi kirjoitelmista nousee esille pesäpallon parissa koetut tunteet ja elämykset sekä harrastuksen vaikutus arjen aikatauluttajana ja yleisen hyvinvoinnin lisääjänä.

Kuten olemme aiemmin todenneet, vanhemmat ovat olleet tärkeä tekijä naispesäpalloilijoiden urheiluun sosiaalistumisessa ja uran aloittamisessa lapsuudessa. Kyyditsemisen ja kannustamisen sekä huoltamisen lisäksi vanhempien tuki on toiminut nuoruus- ja aikuisiässäkin uran jatkumisen mahdollistavana tekijänä. Saamamme tulokset mukailevat Aarresolan ja Konttisen (2012b) Nuori urheilija -tutkimuksen tuloksia. Myös poikaystävän ymmärrys lajin vaatimuksiin on koettu tärkeäksi. Naispesäpallossa, jossa ammattilaisuus on harvinaista, työnantajan myönteinen suhtautuminen lajin harrastamiseen on mahdollistanut uran jatkumisen. Ellei työnantaja olisi joustava, pelaajan olisi taloudellisista syistä lähestulkoon mahdotonta jatkaa pelaajauraansa työelämän ohella. Näin pelaajat kirjoittavat tukijoukkojen merkityksestä kirjoitelmissaan:

> *”Toinen huono kausi (nuoruusiässä) putkeen pelillisesti ja pieni joukkuehengen rakoilu sai minut tosissani pohtimaan miksi teen tätä, miksi jaksan pelata edelleen. Tässä kohtaa poikaystävän ja vanhempien kannustus oli jälleen korvaamatonta. -- Enkä tässäkään voi jättää mainitsematta poikaystävääni, oikeastaan tässä kohtaa mieheni, kannustusta jatkaa pelaamista (aikuisiässä).” (p12)*

> *”Myös yksi syy, joka on varmasti vaikuttanut, on se, että poikaystävä pelaa myös, joten hänkin ymmärtää, että kotona ei paljon näy. -- Työssäkäyvänä pitää kiittää myös työnantajaa, joka joustaa minun aikataulujeni mukaan. Jos työnantaja ei*

*joustaisi, olisi pakko lopettaa, sillä pesiksestä tuleva raha on tuhka tuuleen, kun on lainat ja muut hoidettavana." (p6)*

Naispesäpalloilijat kokevat valmentajat ja valmentamisen tärkeänä osana uran jatkumista sekä nuoruus- että aikuisiässä. Valmentajilla he tarkoittavat sekä joukkueen omia valmentajia, että koulun urheiluluokan valmentajia. Etenkin nuoruusiässä pelaajien kirjoitelmista käy ilmi valmentajien roolin tärkeys monipuolisen ja laadukkaan harjoittelun mahdollistajina sekä kannustajina. Nuoruusiässä pelaajat ovat arvostaneet myös pitkään samana pysynyttä valmennusta ja toiminnan pitkäjänteisyyttä.

*"Koen, näin jälkeen päin ajateltuna, että minulla on ollut hyvät valmentajat heti alusta saakka." (p1)*

*"Yläasteella ja lukiossa (urheiluokalla) valmennus oli monipuolisempaa ja erilaista, kuin omissa harkoissa. Valmennuksessa kiinnitettiin paljon huomiota pesäpallon taktiseen puoleen ja roolitukseen. Harjoituksissa sain paljon itsevarmuutta, opastusta ja kannustusta, mitä en muualta saanut. Urheiluluokalla olo vahvisti minun käsitystäni, mitä haluan tehdä vielä vanhempanakin, pelata pesäpalloa." (p4)*

*"...valmennus omalla joukkueella on ollut kovatasoinen."(p10)*

*"Olin seuraamassa siskoni treenejä ja heitä oli silloin pariton määrä ja heidän valmentaja pyysi minua mukaan kopittelemaan ja lyömään. Hän näki minussa mitä ilmeisimmin potentiaalia, koska käski tulla seuraaviinkin treeneihin. Vieläkään en osaa sanoa olisinko palannut pesäpallon pariin, jos en olisi mennyt seuraamaan siskoni harjoituksia." (p11)*

Tutkimustuloksemme myötäilevät Hämäläisen (2003) kuvausta urheilijaa tyydyttävästä valmentajan ja urheilijan välisestä vuorovaikutussuhteesta. Aikuisiässä naispesäpalloilijat

arvostavat sitä, että heitä kunnioitetaan ja kuunnellaan. Pelaajat arvostavat myös valmentajien antamaa suoraa palautetta ja kovaa vaatimustasoa. Lisäksi valmentajien vahvuudeksi luetaan taito tarjota pelaajille uudenlaisia haasteita motivaation säilyttämiseksi ja lisäämiseksi. Valmentajien osoittama luottamus ja vastuu koetaan myös tärkeäksi.

> *”Kuten aikaisemmin mainitsin, valmennus oli hyvää ja kehityin. Valmentajat vaativat paljon, heiltä tuli palautetta, välillä myös painokelvotonta ja kovin suoraakin palautetta. Meitä piiskattiin parempiin ja parempiin suorituksiin, mutta ilmeisesti tiedettiin, että niihin kyettiin. Mutta ilman näitä luulen, etten olisi näitä kirjoittamassa.” (p1)*

> *”Valmentajilla on myös suuri vaikutus peli-ilon säilymiseen. Pelaajan kunnioitus ja kuunteleminen ovat tärkeää, ei yksivaltainen määrääminen.” (p7)*

> *”Perimmäiset syyt kaiken kaikkiaan koko urani jatkumiselle on ollut vaihteleva ja monipuolinen harjoittelu, uudet ärsykkeet, vastuu ja luottamus--” (p11)*

Tukijoukkojen ja hyvän valmentajan sekä monipuolisen valmennuksen lisäksi erilaiset tunnekokemukset ja elämykset ylläpitävät pelaajien peli-iloa ja -halua edesauttaen uran jatkumista. Peleissä ja harjoituksissa sekä joukkueen kanssa toimiessa pelaajat kertovat kokevansa ainutlaatuisia hetkiä ja tilanteita, joita tavallinen arkielämä ei välttämättä koskaan voisi tarjota. Laajan tunnekirjon lisäksi pelaajat mieltävät pesäpallon harrastamisen elämäntavaksi. Harjoitus- ja peliaikataulut rytmittävät arkea, ja kaikki muu elämä muotoutuu niiden ympärille. Pesäpalloharrastus on myös muokannut pelaajien elintapoja terveellisempään ja urheilullisempaan suuntaan, ja osa pelaajista kokee haluavansa jatkaa uraa, jotta nämä tekijät pysyisivät osana jokapäiväistä elämää.

# 9 POHDINTA

Tutkimuksessamme selvitimme, mitkä tekijät ovat olleet merkityksellisiä SM- tason naispesäpalloilijoiden uran jatkumisen kannalta sekä nuoruus- että aikuisiässä aina lajin huipulle saakka. Koska tutkimusten mukaan drop outia eli lajista poistumista tapahtuu 13−18-vuotiaiden pesäpalloilijoiden keskuudessa erityisen paljon (Lämsä 2002, Kansallinen liikuntatutkimus 2009−2010), on perusteltua miettiä, miten nuoret saataisiin pysymään lajin parissa.

Nuorten harrastustoimintaa on tarkasteltu paljon lajeittain ja lajiliitoittain (esim. Baker & Côté 2003; Mononen ym. 2014). Yksi keskeisimmistä ja yleisimmistä tutkimusnäkökulmista on ollut drop out -ilmiö (ks. esim. Molinero ym. 2006). Pesäpallo on ollut lajina mukana tutkimuksissa lähinnä harrastajamääriensä puolesta. Tutkimuksissa on selvinnyt, että lajin drop out -lukema on suuri (Lämsä 2002), mutta syitä pesäpalloharrastuksen loppumiseen ei ole tutkittu. Useissa lasten ja nuorten harrastustoiminnan loppumista tarkastelleissa tutkimuksissa (kts. esim. Sarrazin, Vallerand, Guillet, Pelletier & Cury 2002; Molinero ym. 2006; Aira, Kannas, Tynjälä, Villberg & Kokko 2013; Tiirikainen & Konu 2013) ja pro gradu -tutkielmissa (kts. esim. Tiirikainen 2012; Koskelo 2013) on pyritty löytämään syitä liikuntaharrastuksen loppumiseen. Tässä tutkimuksessa halusimme lajista pois putoamisen sijaan kiinnittää huomiota syihin, jotka ovat saaneet naispesäpalloilijat jatkamaan pelaajauraansa läpi drop out -kriittisten nuoruusvuosien aina lajin huipulle asti.

## 9.1 Tärkeimmät tulokset

Huipulle yltäneet naispesäpalloilijat kokivat uran jatkumisen kannalta tärkeimmiksi tekijöiksi joukkueen ja joukkuekavereiden sekä menestymisen ja kehittymisen halun. Muita tekijöitä, jotka mahdollistivat tai vaikuttivat positiivisesti uran jatkumiseen, olivat pelaajan tukijoukot (perhe, poikaystävä, puoliso ja työnantaja), hyvät valmentajat ja monipuolinen valmennus. Myös harrastuksen parissa koetut tunteet ja elämykset sekä harrastuksen vaikutus arjen aikatauluttajana ja yleisen hyvinvoinnin lisääjänä koettiin tärkeiksi uran jatkamista puoltaviksi tekijöiksi.

Joukkueen ja joukkuekavereiden merkitys naispesäpalloilijalle oli suuri. Pelaajat kokivat, että joukkue tarjoaa heille ympäristön ja yhteisön, johon kuuluminen on luontevaa ja turvallista. Joukkueen kanssa toimiessa pelaajat olivat kokeneet sellaisia tunteita ja elämyksiä, onnistumisen riemua ja pettymyksiä, joita urheilun ulkopuolinen elämä ei heille tarjoa. Yhdessä vietetyt hetket niin pelikentällä kuin sen ulkopuolella olivat synnyttäneet yhteisiä kokemuksia. Kokemusten aikaansaama tunnekirjo koettiin ainutlaatuiseksi ja joukkuetta yhdistäväksi tekijäksi. Pelaajien kokemat positiiviset tuntemukset voivat olla koko joukkueen tai yksittäisten joukkuekavereiden aikaansaamia. Joukkueessa pelaajat kokivat tulevansa hyväksytyiksi sellaisina kuin ovat. Myönteiset tunteet ja kokemukset joukkueen mukana olemisesta ja yhdessä toimimisesta ovat urheilijalle tärkeitä (Konttinen 2014, 18–19).

Naispesäpalloilijat kokivat joukkueessa mukana olemisen sosiaalista elämää rikastuttavana tekijänä. Joukkueessa toimiminen mahdollisti sekä olemassa olevien kaverisuhteiden ylläpitämisen, että uusien ystävyyssuhteiden solmimisen. Pelaajien kokemusten mukaan joukkueessa mukana oleminen kehittää ihmissuhdetaitoja, joita pelaajat tarvitsevat myös lajin ulkopuolella erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa. Joukkueessa pelaajat toimivat monenlaisten persoonien kanssa, ja heidän on opittava hyväksymään erilaisuutta. Joukkuelajeille on myös ominaista, että aikuisten sarjoissa pelaajien ikäjakauma saattaa olla laaja. Tutkimukseen osallistuneet naispesäpalloilijat osoittivat arvostusta kokeneempia joukkuetovereita kohtaan. Vanhempien pelaajien antama esimerkki sekä heiltä saadut neuvot koettiin tärkeinä. Joukkueen merkitys naispesäpalloilijan sosiaaliselle elämälle koettiin jopa niin tärkeänä, että osa pelaajista pohti, onko heillä enää kavereita joukkueesta ja urheilusta poisjäämisen jälkeen.

Tutkielmamme tulokset joukkueen ja joukkuekavereiden merkityksestä naispesäpalloilijalle puoltavat jo olemassaolevia tutkimustuloksia. Aikaisempi tutkimuskirjallisuus on osoittanut kavereiden merkityksen nuoren liikunta-aktiivisuudelle ja -harrastamiselle tärkeäksi (LIITU -tutkimuksen tuloksia 2014). Ystävien merkitys urheilijan urapolulla on suuri etenkin polun valintavaiheessa (Mononen ym. 2014, 14). Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytymistä tarkastelleesta LIITU -tutkimuksesta (2014) käy ilmi, että etenkin tytöille liikunnan sosiaaliset ulottuvuudet ovat tärkeitä motivaatiotekijöitä ja ne lisäävät liikuntaharrastuksen mielekkyyttä ja nautittavuutta.

Joukkueen ja joukkuekavereiden lisäksi halu kehittyä ja menestyä oli saanut naispesäpalloilijat jatkamaan uraansa lajin parissa. Sekä henkilökohtaiset että joukkueen yhteiset tavoitteet, tavoitteita kohti eteneminen ja mahdollisuus menestyä motivoivat pelaajia. Suurin osa tutkimukseen osallistuneista pelaajista oli menestynyt jo lapsuudessa tai nuoruudessa joko joukkuetasolla tai henkilökohtaisesti. Pelaajien meriitteihin lukeutuivat muun muassa junioreiden SM- mitalit, arvo-otteluihin valituiksi tulemiset sekä muut henkilökohtaiset huomionosoitukset. Kirjoitelman laatineet naiset ihailivat lapsuudessa ja nuoruudessa pääsarjatasolla pelanneita pelaajia ja haaveilivat tulevaisuudessa itsekin Superpesisurasta. Vaikka naispesäpalloilijat olivat menestyneet jo juniorivuosinaan ja haaveilivat urasta naispesäpallon huipulla, suurin syy harrastustoiminnan jatkumiselle oli kuitenkin se, että pesäpallon pelaaminen ja joukkueessa mukana oleminen oli hauskaa. Toiminnan mielekkyyttä ei vähentänyt myöskään se, että etenkin viimeisinä juniorivuosina naispelaajien silloin edustamat joukkueet tavoittelivat menestystä. Päinvastoin, kovat tavoitteet yhdistettynä entistä monipuolisempaan ja laadukkaampaan harjoitteluun lisäsivät useiden pelaajien mielenkiintoa pesäpalloa kohtaan.

Yksi askel kohti unelmien ja tavoitteiden täyttymistä oli pääsy naisten Superpesiksen harjoitusrinkiin. Se mahdollisti oman potentiaalin esiintuomisen ja siten mahdollisuuden vakiinnuttaa paikkansa naisten joukkueessa. Taistelu pelipaikoista oli ollut kovaa, eikä asema joukkueessa ollut ollut itsestäänselvyys. Tällainen kilpailutilanne oli omiaan lisäämään halua kehittyä ja jatkaa uraa kohti naispesäpallon huippua. Pelaajat olivat myös valmiita vaihtamaan seuraa, mikäli kasvattajaseura ei pystynyt tarjoamaan heille riittävästi haasteita tai mahdollisuutta kehittyä pelaajana.

Kun huipun saavuttaneet naispelaajat olivat vakiinnuttaneet paikkansa Superpesis-joukkueessa, he halusivat kehittyä yhä paremmiksi pelaajiksi. Tavoitteena heillä oli pelinjohtajan antaman vastuun lisääminen tai uuden roolin saaminen ja omaksuminen. Paikka pääsarjatason joukkueessa ei riittänyt pelaajille, vaan halu onnistua ja nostaa omaa suoritustasoa motivoi heitä entisestään. Lisäksi joukkueen sisällä tapahtuneet pelaaja- ja roolimuutokset toivat lisää motivaatiota. Näin kokivat myös ne, joita nämä muutokset eivät suoranaisesti koskettaneet.

Aikuisiässä naispelaajien kirjoitelmissa korostui joukkueena menestymisen tärkeys. Joukkueen sijoittuminen kärki- tai mitalisijoille naisten Superpesiksessä lisäsi menestymisen nälkää entisestään. Sen myötä pelaajien halu kasvattaa myös omaa rooliaan lisääntyi merkittävästi. Uran jatkumisen kannalta oli tärkeää, että naispelaajat kokivat voivansa kehittyä pelaajina, vaikka lajin huippu olikin jo saavutettu. Halu kehittyä ja saada lisää vastuuta on ominaista huipun saavuttaneille naispesäpalloilijoille yhtä lailla ennen menestymistä kuin sen jälkeenkin.

Kirjoitelmien perusteella naispesäpalloilijat olivat olleet suurimman osan pelaajaurastaan motivoituneita harjoittelemaan ja tekemään töitä menestyksen eteen. Kertomukset halusta menestyä ja kehittyä viestivät ennen kaikkea pelaajien vahvasta sisäisestä motivaatiosta lajin harrastamista kohtaan. Pesäpallo tai urheilu itsessään oli palkitsevaa ja positiivisia elämyksiä tarjoavaa (vrt. Konttinen 2014, 18–19). Etenkin naispesäpalloilijoiden vanhemmat ja valmentajat yhdessä joukkueen ja joukkuekavereiden kanssa olivat toiminnallaan pystyneet luomaan sellaisen sisäistä motivaatiota tukevan toimintaympäristön ja ilmapiirin, josta Jaakkolakin (2010, 155−156) kirjoittaa. Ulkoisen motivaation piirteitä ilmeni ainoastaan yhden naispelaajan kirjoitelmassa, ja tämänkin pelaajan kohdalla ulkoisen motivaation vaikutus uran jatkumiseen oli vain hetkellistä. Pelaaja oli kokenut urheiluun liittyvän toiminnan muuttuneen pakonomaiseksi. Oli pakko onnistua. Oli pakko menestyä. Tämän ainoan kerran pelaajan uran jatkumiseen oli vaikuttanut myös pesäpallosta saatava rahallinen palkkio. Tämän pelaajan uran jatkumisen kannalta oli onni, että ulkoiset motivaatiotekijät toimivat vain lyhyellä aikavälillä, sillä ulkoisten motivaattoreiden vaikutus ei tue pitkäjänteistä harrastustoimintaa (ks. Jaakkola 2010, 118).

Joukkueen ja joukkuekavereiden sekä halun kehittyä ja menestyä lisäksi muita uran jatkumisen kannalta tärkeitä tekijöitä huippunaispesäpalloilijoiden kirjoitelmien mukaan olivat tukijoukot, hyvät valmentajat ja monipuolinen valmennus, lajin parissa koetut tunteet ja elämykset sekä harrastuksen vaikutus arjen aikatauluttajana ja yleisen hyvinvoinnin lisääjänä. Pelaajien tukijoukkoihin lukeutuivat pelaajan vanhemmat, poikaystävä tai puoliso ja työnantaja. Jokainen näistä oli tukenut pelaajaa omalla tavallaan. Vanhempien merkitys pelaajan uralle ja sen jatkumiselle oli ollut suurinta lapsuudessa ja nuoruusiässä. Vanhemmat mahdollistivat naispelaajien harrastamista kolmen K:n periaatetta mukaillen: kuljeta, kannusta, kustanna. Vuosien saatossa vanhempien merkitys naispelaajan uran jatkumiselle väheni. Nämä tulokset

ovat yhteneväiset olemassa olevan tutkimustiedon kanssa (esim. Lehmuskallio 2011; Aarresola & Konttinen 2012a: 2012b; Salasuo ym. 2015, 94). Poikaystävä tai puoliso oli tukenut uran jatkumista osoittamalla ymmärrystä ja myönteistä suhtautumista lajia ja sen vaatimuksia kohtaan. Myös työnantajan joustavalla ja positiivisella suhtautumisella oli ollut myönteinen vaikutus uran jatkumiseen. Ilman tätä pelaaminen lajin huipulla olisi ollut hankalaa niin taloudellisista kuin aikataulullisista syistä.

Naispelaajat kokivat hyvät valmentajat ja monipuolisen valmentamisen uran jatkumisen kannalta tärkeänä sekä nuoruus- että aikuisiässä. Hyvän valmentajan ominaispiirteiksi pelaajat luonnehtivat samoja asioita kuin Hämäläinen (2003) lisensiaatintutkimuksessaan. Näitä piirteitä olivat kyky antaa täsmällistä palautetta, kuunnella ja kunnioittaa pelaajia sekä osoittaa luottamusta heitä ja heidän suorituksiaan kohtaan. Lisäksi valmentajien vahvuudeksi koettiin pelaajien motivoiminen uusilla haasteilla. Tällä pelaajat tarkoittivat joko mahdollisuutta uuden tai entistä suuremman roolin saamiseen. Vaihteleva ja monipuolinen harjoittelu sekä siitä saadut uudenlaiset ärsykkeet lukeutuivat myös hyvän valmentajan ja valmennuksen ominaispiirteisiin.

Lajin parissa koetut tunteet ja elämykset antoivat myös syyn jatkaa uraa. Erilaiset tunnekokemukset ylläpitivät naispelaajien peli-iloa ja -halua. Pelaajat kokivat lajin parissa ilmenneiden tunteiden olleen sellaisia, joita urheilun ulkopuolinen elämä ei ollut heille tarjonnut. Tunteiden ja elämysten merkitys urheilijalle oli suurempi aikuisiässä kuin nuoruudessa. Naispelaajien uran jatkumiseen oli vaikuttanut lisäksi pesäpalloharrastamisen mieltäminen elämäntavaksi. Urheileminen aikataulutti arkea, ja muu elämä mukautui sen ympärille. Urheilu oli vaikuttanut myönteisellä tavalla myös naispelaajien elintapoihin. Pelaajat kokivat uraansa jatkamalla ylläpitävänsä urheilullista ja terveellistä elämäntyyliä. Harjoitusolosuhteista ja niiden vaikutuksesta uran jatkumiselle pelaajat eivät puhuneet mitään. Samalla tavalla mainitsematta jäivät seuran ja yhteistyökumppaneiden panos urheilutoiminnan mahdollistajina. Lajin toimintaympäristön tuntien pelaajat olisivat saattaneet mainita jotain näistä asioista.

## 9.2 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuuden mittarina toimii tutkija itse kaikkine tutkimusprosessin aikana tehtyine valintoineen (Eskola & Suoranta 2003, 210). Tutkimuksen luotettavuus koostuu useista eri asioista, kuten sopivin menetelmin suoritetusta aineistonhankinnasta, useista tutkimusprosessiin liittyvistä valinnoista ja perusteluista sekä ansioituneesta aineiston analysoinnista ja pohdinnasta. Laadullisessa tutkimuksessa tärkein luotettavuuteen liittyvä yksittäinen seikka lienee kuitenkin tutkijan tarkka selostus tutkimuksen toteuttamisesta (Hirsjärvi ym. 2007, 227).

Laadullisessa tutkimuksessa tutkijan kyky toimia mahdollisimman objektiivisesti tutkimusta tehdessään on tärkeää. Objektiivisuuden tavoittelu lähtee oman subjektiivisuuden tiedostamisesta (Eskola & Suoranta 2003, 17). Tutkimuksen luotettavuutta lisätäkseen tutkijan tulisi siis pyrkiä pitämään omat henkilökohtaiset asenteet, arvot ja uskomukset erillään tutkimuksesta. Vaikka tutkija pyrkii toiminnallaan absoluuttiseen objektiivisuuteen, on kuitenkin todettava, ettei ihminen voi koskaan täysin irrottautua omista aatteista ja kokemusmaailmastaan. (Eskola & Suoranta 2003, 17–18)

Entisinä huippunaispesäpalloilijoina pystyimme samaistumaan tutkimukseen osallistuneiden naispesäpalloilijoiden kokemuksiin uran jatkumiseen vaikuttaneista tekijöistä. Toimintakenttä, jolla tutkittavamme toimivat, oli meille hyvin tuttu. Edellä mainituilla tekijöillä oli tutkimuksen luotettavuuden näkökulmasta katsottuna sekä tutkimusta edistäviä, että haittaavia vaikutuksia. Lajin insaidereina (vrt. Koski 2004) meidän ei tarvinnut erikseen tutustua naispesäpallon sisällä ja sen taustalla vaikuttaviin tekijöihin, asenteisiin ja koko organisaation toimintaan. Meillä oli myös käsitys siitä, mitä on olla huippupesäpalloilija, ja mitä kansalliselle huipulle pääseminen voi joukkueurheilijalta vaatia. Alusta asti tiedostimme, että vaikka kokemuksemme urheilijan polun kulkemisesta lajin aloittelijasta aina huipulle saakka on varmasti monilta osin yhteneväinen tutkimukseen osallistuvien pelaajien kanssa, yksikään pelaajapolku ei kuitenkaan ole samanlainen. Tutkittavien taustojen ja lajin tuttuus sisältää myös haittapuolia, jotka kiteytyvät Esiymmärrys -osiossa esiin tulleisiin seikkoihin. Tiedostimme, että kohdallamme oman kokemusmaailman ja ennakko-oletusten vuoksi sulkeistaminen voisi olla hankalaa. Omat kokemukset ja käsitykset lajista ovat niin syvälle juurtuneita, että niitä on mahdotonta sysätä

sivuun tutkimuksen ajaksi. Toisaalta sulkeistamisen haaste ja sen tiedostaminen näyttäytyi myös aineiston käsittelyssä ja tutkimustulosten analysoimisessa. Suhtauduimme kriittisesti ja kyseenalaistaen kirjoitelmista esiin nousseista seikoista tekemiimme tulkintoihin. Pohdimme vastaavatko tekemämme tulkinnat todellisuutta, vai heijastelevatko tekemämme tulkinnat omaa kokemusmaailmaamme. Vaikka sulkeistaminen osoittautui hankalaksi, koimme, että tutkimuskontekstin tuttuus vaikutti kykyymme tulkita naispesäpalloilijoiden kirjoitelmia tarkemmin kuin lajista vähemmän tietävä.

Arvioitaessa tutkimuksen luotettavuutta tutkimuksessa käytettyjen menetelmien suhteen, keskeiseksi tekijäksi muodostui aineistonhankintamenetelmä. Toisin kuin useimmissa laadullisissa tutkimuksissa (ks. esim. Eskola & Suoranta 2003, 85; Hirsjärvi ym. 2007, 200) päädyimme haastattelujen sijaan käyttämään tutkimusaineiston hankinnassa kirjoitelmia. Koimme, että haastatteluissa tunnettavuus olisi voinut muodostua suuremmaksi esteeksi mahdollisimman todenmukaisen aineiston saamiseksi kuin kirjoitelmien kohdalla. Joidenkin pelaajien saattoi olla helpompi kirjoittaa meille kuin kertoa asioista kasvotusten. Epäilimme myös omaa kykyämme objektiivisen haastattelun suorittamiseen. Koimme, että lajin insaidereina keskustelu olisi saattanut kulkea meidän johdattelemana omien ennakko-oletustemme suuntaan. Kirjoitelmien myötä pelaajat saivat päättää itse, mistä asioista kertoivat ja mitä pitivät merkittävinä, ja jättää kertomatta ne asiat, joita eivät halunneet muistella.

Tuttuus asetti haasteita tutkimukselle myös kirjoitelmien kirjoitusvaiheessa. Tutulle tutkijalle kirjoittaminen saattoi saada aikaan sen, että kirjoittaja jätti kertomatta asioita, jotka hän koki hyvin henkilökohtaisina tai itsestäänselvyyksinä meille lajin insaidereille (vrt. Eskola & Suoranta 2003, 122–123). Pohdimme, että kilpakumppanin taustat omaaville tutkijoille ei välttämättä haluttu paljastaa kaikkein omakohtaisimpia asioita omasta urasta. Tutkimusaineistoa käsitellessämme teimme myös huomioita ja oletuksia, että juuri tuttuuden vuoksi pelaajat saattoivat jättää kertomatta asioita, joita he tiesivät meidän tietävän. Kirjoitelmien ohjeistuksessa olisimme voineet painottaa, että tutkittavat laatisivat kirjoitelmat ikään kuin sellaiselle henkilölle, joka ei tunne heidän taustoja tai urapolkuja. Siinä missä tutkijoiden ja tutkittavien tuttuus asetti haasteita tutkimuksen teolle, se saattoi myös edesauttaa asioiden esille tuomista. Toisaalta joidenkin pelaajien saattoi olla helpompi avata uran eri vaiheita monitahoisemmin tutuille tutkijoille. Kirjoitelmien sisältöön oli voinut vaikuttaa myös pelaajan elämäntilanne kirjoitelman laatimishetkellä ja senhetkinen ryhmähenki joukkueessa.

Aineiston analysoinnissa tutkimuksen luotettavuutta pyrittiin edistämään sillä, että me tutkijoina laadimme ensin aineistosta omat analyysimme ja tulkintamme. Tällä tavalla toimimalla halusimme selvittää, nostammeko aineistosta esille samoja asioita, vai poikkeavatko antamamme merkitykset ja tulkinnat toisistaan. Totesimme, että saamamme vastaukset olivat yhteneväiset. Lisäksi luotettavuutta lisäsi se, että toteutimme aineiston analyysiä tämän tutkimuksen taustafilosofiaa ja hermeneuttisen kehän mallia mukaillen palaten aineistoon yhä uudelleen ja uudelleen.

Tutkimusta tehdessä nousee esiin myös kysymys tutkimuksen eettisyydestä, toiminnan arvoista, normeista ja inhimillisyydestä. Tutkimuseettiset kysymykset liittyvät sekä tiedon hankintaan, että tiedon käyttöön liittyviin seikkoihin (Eskola & Suoranta 2003, 52). Eettisyyttä voidaan arvioida tieteen tekemiselle asetettujen normien täyttymisen näkökulmasta, mutta myös siten, kunnioittaako tutkija tutkimukseen osallistuvien oikeuksia ja yksityisyyttä, noudattaako hän vaitiolovelvollisuutta ja käyttääkö hän tutkimusaineistoaan tarkoituksenmukaisesti. Toisten ihmisten avulla hankittu aineisto pakottaa tutkijan pohtimaan tutkittavien ihmisarvon suojelua, loukkaamattomuutta, sekä yksilöllisyyden kunnioittamista. Ihmisarvon kunnioittaminen on pyrkimystä itsemääräämisoikeuden, vahingoittumattomuuden ja yksityisyyden turvaamiseen. (Kuula 2006, 11). Mitä arkaluontoisemmasta tai henkilökohtaisemmasta ilmiöstä on kyse, sitä vakavammin tutkijan on eettisiin kysymyksiin suhtauduttava.

Tutkimuseettiset kysymykset olivat keskeisessä asemassa myös meidän tutkimuksessamme niin tutkimusaineistoa hankittaessa kuin aineistoa käsiteltäessäkin. Ihmisarvon kunnioittamiseen ja ihmisen itsemääräämisoikeuteen (Hirsjärvi ym. 2007, 25) viitaten tutkimukseemme osallistuminen oli naispelaajille vapaaehtoista. Kerroimme pelaajille tutkimuksesta, sen menetelmistä ja tavoitteista. Tämän jälkeen pelaajat päättivät osallistumisestaan tutkimukseen. Pelaajat olivat tutkimukseen mukaan lähtiessään tietoisia siitä, että heidän henkilöllisyytensä ei tule missään vaiheessa selviämään tutkimusraportista, ja että heidän laatimansa kirjoitelmat tuhotaan tutkimuksen valmistumisen jälkeen. Mikäli pelaaja halusi jäädä kesken kaiken pois tutkimuksesta, se oli mahdollista.

Yksityisyyden ja anonyymiyden turvaamiseksi käsittelimme aineistoa koodinimillä ja säilytimme kirjoitelmia ulkopuolisten ulottumattomissa. Kerroimme tutkittaville, että tulisimme käsittelemään tutkimusaineistoa luottamuksellisesti. Edelleen tutkimukseen osallistuneiden yksityisyyden ja anonyymiyden kunnioittamiseen viitaten käytimme pelaajien kirjoitelmista esiin nousseita kommentteja tutkimuksessamme vain kirjain−numero -koodeilla. Sekä pelaajien että heidän edustamiensa joukkueiden ja seurojen yksityisyyttä suojataksemme päädyimme tuomaan esille vain sarjatason ja menestyksen SM- tasolla.
Kirjoitelmissa pelaajat sivusivat myös asioita, jotka liittyivät joukkuekavereiden tai pelinjohtajien nimiin tai muihin tunnistettavuutta oleellisesti lisääviin seikkoihin. Vältimme tietoisesti käyttämästä sitaateissa tällaisia kirjoitelmien osia.

### 9.3 Ajatuksia tulosten sovellettavuudesta ja jatkotutkimuksista

Tutkimuksemme on ensimmäisiä nimenomaan pesäpalloilijan urapolkuun ja sen jatkumiseen keskittyneitä tutkimuksia tai opinnäytetöitä. Suomessa joukkueurheilua koskettava tutkimus on suuntautunut enimmäkseen kansainvälisesti harrastettaviin lajeihin (esim. Aarresola & Konttinen 2012b; Salasuo ym. 2015), ja koska pesäpalloa harrastetaan kilpaurheilumielessä vain kansallisesti, siitä ei ole saatavilla kansainvälisiä tutkimuksia. Lajin harrastajamääriin ja runsaaseen drop outiin viitaten (ks. Lämsä & Mäenpää 2002; Laine & Lämsä 2011) koemme, että tämän kaltaiselle tutkimukselle on tarvetta. Pesäpallossa, kuten monissa muissakin urheilulajeissa, lajin harrastajamäärät laskevat merkittävästi drop out -kriittisten ikävuosien aikana. Paneutumalla tähän kansanterveydellisestikin tärkeään ilmiöön koimme tämän tutkimuksen avulla voivamme antaa keinoja myös muiden lajien kohdalla ilmenevän drop outin vähentämiseen ja lasten ja nuorten fyysisen aktiivisuuden lisäämiseen.

Tutkimuksemme tulokset osoittavat, että naispesäpalloilijoiden uran jatkumiseen sekä nuoruus- että aikuisiässä vaikuttavat joukkue ja joukkuekaverit sekä halu menestyä ja kehittyä. Kuitenkin nuoruus- ja aikuisiässä tutkimuksen päätulosten suhteen on nähtävissä vivahde-eroja. Nuoruusiässä joukkue ja joukkuekaverit liittyivät urheiluun sosiaalistumiseen ja ryhmäytymiseen, kun taas aikuisiässä korostui enemmänkin tunteiden ja kokemusten jakamisen tärkeys joukkuekavereiden kanssa. Aikuisena pelaajat osaavat nähdä laajemmassa mittakaavassa sen, mitä joukkueurheilu on heille antanut. He pystyvät arvioimaan myös lajin

antia urheilun ulkopuoliseen elämään, kuten opittujen sosiaalisten taitojen hyödynnettävyyttä työelämässä. Nuoruusiässä vastaavanlaisten pohdintojen tekeminen on vähäisemmän elämänkokemuksen vuoksi haastavaa, ellei jopa mahdotonta. Tällaisten asioiden ymmärtäminen vaatii usein omakohtaisia kokemuksia ja elettyjä elinvuosia, jotta peilaaminen menneisyyteen on mahdollista.

Tässä tutkimuksessa aineisto perustui pelaajien kirjoittamiin muisteloihin. Tutkimuksellisesta näkökulmasta olisi ollut hedelmällisempää ja tulosten kannalta luotettavampaa teetättää kirjoitelmia säännöllisin väliajoin, esimerkiksi aina kilpailukauden päätteeksi. Tällöin aika ei olisi päässyt vääristämään tuloksia, kun koetut asiat olisivat olleet vielä pelaajien tuoreessa muistissa. Nuorten pelaajien antamat merkitykset uran jatkumiselle drop out -kriittisten vuosien aikaan tulisi kerätä talteen silloin kun asia on heille ajankohtainen. Tätä toimintatapaa voisi hyödyntää mahdollisissa jatkotutkimuksissa.

Suurin osa kirjoitelman laatineista pelaajista oli saavuttanut lapsuudessa tai nuoruudessa SM-tason mitalin tai mitaleja, saanut osakseen henkilökohtaista arvostusta, esimerkiksi tulemalla valituksi arvo-otteluun, tai tuntenut omaavansa potentiaalia kuuluessaan joukkueen parhaimmistoon. Nämä lapsena tai nuorena menestyneet naispelaajat kokivat, että halu menestyä ja kehittyä oli saanut heidät jatkamaan uraansa aina lajin huipulle asti. Tutkimusaineistostamme ei käynyt ilmi, oliko halu menestyä seurausta jo saavutetusta menestyksestä vai unelmointia mahdollisesta menestyksestä. Yhtenä jatkotutkimusaiheena tai vertailukohteena tälle tutkimukselle olisi mielenkiintoista selvittää, millainen on niiden lapsi- ja nuorisopesäpalloilijoiden urapolku, jotka eivät ikinä saavuta mitään joukkuetasolla tai henkilökohtaisesti, ja mitkä tekijät saavat heidät jatkamaan uraansa aina Superpesistasolle asti. Vaikka tässä tutkimuksessa menestyminen lapsuus- ja nuoruusiässä näytti vaikuttaneen positiivisesti uran jatkumiseen, emme voi olettaa, että se takaisi uran jatkumisen aina lajin huipulle asti. Toisaalta myöskään menestyksen puute lapsuudessa ja nuoruudessa ei voi estää uran jatkumista pääsarjatasolle saakka.

Tutkimustulostemme mukaan naispesäpalloilijoiden urheiluun sosiaalistumiseen olivat ennen kaikkea vaikuttaneet pelaajan vanhemmat, valmentajat, joukkuekaverit, koulu ja liikunnanopettajat. Myös esikuvien voidaan nähdä olleen tärkeässä asemassa

naispesäpalloilijoiden urheiluun sosiaalistumisen ja lajikiinnittymisen kannalta. Olemassa olevaan tutkimustietoon verrattuna oli yllättävää, että näinkin pienestä aineistosta nousi esille koululiikunnan ja liikunnanopettajan positiivinen merkitys naispesäpalloilijoiden urapoluille, sillä aiemmissa tutkimuksissa nämä ovat näyttäytyneet lähinnä merkityksettöminä tai jopa nuorten liikuntainnostusta vähentävinä tekijöinä (Lehmuskallio 2011; Aarresola & Konttinen 2012b). Näyttää siltä, että opettajan ollessa jonkin tietyn lajin insaideri, hänen vaikutuksensa oppilaan urheiluun sosiaalistumiselle on merkityksellinen. Sen sijaan, jos opettaja ei ole oppilaan harrastaman lajin insaideri, tai oppilas ei harrasta opettajan harrastamaa lajia, koululiikunnan ja opettajan merkitys lapsen tai nuoren liikuntaan sosiaalistumiselle on vähäinen. Tämä saa meidät tulevat liikunnanopettajat pohtimaan työmme merkitystä lasten ja nuorten liikuttajina ja vaikutusvaltaamme urheilijan urapolun vaikuttajina.

Naispesäpalloilijoiden uran jatkumiseen vaikuttaneita tekijöitä oli monia. Tässä tutkimuksessa tutkittava ilmiö oli hyvin tarkoin kohdennettu ja tutkimusjoukko rajattu. Ilmiön tutkiminen pro gradu -tutkielman laajuisessa työssä ei anna oikeutta tutkimustulosten yleistämiseen, mutta se ei ole ollut tarkoituskaan. Tämän tutkimuksen perimmäisenä tarkoituksena oli herättää lukijaa pohtimaan joukkueurheilussa ilmenevää drop out -ilmiötä käänteisestä näkökulmasta käsin. Tiedostamalla uran jatkumiseen yhteydessä olevia tekijöitä niin nuoruus- kuin aikuisiässä pelaajien urapolkuihin voidaan pyrkiä vaikuttamaan myönteisellä tavalla. Vaikka tutkimuskohteenamme ollut pesäpallo on maailmanlaajuisesti katsottuna pieni laji, tutkimustuloksemme ovat siirrettävissä myös muihin joukkuelajeihin. Toiveenamme on, että tässä tutkimuksessa esille tulleiden tietojen myötä lasten ja nuorten liikunnan ja urheilun parissa työskentelevät toimijat kiinnittävät jatkossa enemmän huomiota ryhmä- tai joukkuehengen luomiseen ja pätevyyden tunteen kokemisen mahdollistamiseen etenkin nuorten urheilijoiden kohdalla samalla urheilijoiden sisäistä motivaatiota ruokkien. Tällä tavalla toimimalla lajin piirissä ilmenevää drop outia voitaisiin pyrkiä vähentämään. Liikuntaharrastuksen parissa pysyminen vaikuttaisi positiivisesti myös tällä hetkellä huolta aiheuttavan lasten ja nuorten fyysisen aktiivisuuden lisääntymiseen.

## LÄHTEET


Aarresola, O. & Konttinen, N. 2012a. Vanhemmat moni-ilmeinen vaikuttaja kilpaurheiluun sosiaalistumisessa. Liikunta & Tiede 49 (6), 29−35.

Aarresola, O. & Konttinen, N. 2012b. Nuori urheilija- tutkimus: 14−15- vuotiaiden joukkueurheilijoiden harjoittelu, urheilupolut ja mikroympäristö. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus. KIHU:n julkaisusarja, nro 30. Viitattu 7.7.2015. www.kihu.fi.

Aira, T., Kannas, L., Tynjälä, J., Villberg, J. & Kokko, S. 2013. Liikunta-aktiivisuuden väheneminen murrosiässä. Teoksessa Miksi murrosikäinen luopuu liikunnasta? Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2013:3. Helsinki: Valtion liikuntaneuvosto. 12−31.

Alasuutari, P. 2007. Laadullinen tutkimus. 3. uudistettu painos. Tampere: Vastapaino.

Antikainen, A. 1998. Kasvatus, elämänkulku ja yhteiskunta. Helsinki: WSOY.

Antikainen, A., Rinne, R. & Koski, L. 2006. Kasvatussosiologia. 3.uudistettu painos.Helsinki: WSOY.

Baker, J. & Côté, J. 2003. Sport-Specific Practice and the Development of Expert Decision-Making in Team Ball Sports. Journal of Applied Sport Psychology 15:12−25.

Carlson, R. 1988. The Socialization of Elite Tennis Players in Sweden: An Analysis of the Players´ Backgrounds and Development. Sociology of Sport Journal 5 (3) 241−256.

Costa, B. 2015. What Finland Can Teach America About Baseball. The Wall Street Journal. 9.7.2015. Viitattu 28.6.2016. www.wsj.com/articles/what-finland-can-teach-america-about-baseball

Côté, J., Ericsson, K.A. & Law, M.P. 2005. Tracing the Development of Athletes Using Retrospective Interview Methods: A Proposed Interview and Validation Procedure for Reported Information. Journal of Applied Sport Psychology. 17 (1), 1–19.

Côté, J., Baker, J. & Abernethy, B. 2007. Practise and Play in the Development of Sport Expertise. Teoksessa G.Tenenbaum & R.C. Eklund (toim.) Handbook of Sport Psychology. 3rd edition. Hoboken: Wiley, 184–202.

Côté, J. & Fraser-Thomas, J. 2008. Play, practice, and athlete development. Teoksessa: D. Farrow, J. Baker & C. MacMahon (toim.). Developing elite port performance: Lesson from theory and practice. New York: Routledge, 17−28.

Côté, J., Lidor, R. & Hackfort, D. 2009. ISSP Position Stand: To Sample or to Specialize? Seven Postulates about Youth Sport Activities that Lead to Continued

Participation and Elite Performance. International Journal of Sport & Exercise Psychology 7, 7–17.

Ericsson, A., Krampe, R. T. & Tecsh-Römer, C. 1993. The Role of Deliberate Practice in the Acquisition of Expert Performance. Psychological Review 100 (3), 363–406.

Eskola, J. & Suoranta J. 2003. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 6. uudistettu painos. Tampere: Vastapaino.

Heikkinen, H. L. T. 2000. Tarinan mahti. Narratiivisuuden teemoja ja muunnelmia. Teoksessa Tiedepolitiikka 4/00. Edistykselllinen tiedeliitto ry. 47−58.

Heikkinen, H. L. T. 2007. Narratiivinen tutkimus - todellisuus kertomuksena. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.). Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. 2. korjattu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS- kustannus, 142−158.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Huhta, H. & Nipuli, S. 2011. Askelmerkkejä lasten ja nuorten nykyaikaiseen kilpaurheiluun. Katsaus kansainvälisiin ja kotimaisiin urheilujärjestelmiin ja malleihin. Nuorisotutkimusverkoston/Nuorisotutkimusseuran & Nuoren Suomen verkkojulkaisuja 40. Viitattu 4.7.2016. www.nuorisotutkimusseura.fi.

HuMu. 2012. Suomalaisen huippu-urheilun muutos. Huippu-urheilun muutosryhmän loppuraportti. Helsinki: Olympiakomitea.

Hämäläinen, K. 2003. Enemmän kuin valmentaja? Valmentaja urheilijoiden kirjoituksissa. Jyväskylän yliopisto, Liikuntapedagogiikan lisensiaatintutkimus.

Hämäläinen, K. 2014. Valmentajan ja urheilijan välinen ihmissuhde. Teoksessa K. Mononen, O. Aarresola, P. Sarkkinen, J. Finni, S. Kalaja, A. Härkönen & M.Pirttimäki (toim.). Tavoitteena nuoren urheilijan hyvä päivä 2014. Urheilijan polun valintavaiheen asiantuntijatyö. KIHUn julkaisusarja, nro 46, 61−66.

Härkönen, U. 2007. Teorian ja tutkimuskohteen vuorovaikutus – Bronfenbrennerin ekologinen systeemiteoria ihmisen kehittymisestä. Teoksessa A. Niikko, I. Pellikka & E. Savolainen (toim.) Oppimista, opetusta, monitieteisyyttä. Joensuun yliopisto. Savonlinnan opettajankoulutuslaitos. 21−39. Viitattu 9.5.2016. http://sokl.uef.fi/verkkojulkaisut/monitiet/pdf/harkonen.pdf.

Jaakkola, T. 2010. Liikuntataitojen oppiminen ja taitoharjoittelu. Jyväskylä: PS- kustannus.

Jyväskylän yliopiston museo. 1997. Kunnian kentät. Pesäpallon 75- vuotisjuhlanäyttely. Viitattu 20.6.2016. http://www.jyu.fi/tdk/museo/pesapallo/kunnia.htm.

Kansallinen liikuntatutkimus (LIITU). 2010. Kansallinen liikuntatutkimus 2009−2010. Lapset ja nuoret. SLU:n julkaisusarja 7/2010. Suomen Liikunta ja Urheilu ry.

Kihu. 2011. Pesäpallolla suurimmat yleisömäärät naisten palloilusarjoissa. Viitattu 29.6.2016. www.kihu.fi/faktapankki/.

Kiviniemi, K. 2015. Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa R. Valli & J. Aaltola (toim.). Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS- kustannus.

Konttinen, N. 2014. Innostuksesta intohimoon. Teoksessa K. Mononen, O. Aarresola, P. Sarkkinen, J. Finni, S. Kalaja, A. Härkönen & M. Pirttimäki (toim.). Tavoitteena nuoren urheilijan hyvä päivä 2014. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus. Kihun julkaisusarja, nro 46, 18−21.

Korkiamäki, R. & Ellonen, N. 2010. Ikätoverisuhteet sosiaalisina resursseina yläkouluiässä. Nuorisotutkimus 28 (3), 18–35. Viitattu 26.6.2016. http://elektra.helsinki.fi/oa/0780-0886/2010/3/ikatover.pdf

Korkiamäki, R. 2013. Kaveria ei jätetä! Sosiaalinen pääoma nuorten vertaissuhteissa. Tampereen yliopisto. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 137.

Koskelo, K. 2013. Drop out -ilmiö murrosiässä − laadullinen tapaustutkimus kuuden yläkoulun yhdeksännen luokan oppilaan liikuntaharrastuksen lopettamiseen vaikuttaneista tekijöistä. Pro gradu. Jyväskylän yliopisto. Liikuntakasvatuksen laitos.

Koski, P. 2004. Liikuntasuhde. Teoksessa K. Ilmanen (toim.) Pelit ja kentät. Kirjoituksia liikunnasta ja urheilusta. Jyväskylän yliopisto, Liikunnan sosiaalitieteiden laitos. Tutkimuksia 3/2004, 189−208.

Kovanen, R. & Paananen, A. 2009. Lentopallo. Teoksessa H. Hakkarainen, T. Jaakkola, S. Kalaja, J. Lämsä, A. Nikander & J. Riski. Lasten ja nuorten urheiluvalmennuksen perusteet. Lahti: VK- Kustannus Oy. 413−416.

Kuula, A. 2006. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.

Laine, K. & Lämsä, J. 2011. Lisenssiselvitys 2010. Jari Lämsän postittama sähköinen materiaali.

Laine, T. 2007. Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS- kustannus, 29−51.

Lehmuskallio, M. 2011. Ei VilleGalle vaan vertaiset, valmentajat ja vanhemmat – lasten ja nuorten näkemyksiä liikuntakiinnostukseensa vaikuttajista. Liikunta & Tiede 48 (6), 24−31.

Leino, H. 2007. Yleinen ongelma, yksi tapaus. Teoksessa M. Laine, J. Bamberg & P. Jokinen (toim.). Tapaustutkimuksen taito. Helsinki: Gaudeamus. 214−227.

Lämsä, J. & Mäenpää, P. 2002. Kuinka moni lopettaa. Tietoja ja näkemyksiä nuorten liikuntaharrastuksen aloittamisesta ja lopettamisesta. SLU- paino.

Lämsä, J. 2009. Lasten ja nuorten urheilu yhteiskunnassa. Teoksessa H. Hakkarainen, T. Jaakkola, S. Kalaja, J. Lämsä, A. Nikander & J. Riski. (toim.). Lasten ja nuorten urheiluvalmennuksen perusteet. Lahti: VK- Kustannus Oy, 15−42.

Metsämuuronen, J. 2008. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Metodologia- sarja 4. Helsinki: International Methelp Ky

Moesch, K., Trier Hauge, M-L., Wikman, J. M. & Elbe1, A-M. 2013. Making It to the Top in Team Sports: Start Later, Intensify, and Be Determined! Talent Development & Excellence 5 (2), 85−100.

Molinero, O., Salguero, A., Tuero, C., Alvarez, E. & Márquez, S. 2006. Dropout Reasons in Young Spanish Athletes: Relationship to Gender, Type of Sport and Level of Competition. Journal of Sport Behavior. Vol. 29 (3). 2552−69.

Mononen, K., Aarresola, O., Sarkkinen, P., Finni, J., Kalaja, S., Härkönen, A. & Pirttimäki, M. (toim.) 2014. Tavoitteena nuoren urheilijan hyvä päivä 2014. Urheilijan polun valintavaiheen asiantuntijatyö. Jyväskylä: Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU. KIHUn julkaisusarja, nro 46.

Nuori Suomi. 2008. Fyysisen aktiivisuuden suositus kouluikäisille 7−18 -vuotiaille. Viitattu 14.2.2016. www.ukkinstituutti.fi/filebank/1477Fyysisen_aktiivisuuden_suositus

Paavolainen, L., Mononen, K., Aarresola, O., Nummela, A. & Viitasalo, J. (toim.) 2013. Tutkimuksesta käytäntöön ja päinvastoin: Tutkimus- ja kehittämistoiminta suomalaisen huippuurheilumenestyksen vahvistajana 2013–2016. Suomen Olympiakomitea.

Palomäki, S., Huotari, M. & Kokko, S. 2015. Vanhemmat ja kaverit liikuntaharrastuksen tukena. Teoksessa S. Kokko & R. Hämylä (toim.)

Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU -tutkimuksen tuloksia 2014. Valtion Liikuntaneuvoston julkaisuja 2015:2, 65−72.

Perttula, J. 2005. Kokemus ja kokemuksen tutkimus: Fenomenologisen erityistieteen tieteenteoria. Teoksessa J. Perttula & T. Latomaa (toim.) Kokemuksen tutkimus. Merkitys, tulkinta, ymmärtäminen. 115−162. Helsinkin: Dialogia Oy.

Pesäpalloliitto. 2013. Suuntana superpesis. Pelaajapolku. Viitattu 4.7.2016. www.pesis.fi.

Pesäpalloliitto. 2016a. Lauri Pihkala ABC. Viitattu 20.6.2016. http://www.pesis.fi/pesapalloliitto/historia/lauri_pihkala_abc/.

Pesäpalloliitto. 2016b. Pelaajaluvat 4. - 18. v. 2007−2014. Viitattu 21.6.2016. http://www.pesis.fi/pesapalloliitto/materiaalisalkku/

Pesäpalloliitto. 2016c. Pesäpallokirja 2016. Suomen Pesäpalloliitto Ry.

Piispa, M. 2013. ”Vapaasti olen saanut valita eikä mihinkään ole pakotettu”- katsaus suomalaisen huippu-urheilijan elämänkulkuun. Teoksessa M. Piispa & H. Huhta (toim.) Epätavallisia elämänkulkuja. Huippu-urheilijat ja -taiteilijat 2000- luvun Suomessa. Nuorisotutkimusseuran/Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 134. Helsinki: Nuorisotutkimusseura. 13−55. Viitattu 26.6.2014. www.nuorisotutkimusseura.fi.

Piispanen, A., Lamminaho, J. & Tervonen, T. 2009. Jääkiekko. Teoksessa H. Hakkarainen, T. Jaakkola, S. Kalaja, J. Lämsä, A. Nikander & J. Riski. Lasten ja nuorten urheiluvalmennuksen perusteet. Lahti: VK- Kustannus Oy. 399−404.

Rottensteiner, C. 2016. Valmentaja-urheilijasuhteeseen kannattaa panostaa nuorisourheilussa. Liikunta & Tiede 53 (1), 14−18.

Puronaho, K. 2006. Liikuntaseurojen lasten ja nuorten liikunnan markkinointi. Tutkimus lasten ja nuorten liikunnan tuotantoprosessista, resursseista ja kustannuksista. Jyväskylän yliopisto, Taloustieteiden tiedekunta.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkojulkaisu]. Narratiiviset tarkastelutavat. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 7.5.2016. http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_6_4.html

Salasuo, M., Piispa, M. & Huhta, H. 2015. Huippu-urheilijan elämänkulku. Tutkimus urheilijoista 2000- luvun Suomessa. Nuorisotutkimusseuran/ Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 166, tiede. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.

Sarrazin, P., Vallerand, R., Guillet, E., Pelletier L. & Cury, F. 2002. Motivation and drop out in female handballers: a 21-month prospective study. European Journal of Social Psychology. vol. 32. 395–418.

Stambulova, N., Alfermann, D., Statler, T. & Côté, J. 2009. ISSP Position Stand: Career Development And Transitions Of Athletes. IJSEP 2009 (7), 395−412. Viitattu 27.4.2014 http://www.issponline.org/.

Suomen Liikunta ja Urheilu Ry. 2005. Miehet ja naiset liikunnassa ja urheilussa 2004. Selvitys miesten ja naisten asemasta suomalaisessa liikuntakulttuurissa. SLU-julkaisusarja 2/2015. Viitattu 28.6.2016. www.minedu.fi.

Tiirikainen, M. 2012. Urheiluseurat liikuttavat - Harrastuksen lopettamisajatuksiin liittyviä tekijöitä nuoruusiässä. Pro gradu. Tampereen yliopisto. Terveystieteiden yksikkö.

Tiirikainen, M., & Konu, A. 2013. Miksi lapset ja nuoret katoavat liikunta- ja urheiluseuroista murrosiässä? Teoksessa Miksi murrosikäinen luopuu liikunnasta? Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2013:3. Helsinki: Valtion liikuntaneuvosto. 32−45.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2004. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 1. − 3. painos. Helsinki: Tammi.

Varto, J. 1992. Laadullisen tutkimuksen metodologia. Helsinki: Kirjayhtymä.

Vilkka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

World Health Organization. 2008. Inequalities in young people's health. Healthbehavior in school-aged children (HBSC) international report from the 2005/2006 survey. Kööpenhamina: WHO regional office for Europe.

Wylleman, P., De Knop, P., Ewing, M. E. & Cumming, S. P. 2000. Transitions in Youth Sport: A Developmental Perspective on Parental Involvement. Teoksessa D. Lavallee & P. Wylleman (toim.) Career Transitions in Sport: International Perspectives. Fitness Information Technology. Morgantown: WV. 143−160.

Wylleman, P., Alfermann, D. & Lavallee, D. 2004. Career Transitions in Sports: European Perspectives. Psychology of Sport and Exercise 5 (1), 7−20.

Ylen Elävä arkisto. 2012a. Pesäpallolla kohotettiin suojeluskuntien sotataitoja. Viitattu 20.6.2016. http://yle.fi/aihe/artikkeli/2012/03/23/pesapallolla-kohotettiin-suojeluskuntien

Ylen Elävä arkisto. 2012b. Brändi nimeltä Pesäpallo sopupelasi ja hävisi. Viitattu 20.6.2016. http://yle.fi/aihe/artikkeli/2012/01/20/brandi-nimelta-pesapallohavisi